

Zmeskál Zoltán Tamás

Tárgyalóteremben

Trilógia - 2
2014. augusztus 9.

Műszaki, majd egészségügyi tanulmányokat követően a TF-en sportszervezésből is levizsgáztam. A média világába a '80-as évek végén csöppentem. Újságírást, fotó- és videofelvétel-készítést, valamint számítógépes kiadványszerkesztést tanultam. A nyomtatott sajtóban a Reform, a Kurír, az Új Magyarország, majd a Napi Magyarország hozta le cikkeimet, és több bűnügyi magazin – Zsaru, Árnyék, Pandúr, Hekus, Börtönújság – is foglalkoztatott. A Zetapress.hu mellett 2007-08-ban a Mellékhatás.hu orvosi portál főszerkesztője voltam.

Zmeskál Zoltán Tamás író, szerkesztő

Gépészmérnökként jól társalgok angolul és spanyolul, szinkron dramaturgként filmeket fordítok és feliratozok. Az újságíró akadémián laptördelést és képszerkesztést tanultam. Érték a programozáshoz, webfejlesztéshez. Kedvelem a vizuális művészeteket, a természetjárást és a zenehallgatást. A Diverziti Egyesület nevű környezetvédelmi és kulturális szervezet elnöke vagyok.

Zmeskál Zoltán Gábor tervező

Zmeskál Zoltán Tamás

Tárgyalóteremben

2014. augusztus 9.

Trilógia – 2.

© Zmeskál Zoltán Tamás, Budapest 2014.

Felelős kiadó: Zmeskál Zoltán Gábor

Szerkesztő: Zmeskál Zoltán Tamás

Tervező: Zmeskál Zoltán Gábor

Nyomda: Robinco Kft.

ISBN 978-963-12-0024-9

01. Bírók mellett ítélezünk

Nemrég jelent meg *Mentősregény* című riportkötetem. Már akkor gondolkodtunk a folytatáson, s megígértük, hogy rövidesen a bűnügyek, tárgyalótermek világába vezetjük el az olvasót. Első történetünkben az ülnökök munkáját mutatjuk be: azokét a civilekét, akik szakmai felkészültségükkel és élettapasztalataikkal segítik a profi jogászok ítélelhozó munkáját.

A bírósági népi ülnökök négyéves mandátuma jövő tavasszal lejár, s az újak megválasztása bizonyára öt évre szól. Az ősszel megalakuló Fővárosi Közgyűlés választja meg a Fővárosi Bíróság és a Fővárosi Munkaügyi Bíróság ülnökeit, s a kerületi önkormányzatok pedig a kerületi bíróságok ülnökeit. Ugyanez a szisztéma vidéken is. Feláll-e időre a testület, működőképesek maradnak-e a bíróságok? – gondolkodtam ezen még az 1991-es ülnökválasztás idején. Dr. Erményi Lajos, az Igazságügyi Minisztérium osztályvezetője, igazságügyi főtanácsos készségesen tájékoztattott.

– Hazánkban az elsőfokú bíróságokon mintegy 13 ezer népi ülnök működik. Mivel a városi és megyei bíróságok egyaránt tárgyalnak első fokon, így a Legfelsőbb Bíróság kivételével mindenütt találkozunk laikus bíraskodással. Megválasztásukat korábban a helyi tanácsok végezték az MSZMP, a Hazafias Népfront, vagy a szak-szervezet javaslatára – mondta a doktor úr 1991-ben.

A rendszerváltozás miatt ezek szerepe megszűnt, így a jelölés módját is meg kellett változtatni. Most magánemberként mindenki javasolhat 24 évesnél idősebb, választójoggal rendelkező, büntetlen előéletű személyt. Felső korhatár nincs. Különböző társadalmi szervezetek – például bélyeggyűjtők, galambászok – is jelölhetnek, pártok azonban nem. Ez a tiltás azonban nem zárja ki a testületből a párttagokat, hisz bármelyik párttag magánemberként javasolhatja tagtársát.

A továbbiakban 11 ezer népi ülnökre lesz szükség. Vidéken a helyi és megyei önkormányzatok többé-kevésbé már megválasztották a szükséges létszámot. Ahol új városi bíróságok alakultak, az ülnökök biztosításával is demonstrálták bíróságuk létjogosultságát. Budapesten ezzel szemben a szükséges létszám alig 30-40 százaléka jött csak össze. Ezért javasolta a miniszter köztársasági elnökünknek, hogy a határidőt hosszabbítsa meg – folytatta az IM osztályvezetője.

Egy ülnök évente három hónapig foglalkoztatható. Ez nem folyamatos munkát jelent, hanem azt, hogy mindegyik megkezdett ügyét le kell tárgyalnia. A munkahelyen nem szívesen engedik el dolgozóikat, pedig a bért nem ők, hanem a bíróságok fizetik a tárgyalási napokra. 1990-ben húszmillió forintba került az ülnökök foglalkoztatása, 1991-ben valamivel nagyobb a tervezet. A nyugdíjasok napi 125 forint tiszteletdíjat kapnak, jobban rá is érnek a csak átlagkeresetüket kapó aktív dolgozóknál, ezért olyan sok a testületben az idős ember. Nálunk az ülnöki státusz nincs iskolai végzettséghez kötve. Munkájukkal kapcsolatban különleges jogokkal rendelkeznek, csak a köztársasági elnök engedélyével tartóztathatók le. Ez a különleges védelem magánéletükre nem vonatkozik. Ha este részegen szétverik a kocsmát, a rendőr nyugodtan előállíthatja őket.

A laikus bíraskodás egyébként tőlünk nyugatabbra is megtalálható. Olaszországban és Svájcban például laikus békebírák döntenek kihágási ügyekben. Németországban mezőgazdász végzettségű ülnökök szolgálnak agrárügyekben. Érdekképviselő és szakszerűség szerint kell a két ülnököt a bíró mellé beválasztani. Munkaügyi perben például az egyik ülnöknek a munkaadók, a másiknak a munkavállalók érdekeit kell képviselnie. Nálunk a fiatalkorúak bíróságán pedagógusnak és nőnek kell lennie az ülnökök között. Belgiumban a legszűkebb a laikusok köre. Itt a különleges ügyekben esküdtszék működik.

Az új ülnökök megválasztása négy évre szól, de nem biztos, hogy addig tart a mandátumuk. Új bírósági törvény, új szervezeti és eljárási jogi rendszer készül, s ez az ülnökök működését is módosítani fogja. Tervezik azt is, hogy minden első fokú határozatot két helyen lehessen megfellebbezni. Ehhez a jelenlegi háromlépcsős (városi, megyei és legfelsőbb) bírászkodás esetén minden ügyet a városi vagy kerületi bíróságok tárgyalnának, s csak a különlegesen súlyos ügyek kerülnének a Legfelsőbb Bíróság elé.

Háromfokozatú bírászkodás is elképzelhető

Egy másik változat az, hogy a megyei, fővárosi bíróságok elsőfokú jogköre megmarad, s a megyei és a legfelsőbb közé szerveznek négy-öt-hat regionális bíróságot. Ezek a köztársasági megbízotti intézményhez hasonlóan több megyére kiterjedő hatáskörrel rendelkeznének. Az új rendszer kialakítása bizonyára érinteni fogja laikus bíráinkat is, mégsem akarja őket senki száműzni bíróságainkról – mondta el Dr. Erményi Lajos 1991 tavaszán.

Az eltelt 23 év alatt sok-sok változás történt. Az akkori 125 forintos napidíj mára több mint 4000 forintra, a kezdő bíró alapfizetésének egynegyedére, míg az alsó korhatár 24-ről 30 évre emelkedett. A felső korhatár a bírákéhoz hasonlóan 70 évre csökkent. A regionális bíróságok is megalakultak már ítélőtábla néven. Az ülnökök mentelmi joga viszont megmaradt ülnöki tevékenységükkel kapcsolatban, így szabálysértésük esetén továbbra sem szabhat ki helyszíni bírságot a velük szemben intézkedő rendőr és közterület-felügyelő. A négyéves megbízatási ciklus is megmaradt, és mindig az önkormányzati választásokat követő év tavaszán kezdődik. S mivel 2014. október 12-én már öt évre – az EP-választási ciklus idejére – választjuk az önkormányzatokat, az ülnökök megbízása is bizonyára öt évre szól majd.

Jómagam 1991-től 1997-ig a PKKB-n, majd 1997-től 2003-ig a Fővárosi Bíróságon ültem, s mivel akkor léptem be közalkalma-

zotként a büntetés-végrehajtáshoz, összeférhetlenség okán nem választhattak újra. 2007-re ez az ok megszűnt, s 2011-ig újfent a PKKB-n, azóta meg a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon ülök. A következő oldalakon sok-sok ügybe avatom be az olvasót. Igaz, a legelső nem jutott el a tárgyalóteremig, de – miként a nemrég kiadott *Mentősregény* – ez is a mentősökről, s az őket kihasználni vágyókról szól.

02. Magánmentés a munkanélküliek bőrére

Tíz évvel ezelőtt az egészségügyi miniszter 10%-os létszámleépítést akart az OMSZ-nál, s a betegszállítást magán mentőszervezetekkel akarta végeztetni. Akkori terve azóta némiképp módosult, mégis új mentőszervezetek alakultak országszerte. Ők valóban dolgozni akartak nem úgy, mint az 1996. decemberben bemutatkozó Magyar Árpádházi Szent Erzsébet Szeretetszolgálat.

Tevékenységüket már nem vizsgálhatta pár hónappal később a Parlament illetékes bizottsága, mert hamvában holt ötlet volt a karitatív mentőszolgálat létesítése. Mentőautóik csak néhány napig végezték a hazaszállítást néhány kórházból a főváros területén. Gyors megszűnésükben a sajtó is oroszlánrészt vállalt, bár a mentőszolgálatot megalapító Dr. (?) Molnár Miklós elnök úr mást várt a tollforgatóktól. Talán emiatt is mutatkozott be idő előtt a televízióban, az 1996. december 1-jei *A Hét* című műsorban. (Két nappal korábban, november 29-én váltották le a rendőri csúcsvezetőket, de ez a hír még azt is überelte.) Vesztére tette, mert az események másként alakultak.

Az ominózus műsorban több tucat X-es rendszámú mentőautót láttunk egymás mellett egy zárt udvarban. Az elnök úr ezeket a szeretetszolgálat tulajdonaként mutatta be, melyekkel előbb betegszállítást, majd rövid idő múlva mentést is fog végezni. A feladatot karitatív tevékenységnek szánja, s a pénzt gazdag, de meg nem nevezett támogatók és az Egészségbiztosítási Önkormányzat utalja majd át. Az engedélyek megszerzése csak napok kérdése, ez az idő viszont a létszám feltöltésére lesz elegendő. Kilencven főt – kizárólag tartós munkanélkülieket – szándékozik alkalmazni – mondta. Zömük gépkocsivezető lesz, de szüksége van orvosokra és szakápolókra is egyaránt. A kocsik egy része eset- és rohamkocsi lesz a nap 24 órájában.

A toborzás már másnap megindult. Legfőbb szempont a kiválasztásban a tartós munkanélküliség volt. S hogy miért épp ez? Mert – mint a Munkaügyi Központ illetékesétől megtudtam –, utánuk személyenként havi 20-25-30 ezer forint bértámogatást lehet igényelni. Ezen felül a bér tb-vonzatát is a Munkaügyi Központ fizeti. A lényeg csak az, hogy az alkalmazott sofőrök, ápolók és orvosok legalább ennyit keressenek. A bérüket így tulajdonképpen nem is Molnártól, hanem a munkaügytől kapják.

Meg kellett szüntetni az ellátást

Három nap alatt mintegy negyven fő jelentkezett munkára. Be kellett csatolniuk bizonyítványuk, útlevelük, jogosítványuk fénymásolatát. Nem Molnár úr titkárnője fénymásolta le az iratokat, hiszen a bérelt irodába fénymásolóra sem tellett. Az okmányok mellett az adóazonosító jelet és a TAJ számot is be kellett minden belépőnek diktálnia, hogy a havi harmincezer forint NETTÓ keresetről szóló szerződést elkészítsék. S mivel a bért mindig bruttó összegben kötik, a nettó a bruttótól függő társadalombiztosítási és munkavállalói járulék és az szja levonása után alakul ki, így a nettó bért tartalmazó szerződés tulajdonképpen semmis. A semmis szerződés megkötése előtt mindegyik belépőnek meg kellett szüntetnie munkanélküli járadékát és be kellett szereznie egy erkölcsi bizonyítványt ezer forintnál is több illeték- és postaköltségért. Nekik tehát nem csak munka-, de járadék nélkülieknek is kellett lenniük!

Közben a vasárnapi tévériport kapcsán a Híradó és két napilap is nyomozni kezdett. Pár nap alatt kiderítették, hogy Molnár úr nem is doktor, pláne nem orvos, bár két évvel ezelőtt a dél-pesti kórházban pár napig a detoxikálóban praktizált. Eredeti szakmája szobafestő, s egy korábbi kórházfestés közben ihlette meg a hely szelleme. Megtetszett neki a fehér köpeny, s ha szaktudást nem is szerzett, de egy doktori címet odabiggyesztett a névjegyére. Az is kiderült, hogy semmilyen engedély nem létezik a működéshez, s

mivel oxiológus-szakorvos sincsen a csapatban, valószínűleg soha nem is lesz. A több tucat mentőkocsit sem kapta meg a szeretetszolgálat hosszú távra, csak a tévéfelvétel idejére mondták róla, hogy már kibérelték. A bérleti szerződést viszont akkor még nem kérte el a riporter, később viszont hiába is tette.

Pár napon belül felszámolták az irodát

A szolgálat amilyen gyorsan alakult, olyan gyorsan meg is szűnt. A Zászlós utcai irodájukból már Mikuláskor, december 6-án kiköltöztek. (Aznap kapták meg a rendőrök virgács helyett Forgácsot országos főkapitánynak.) Az újonnan felvett mintegy negyven dolgozójukat bizonytalan időre szabadságra küldték. Majd január elején értesítik őket – ígérték nekik –, s akkor talán fizetést is kapnak. Addig legyenek türelemmel! Az átvett okmányaikat pedig egy el nem árult helyen, valahol Óbudán egy páncélszekrényben őrzik az adatvédelmi szabályok szigorú betartásával. Csak Molnár úr férhet hozzá, de ő bármikor.

Az azóta eltelt évtizedekben csend van a szeretetszolgálat körül. Nem tudjuk, mi lett a felvett negyven emberrel, kaptak-e fizetést. A Munkaügyi Központtól nem igényelték meg az utánuk járó, a tartós munkanélkülieket alkalmazókat megillető bértámogatást. Mire is igényelték volna, hisz ezek az emberek nem végeztek mentést, nem követelhetek fizetést, a bértámogatás viszont csak a kifizetett bérek után jár. Más kérdés, hogy ezek az emberek így kiestek a munkanélküli ellátásból is akkor, amikor december elején Molnár úrhoz beléptek. Jó kereset reményében jelentkeztek, helyette fityiszt kaptak. S mivel összes adatuk a szobafestőből elnökké avanszált főmentősnél van, részükre akár fiktív béreket is ki lehetne fizetni, s ezt költségként levonni a vállalkozás adóalapjából. Ezek után a fiktív bértámogatást is lehetne igényelni, de ez már bűncselekmény lenne, melynek elkövetését senkiről sincs okunk feltételezni. Mi nem rágalmazunk, csak eltöprengtünk egy kicsit...

S ha bárki azt gondolná, hogy Molnár doktor (?) ügyvezető igazgató úr – ahogy a szerződéseket aláírta – tanult az esetből, az téved. 2001-ben beszélgetett el a Nap TV-ben Pallagi Ferenc riporterrel, a Blikk akkori főszerkesztőjével. Akkor épp a hajléktalanokon akart segíteni egy új alapítvány létrehozójaként. Talán fedelet akart a fejük fölé, bár a részletekre már nem emlékszem. A műsor után a fenti információimat közlésre ajánlottam fel a főszerkesztő úrnak. Nem tudom, hogyan használta fel, de Molnár úrról és alapítványáról szerencsére azóta sem hallottunk.

03. Újraélesztés vagy bevetés?

Az észak-pesti székhelyű biztonsági cég 2006-ban új reklámozta magát, hogy járőr-kocsijaiban a hirtelen szívhalál kivédésére defibrillátor is található. Akkoriban kerestek érettségizett személy- és vagyonőröket a végrehajtó állományt segítő gépkocsizó járőr munkára, mely engem is érdekelt. E-mailben válaszoltam újsághirdetésükre. – Személy- és vagyonőri kamarai tag vagyok, fegyverkezelői vizsgám, érvényes pszichológiai és orvosi vizsgálatom van. Műszaki érettségim, sportszervezői és -vezetői végzettségem. Kezelői szinten ismerem a számítógépet, fényképezni is tudok. A- és B-kategóriás jogosítvánnyal rendelkezem. Egészségügyi végzettségem lévén a járőr kocsikban rendszeresített defibrillátor kezelése sem okozhat gondot számomra – írtam a levélben.

Vezetői gyakorlatot művezetőként szereztem, míg vagyonvédelmi területen korábban fegyveres biztonsági őrként, később fegyveres pénzkísérőként, majd objektumőrként dolgoztam. Az intézkedések megtétele, a végrehajtó állomány segítése, a jelentések megfogalmazása és az ügyek kivizsgálása sem okozhat gondot számomra. Bérigényt nem írok, a munkakörben szokásos fizetést várom el magamnak is! – fejeződött be levelem.

Néhány napot vártam, de a válaszlevél nem érkezett meg. Felhívtam a cég honlapján talált személyzeti vezetőnőt, s többszöri próbálkozás után végre vele is beszélgethettem. – Rengetegen jelentkeztek – mondta, de többségük a másik hirdetésünkben megjelölt bolti őri helyekre pályázott. – Az elkövetkező két hétben nem lesz időm Önnel foglalkozni, mert napi negyven főt kell meghallgatnom. Ha lemegy a roham, hívni fogom! – ígérte.

Sajnos a várva-várt hívás a kritikus két hét után sem érkezett, ezért újabb e-mailt küldtem a hölgynek: Remélem kipihente már a sok-sok jelentkező meghallgatását, hiszen mint két héttel ezelőtti

telefonbeszélgetésünkkel elmondta, napi negyven embert is kell fogadnia! – kezdtem soraimat. – Mivel a hirdetésben egy üzletközpontba is kerestek biztonsági őrköt, így a jelentkezők nagy száma is természetes. Jómagam nem erre, hanem a végrehajtói állományt segítő vezetői munkára jelentkeztem. Tudom, hogy nem oszthatom be az idejét, de mivel a héten még szabadságon vagyok, kérem, hogy mielőbb találkozzunk! Üzenetrögzítő telefonszámomat már ismeri, de kérem, hogy inkább e-mailben válaszoljon! Kisebb a félreértés, félrehallás veszélye! – fejeztem be levelem, de válasz erre az email-re sem érkezett.

Egy hét elmúltával újra hívtam, s ha nehezen is, de megint létrejött a telefonkapcsolat. – Egyelőre nem aktuális a dolog, de ha megüresedik az állás, hívni fogom – mondta. – Miért nem beszélhetünk korábban? – kérdeztem, de a hölgy elfoglaltságára hivatkozott. Mondanom sem kell, hogy készülékem azóta sem csengett lakásomon. Azt sem értem, hogy miért nem tudott elektronikus levelet küldeni, hiszen e-mail címe is fenn van honlapjukon, s én is azon találtam meg? Lehet, hogy csak fogadja a leveleket, de a válaszadás nehezebbre esik? Csak nem attól fél, hogy a szó elszáll, az írás viszont megmarad?

A következő években aztán negyedévente jelentek meg hasonló tartalmú hirdetések. Mindegyikre jelentkeztem, ám választ sosem kaptam. Amikor két évvel később a Mellékhatás.hu orvosi portál főszerkesztője lettem, egyik kolléganőmet elküldtem hozzájuk. Szerettem volna megtudni tőlük, hány újraélesztést végeztek azóta járőrökcsijaikkal? Használják-e azokat, vagy csak reklámként hordják magukkal. A kolléganő sem kapott érdemi választ kérdéseinkre, a cégvezető a honlapon is olvasható kincstári szöveget közölte velünk.

04. Ülnök voltam Koronáéknál

Hatalmas felzúdulást keltett 1992 tavaszán a Los Angeles-i négernegyedben, hogy a csak fehérekből álló bíróság felmentette a négerverő rendőröket. Tüntettek, verekedtek, gyújtogattak a színes bőrűek, s a lázadás következtében csaknem ötvenen vesztették életüket. Nálunk éppen egy évvel azelőtt a Szent Korona-perben erősen firtatták a bíróság tagjainak származását a PKKB-n. Furcsa véletlen, hogy épp én voltam a lezsidózott-lerománózott ülnök. Nem csak a tárgyaláson mondták a szemembe, de a Szent Korona 1991. május 29-i számában meg is írták: Dr. Péntek László bíró jobb oldalán egy román ülnök foglalt helyet, egy regáti kinézésű... A tárgyalást ekkor a bíró elnapolta.

- Valóban román vagy? - kérdezték kollégáim '92 májusában a Reform hírmagazinban, ahová akkor külsöztem.

- Ha őseimre vagy kíváncsi, egy Nógrád megyei levéltári anyagból idézek: a család Sziléziából származik, ahonnan Zmeskall Vencel költözött Magyarországra, s aki 1548-ban Lestinére nyert adományt. A család Árva vármegyében telepedett le. A későbbi leszármazottak közül Zsigmond (meghalt 1894), Hont vármegye alispánja és országgyűlési képviselő volt. Fiai közül Kálmán Hont vármegye árvaszéki elnöke, György Paláston birtokos, István Temes vármegyében kincstári bérlő, Ernő hivatalnok Pesten. Ennyit találtam a levéltárban, meg a családi címert. 1869-ben Zoltánt néppárti programmal képviselővé választották. Egy év után lemondott mandátumáról, de 1896-ban, a Millenium évében újra megválasztották. (Lehet, hogy épp miattuk lettem '91-ben parlamenti tudósító?) S akkor még nem is említettem Zmeskál Miklóst, aki Beethoven atyai barátja volt. Anyagilag is támogatta a zenefejedelmet, s maga is vonósnégyeseket komponált. Zmeskál Judith a tragikus sorsú költőnek, Reviczky Gyulának volt a nevelőanyja - feleltem kollégáimnak.

– Szüleid mit szóltak a vádakhoz? – faggattak tovább.

– Édesanyám kántortanítónő volt. Ez nálunk családi hagyomány déd-déd-dédszülőig bezárólag. Zongorázni is ő tanított, s tőle örököltem az irodalom szeretetét. 1966. július 23-án, szombat délben – aznap, amikor az angliai futball vb negyedöntőjében 2:1-re kikaptunk a szovjetektől – hosszan tartó súlyos betegség után elhunyt, így a 8. osztályt félárván kezdtem. Édesapám 1943-ban még haza tudott jönni katonatisztként a szovjet frontról. A 19 ezer fős hadseregcsoportból ez csak 156-uknak sikerült. 1944-ben újra kiküldték a keleti frontra, hadifogságba esett, 50 hónapot töltött Kijevben, majd tisztviselő lett Nógrád megyében. 1957 nyarán koholt vádak alapján elbocsátották a tanácstól és tiszti rangjától is megfosztották. Balassagyarmati lakóhelyünkön sem helyezkedhetett el hat éven át, így kisgyerekként csak egy-kéthetente láthattam, ha hétvégén hazajött. 1985. április 9-én, Húsvéthétfő éjjelén elhunyt, nem élhette meg a rendszerváltást. Halála után 1990-ben rehabilitálták, visszakapta tiszti rangját, sőt posztumusz előléptették.

– A koronaperről megtudhatnánk valamit?

– A PKKB elnöke nem talált összeférhetetlenséget, így 1991. augusztus 9-én folytatni akartuk a tárgyalást. A Szent Korona viszont gondoskodott róla, hogy ne tehesük. Csalással vádolták meg a bírót, s védelmében az igazságügyi miniszter hivatalból eljárást kezdeményezett. Az ügy Dr. Gatter Lászlóhoz került, aki tárgyalás nélkül átadta az Alkotmánybíróságnak. Itt azóta is gondolkodnak a folytatáson. A bíró úr azóta már a Pest Megyei Bíróságot vezeti, elnöki kinevezése nagy vihart kavart.

– Mikorra várható új tárgyalás?

– Ez már az Alkotmánybíróságtól függ, de nekik sok a dolguk. Az új tanács összetételét viszont mindenképp meg kell majd gondolni. Ha ugyanis a színmagyarok felmentik a vádlottakat, a hazánkban élő románok és zsidók lázonghatnak. Azt mondhatják,

hogy az őket is érintő kérdésekben döntöttek helyettük, nélkülük. Épp ezért szerintem célszerűbb lenne őket is képviselni a 3 tagú tanácsban. Ha az én származásom nem volt jó a koronásoknak, kapjanak helyettem igazi románt!

– Mit vársz ettől a vallomástól?

– Minimum bocsánatkérést a rágalmazók részéről! – mondtam el a Reformos kollégáknak 1992-ben, de azóta sem kerestek meg. A per végkifejletét azóta se tudom, de már akkor sem érdekelt.

05. Egészségvédelem a rács mögött

A fővárosban húszezer körüli a regisztrált hajléktalanok száma, de jóval többen vannak olyanok az utcán és a látóköriükön kívül, akik nem szerepelnek a nyilvántartásokban. Nekik talán már az is megváltás, ha börtönbe kerülnek. Ott legalább van fedél a fejük felett, nem kell órákat állni sorba az ingyenkonyhák előtt, s gyógyszer is kapnak bajaikra. Nem véletlen az sem, hogy körükből kerül ki az úgynevezett megélhetési bűnözők zöme. Dr. Varga Esztert, a Balassagyarmati Fegyház és Börtön vezető orvosát arról faggattam a Napnyugta vendégriportereként '95. januárjában, hogy milyen a befogadottak egészségi állapota?

– Sajnos siralmas – mondta a főorvos asszony. – Éppen hajléktalan voltuk miatt nem járnak el a háziorvoshoz, nem szedik be – ki sem váltják – a szükséges gyógyszereket, és személyi higiéniájukkal sem törődnek. Sok közöttük a tüdőbeteg – mely újra népbetegséggé kezd válni –, és a tetves, meg a rühes. Mielőtt közösségbe, tehát a többi elítélt közé engednék őket, minden újonnan befogadottat alaposan megvizsgál az egészségügyi szolgálat. Ezzel tudják elejét venni annak, hogy valaki járványt hurcoljon be a rácsok mögé.

Az összes elítéltet AIDS-szűrésnek is alávetik. Eddig mindig negatív volt az eredmény. A börtönben felvilágosító munka is folyik a biztonságos szexről, de óvszert az egészségügyiek nem osztanak. Nem kell ám gondolni valamilyen falakon belüli orgiára, de egy zárt közegben a homoszexualitás is előjöhethet. Igaz ez sem jellemző a Nógrád megyei intézetre, de nem árt védekezni a nemi betegség ellen. S a kísértés az épületen kívül is előjöhethet.

A négyszáz börtönlakóból mintegy húsz jó magaviseletű elítélt minden hétvégén eltávozhat 48 órára. Meglátogathatja szeretteit, megsimogathatja feleségét. Akadt, aki egy ilyen eltávozáson megnősült. Érdemes tehát rendesen viselkedni odabenn. Csak az

egészségügynek jelent ez pluszterhet, mert újra meg kell vizsgálni vasárnap esténként, vagy hétfőn reggelenként a visszaérkezőket. Aggódhat az őrzésbiztonsági szolgálat is, mert a hazajáró lelkeknél hétköznap is ott van a civil ruha, így bármelyik nagyidős társuk kísértésbe eshet kölcsönvenni egy szökéshez.

A megyében, a börtöntől harminc kilométernyire nemrég hasmenést okozó járvány volt. Ilyet köztudomásúlag ételtől, vagy italtól s a nem megfelelő tisztaságtól lehet elszenvedni. A börtönegészségügy ez ellen is felkészült. Mint Varga főorvosnő elmondta, feladatuk a rabkonyha rendszeres ellenőrzése, a kiosztásra váró ételek kóstolása, szagolása. Ha valami színre, szagra nem megfelelő, inkább kiöntetik, de nem adják oda az elítélteknek. Helyette persze mást kell ilyenkor adni – az elítélt nem éhezhet! –, s az anyagi felelőst mindig megkeresik.

Börtönbetegségek és öncsonkítások

A főorvosnő szemész, így az elítéltek munkába állításáról nem egyedül dönt. Az Ipoly Cipő Kft. működik a börtönön belül, s több szakorvos konzultál arról, ki milyen munkára alkalmas. A börtönben teljes a foglalkoztatottság, ami nagy szó. Számos börtönváltalat ment tönkre az elmúlt években, mert a munkanélküliség oda is begyűrűzött. Akadtak olyan intézetek, ahol a rabok több mint fele nem dolgozott. A gyarmati teljes körű foglalkoztatottságban az is közrejátszhat, hogy Palotás Iván ezredes, az intézet parancsnoka 1989-es kinevezése előtt 20 évig a cipőgyár főmérnöke volt. Gépészmérnöki végzettsége alapján igazi szakemberként segíti a rabok munkához juttatását. Nekik sem mindegy ugyanis, hogy hasznos tevékenységgel telik az idejük, vagy semmittevéssel. S a keresetből félre lehet tenni a szabadulás utáni életkezdesre is, meg odabenn is lehet spájzolni.

Gondolkodni így is van idő, a homokórában így is lassan peregenek a homokszemek; a bezártságot se bírja mindenki. Újításként – a börtönök közül egyedül Gyarmaton – elkezdtek az autogén tréninget. Önkéntes alapon megy, kiképzett gyógytornász vezetésével. Ezekkel a foglalkozásokkal a felesleges és káros mellékhatásokkal járó gyógyszerfogyasztást lehet lecsökkenteni, majd elkerülni. A tréning résztvevői ugyanis előbb-utóbb gyógyszer nélkül is megnyugszanak, elmúlik szorongásuk, fejfájásuk. Ezek a tünetek általában az előzetes letartóztatotaknál, vagy az első büntényeseknél jelentkeznek inkább, mert ők még nem tudják, mi vár itt rájuk. Félnek az ismeretlentől, ami érhető.

A börtönökben gyakori az öncsonkítás, nyelés, érfelvágás. Előfordult már olyan is, hogy valaki tintaceruzát dörzsölt a szemébe. Varga doktornő nyolcéves, bv-s múltja alatt ezt csak hallomásból ismerte meg. Korábban szemész szakorvosként dolgozott, így ez a módszer nála nem válna be. A kisebb falcolást – érfelvágást – is el tudja látni, de nagyobb műtétekre a városi kórházba küldi a betegét. Ott döntenek el aztán, hogy el lehet-e szállítani az elítéltet a 120 kilométernyire fekvő Tököli Rabkórházba, vagy azonnal kés alá fektetik. Őrzésbiztonsági szempontból jobb Tököl, s az őrségtől sem von el feleslegesen embert, hiszen a helyi kórházban állandóan ott kéne ülni egy őrnek a frissen operált, csövekkel teleaggatott fogva tartott mellett. Az egészség megóvása mellett fő a biztonság!

Nyelni persze nem csak drótot, de összegyűjtött altatót is lehet. Gyógyszerosztáskor ezt is meg kell akadályozni nagy odafigyeléssel. A vízzel-pohárral sorakozó elítéltek a nővér előtt nyelik le a gyógyszereket. Csak az egyszeri adagot kapják egyszerre, de kényelemből még senkitől sem tagadták meg a szükséges gyógyszert. Az egészségügyi szolgálat is szűkös költségvetésből gazdálkodik, de az elítéltekben csak a beteg embert látják. Ők a gyógyításra esküdtek.

06. A jókat gyakran hazaengedik

F. János 8 éves börtönbüntetését tölti Balassagyarmaton. Emberölésért ítélték el. Az intézetben jól dolgozik, magatartása ellen nincs panasz. Nevelői véleményre, parancsnoki javaslatra a bíróság két éve enyhébb büntetési fokozatba sorolta. Egy néhány éves jogszabály értelmében így havonta többször is eltávozhat 48 órára. Őt is rendszeresen elengedte parancsnoka.

Mielőtt bárki is azt hinné, hogy véres horror fog kibontakozni, ki kell ábrándítanom. F. János nem gyilkolt még egyszer, hanem otthon is rendesen viselkedett. S hogy a történet miért nem egy szokványos rabsors? Mert Jánost nem várta otthon feleség, ő egy ilyen hétvégi eltávozáson ismerkedett meg álmai asszonyával, akit aztán később – ugyancsak egy hétvégi eltávozáson – feleségül vett. Nem börtönben volt a nászéjszaka, nem kell az új asszonynak azóta sem bejárni a beszélőre, hiszen a férjeura azóta is minden hétvégén hazautazik hozzá látogatóba. Hét közben meg úgy dolgozik a börtönben, hogy megőrizze a belé helyezett bizalmat. Nem szeretné, ha egy felesleges fenytéssel elveszítené a hazajárás kedvezményét. Rövidesen szabadul.

Palotás Iván büntetés-végrehajtási ezredes intézetparancsnoktól tudtam meg a '90-es évek derekán, hogy négyszáz elítéltekből mintegy húszan járnak haza minden hétvégén. A jogszabály parancsnoki hatáskörébe utalja, hogy a bírósági ítélettel legenyhébb őrzési fokozatba sorolt elítélteket havonta egyszer, kétszer, vagy akár hetente engedik haza 48 órára. A parancsnok nem tesz különbséget a hús elítélt között, mindegyiket hetente elengedi. Ez nagyon hatásos fegyelmező eszköz, bár ez a lehetőség pluszterhet jelent az őrszolgálatra is. Mind a hús főt távozáskor, és visszaérkezéskor meg kell motozni, a különböző adminisztrációkat el kell végezni, s az egészségügyi szolgálatnak is mindegyiket meg kell vizsgálni.

Nem hozhatnak be magukon apró élősdiakat – bár erre a csoportra ez nem is jellemző –, vagy valamilyen fertőzést. Az esetleges sérülésekről is azonnal látlelet készül. Ennek két előnye is van. Egyrészt hivatalból lehet feljelentést tenni az elítélt börtönön kívüli támadója ellen, másrészt a fogva tartott se mondhatja később, hogy otthoni sérülését visszatérése után a börtönben szenvedte el. A hazajárókkal kapcsolatban esetleg őrzésbiztonsági probléma lehet, hogy civil ruhájuk állandóan náluk van cellában, így fennállhat a veszély, hogy valamelyik rosszfiú kölcsönveszi tőlük egy szökésre. Szerencsére erre még nem került sor mostanáig.

Hazautazáshoz a börtön nem ad útiköltség-térítést, vagy szabadjegyet a fogva tartottaknak. Mégsem kell nekik otthonról kérni rá pénzt, mert meg tudják keresni az árát. A gyarmati börtönben teljes a foglalkoztatottság. Az Ipoly Cipő Kft. működik a falakon belül, s főleg munkaruházati cipőket gyárt. Olyan csarnok is van, ahol egymás mellett dolgozik az elítélt, és a szabad munkavállaló a szalagon. Ez is nagy szó, mert a hazai börtönökben az volt a szokás mostanáig, hogy az elítélt dolgozik, a szabad munkavállaló – ahogy gyűjtőnéven a hivatásos, és a polgári alkalmazottat egyaránt nevezik – csak felügyel. A több mint másfél évszázados műemlék jellegű bv-intézet – mely 1993-tól fegyház és börtön –, ebben is változást hozott, újított.

A parancsnok 1989-től vezeti az intézetet, korábban a börtönváltalat főmérnöke volt, húsz éven át gépész- és gazdasági mérnökként. Van büntetés-végrehajtási, és munkáltatói gyakorlata egyaránt. Tudja, hogy a fogvatartottakat munkával kell lefoglalni, nehogy rosszszágon törjék a fejüket. A munkában megfáradtakon is segít korszerű orvosi ellátás, a reumatológia, fogászat, audiológia. A lelki bajokon pszichológus, pszichiáter és az autogén tréningeket vezető gyógytornász segít. Náluk a legfőbb érték az ember akkor is, ha elítélték. F. Jánosnak és rabtársainak nincs oka a panaszra.

07. Megfigyelik az ifjú rabokat

Különös elméletet vallott Kotulyák Géza nyugdíjas matematika tanár a '90-es évek derekán. Szerinte az emberek azért válnak bűnözővé, mert nem az adottságaiknak, testi-lelki képességeiknek megfelelő munkát végezhetik. Ezért nem találják meg helyüket az életben, s lépnek a bűnözés útjára. S erről szerinte nem is ők tehetnek. Azok a bűnösök, akik már gyermekkorban nem irányítják őket a megfelelő életpályára. Ebben szeretett volna segíteni.

Még 1938-ban, a losonci gimnáziumban találkozott Kaszab Andorral. Ő mérte meg fejének körfogatát, nézte ujjai barázdált-ságát, tenyerének lenyomatát. Ezekből a testi jegyekből következtetett értelmi képességeire, s érettségi után ennek a vizsgálatnak eredményeként irányította őt pedagógusi pályára. Már nyugdíjas-ként hasonló vizsgálatokat végzett mintegy kétszáz gyermekén. Egy-egy kétórás egyéni vagy csoportos foglalkozáson igyekezett a vizsgált személyt a megfelelő pályára irányítani, valamint Sellye János tesztjei segítségével a stresszhelyzetek elviselésére alkalmassá tenni. Szerette volna vizsgálatait a nevelő-otthonokban, és a tököli Fiataikorúak Börtönében és Fogházában is elvégezni. Célja, hogy a börtönviselt fiatalok megtalálják helyüket szabadulás után a társadalomban.

Mit szolt ehhez a börtönparancsnok?

Frank Tibor büntetés-végrehajtási alezredes, a tököli börtönigazgató napi munkakapcsolatban állt akkor a rákospalotai Leány- és aszódi Fiúnevelő Intézettel, valamint a Szőlő utcai Nevelőotthonnal. Óraadó tanár volt a Gyógypedagógiai Főiskolán, ahol a szociális gondozókat képzik. Közülük a '90-es években hárman töltötték szakmai gyakorlatukat Tökölön. Az alezredes – aki a téma igazi szakértője – kérdésemre elmondta, hogy ők nem kétórás, hanem

egy hónapos vizsgálatnak vetnek alá minden új befogadottakat. A megfigyelési időszakban nevelő, pszichológus és pszichiáter foglalkozik egyénileg a 14-18 éves fiatallal, s közben műszeres vizsgálatnak is alávetik. Sosem végeznek csoportterápiát, mert társai előtt mindenki szerepet játszik. Ahhoz, hogy valaki kitárulkozzon, intim környezet szükséges. Csak olyan ember előtt beszél bárki is testi-lelki bajairól, családi háttéréről, vágyairól, akiben megbízik, aki nem él vissza titkaival.

Az egy hónapos megfigyelés alatt feltárul a fiatal teljes személyisége, s ezt használja fel később a végleges nevelő a börtönének alatt a fiatal formálásában, alakításában, pályára irányításában. Kotulyák doktor tehát nyitott kapukat döngtet, mert a börtönben is az a cél, hogy a fiatalok – akik hosszabb ítélet esetén 21 éves korukig maradnak Tökölön – szabadulás után megállják a helyüket.

Igyekeznek szakmát is adni a kezükbe, bár sokaknak még általános iskolai végzettségük sincs. A 12 tantermes iskolában akkor 186-an tanultak az ötszáz elítélt közül. Mivel az átlagos ítélet két és fél év, szakmunkásképzést nem indíthatnak, párhónapos tanfolyamokat viszont rendszeresen indítanak bőrdíszműves és labdavarró, fodrász, kazánfűtő, targoncavezető, valamint zöldség- és palántanevelő szakmákban. Sajnos több mint ötvenszázalékos a börtönön belüli munkanélküliség, így sportfoglalkozásokkal, testneveléssel igyekeznek hasznossá tenni az elítéltek idejét. Inkább a homokzsákokot püföljék, mint egymást!

08. Harc a Makk Hetesért

Évek óta húzódott a per a '90-es évek elején előbb az I-XII. majd a II-III. Kerületi Bíróságon birtokháborítási ügyben. A-né K. Judit szerette volna elérni, hogy a lakóházukban működő Makkhetes kisküldő bezárják. Zavarta őt az első emeletre feláramló ételszag, az edények csörömpölése a konyhán, a kerthelyiségben fogyasztó vendégek beszélgetése és a lakás falában meghúzódó vízvezetékek zaja. Panaszkodik a szellőző-berendezés monoton hangjára is. Igaz, ennek felszerelését korábban ő kérte, hogy ne kelljen elviselnie az ételszagot.

Az egyik akkori tárgyalásra több szatyor irattal érkezik. Vannak közöttük építési és zajvédelmi szabványok, orvos- és zajszakértői vizsgálatok. Ezeket a szakértőket már régóta ismeri. A Lakásbérlők Egyesületében együtt dolgoznak a lakóházak mikrokörnyezetének jobbá tételében. Nem mindegyik szakértőről van jó vélemény. Nem mindenki segítette őt korábban a vendéglős kitérőjében. Szittyá Gabriellára is emiatt haragszik, és ezek után természetesen szakértelmét is vitatja. Legutóbb emiatt nem is engedte be a lakásba a bírósági kirendelés ellenére. Helyette másik szakértőt kér a bírónőtől. Könnyítésül mindjárt listát is ad. Nem így beszéltük meg tegnap kutyasétáltatás közben, mondja a földszinten lakó tanúnak, de az hajthatatlan. Saját szövegét szeretné a jegyzőkönyvben rögzíttetni, nem a tanú vallomását.

Többen állítják, hogy a korábbi lakáscserék az épület zajossága miatt nem sikerültek a felperesnek. Szerettem volna megtudni, mióta szokás meghívni a harmadik szomszédot az ilyen beszélgetésekre? Másnap délután „helyszíni szemlét” végeztem. A lakás előtt véletlenül találkoztam a kutyás szomszédal. Sajnos A-né mindenkivel összevesz, mindenkivel pereskedni akar, mondta. Megállítottam

két lakótársát is. Ők is hasonlóan nyilatkoztak, de nevüket nem engedték leírni, nem akarnak ők is a bíróságra járni.

Mit láttam a társasházban?

A 91 négyzetméteres lakásban a felperes hatodikos kislányával él. A lakást a húszas években a fővárostól kapták a nagyszülei, ő már ott született. Három és fél szobából csak a legkisebbet használja leányával. Azt, amelyik a legmesszebb van az étteremtől. Itt tanul a kislány, tavaly tiszta ötös volt, csak a torna négyes csúfította el bizonyítványát. Az anya küzdeni akar emiatt az iskolai testnevelés osztályzásának eltörléséért, de ez egy másik történet. Első a kerti helyiség megszüntetése, az étterem bezáratása, a tíz-egynéhány alkalmazott utcára kerülése ezután következik.

A lakásban többször mértek zajszintet, de Judit szerint szabálytalanul. Nyolc órán keresztül kellett volna kilógatni egy mikrofont az ablakon két méter távolságra, ehelyett fél órát hallgatóztak a lakásban. Az üzletvezetőre nagyon haragszik, mert néhány éve megverte őt a lakásán. Tanú nem volt, de az ismerős orvos szakértő bevézéseket állapított meg a hangszálain, és ez elég volt a férfi elmarasztalásához. Ötven nap elzárásra átváltható 7500 forint pénzbírságra ítélték, amit ki is fizetett. Azóta rendszeresen lecsapja a telefont, ha figyelmezteti a zajra.

Ottlétem idején a zaj és a bűz engem nem zavart, de nem én lakom ott. A Nagykörút és az Üllői út után határozottan jólesett a budai környezet. Az étteremben aznap este a vendégek kulturáltan fogyasztottak. Részeg embert nem láttam, durva hangot, veszeke-dést nem hallottam. Az üzletvezető nem volt ott, de nélküle is rend volt. Beszélgetésünket másnap délre időzítettük.

Szabó Gyula 1973 óta dolgozik a kisvendéglőben. Előbb vezető-helyettes volt, majd 1984-től vezeti az éttermet. Felesége ugyanitt felszolgáló. A hét éve tartó per megviselte. Az állandó idegeskedés miatt túlteng a gyomorsava. A zajos szellőzőket tavaly cserélték

ki. A konyhaablakot állandóan zárni kell, hogy ott ne menjen ki a szag. A bírósági ítélet után lelakatolta, a kulcsot a vállalati rendésznek adta, így aztán az ellensége sem terjesztheti róla, hogy nyitott ablaknál főzet.

Rend fogad a vendéglőben

A kerti székek lába alá gumipapucsot tett, ne zörögjenek. A dolgozók egy része Csepelről jár, nekik haza is kell este utazniuk. Az utolsó busz fél 11 körül elmegy, addigra kitakarítanak és bezárnak mindent. Bankettet is csak este 10-ig tartanak. Legutóbb a Kun Béla Zászlóképző végzősei búcsúztak itt egymástól. Ma sem értem, hogyan vélte őket A-né leszerelő szovjet katonáknak. Talán abból, hogy civilben voltak? – gondolkodott Szabó úr a '90-es évek elején.

Ide járt régen Gobbi Hilda, és talán a Színézmúzeum gondolata is itt született. Gyakori vendég volt Kazal László. A maiak közül is mondott vagy nyolc nevet az üzletvezető, meg is jegyeztem, de kérte, hogy ne írjam le. Nem szeretné, ha tanúnak idéznék őket a tárgyaláson. Szabó úrnak elege van az állandó pereskedésből és bíróságra járásból. Többször ajánlott fel A-nének cserelakást, de az hallani sem akart róla. A főnök szerződése decemberig szól, és nem akarja megújítani. Még nem tudja, hogy aztán mihez kezd. Nem a saját sorsa miatt aggódik, hanem vendégeit és beosztottjait félti. Azoknak van szükségük az étteremre. Az étterem forgalma mintegy 65-70 százalékban ételből, s a maradék is inkább üdítőkből áll. Itt nem divat a részeg vendég. Délben a környéken dolgozók ebédelnek itt, este pedig az itteni lakosok vacsoráznak. Szükségük van az étteremre.

Találkozásom után két hónappal jelent meg írásom a Kurírban. Addigra megtudtam, hogy a bíróság szünetelteti a pert, mert Judit asszony beleegyezett, hogy megfelelő cserelakás esetén elköltözik. Később már nem találkoztunk, s az éttermet sem kerestem fel. A

beszélgetésünkkel felszolgált menü egyébként finom volt. A-né főztjével sajnos nem tudtam összehasonlítani, mert ő nem kínált meg vacsorával látogatásomkor.

09. Ne fagyizz, ha cserbenhagysz!

Fehér álmosan hajtott hazafelé a '90-es évek kihalt éjszakai országútján. Hirtelen egy fekvő test került a kocsni fénykörébe. Riadtan fékezett, de már késő volt. Áthajtott az áldozaton. Rövidesen megérkeztek a rendőrök, s a mentők, de már csak az idős nő halálát tudták megállapítani. Az autóst senki sem vádolta, amiért áthajtott az áldozaton. Az első perctől bizonyossá vált, hogy a nénit nemrég ütötte el valaki. Nem a részegség miatt hevert az országúton, hanem egy cserbenhagyó jármű fektette el. Beindult a hatósági gépezet, hogy a halált okozó jármű gazdáját megtalálják.

H. a pár kilométernyire lévő fagyizóban üldögélt, kocsija kinn állt az úton. Lökharítója horpadt volt. A rendőröknek ez tűnt fel. Rögvest lefényképezték a járművet, de gazdájának erről mit sem szóltak. Csak később – a felvétel előhívása után – rendszám alapján a nyilvántartóból keresték meg a tulajdonost. H. másnap külföldre ment. Egy bérelt autóbusszal vitt a tengerpartra egy csoportot. Egy hétig volt távol. Hazaérkezése után keresték fel a rendőrök. Őrizetbe veszem cserbenhagyásos halálos gázolás gyanújával! – mondta a járőrparancsnok –, s szeretnénk a rendőrségen megvizsgálni a kocsiját is!

Emberünk mindent tagadott. Ő senkit sem gázolt el, s a kocsni sem aznap horpadt be. Már sérülten vette fél évvel azelőtt. Mivel közvetlen bizonyíték nem volt, pár nap múlva kiengedték. Szabadlábban várta a bírósági tárgyalást. Évek teltek el, mire a bírói pulpitus elé állhatott. Továbbra is tagadta a bűnösségét s alibiről is gondoskodott. A gázolás idején – éjfélkor – egy szomszéd faluban lakó ismerőse volt nála tanácsot kérni az olasz kemping ügyében. Nem volt még külföldön, s kíváncsi volt, hol lehet olcsón megszállni.

A közeli ismerős másnap hajnalban indult két hétre Olaszországba, s hogy, hogy nem, épp az utolsó éjszaka jutott eszükbe a

tanácskérés. Mások hetekkel korábban megszerveznek egy külföldi utat, de ők ennyire a végsőkig halogatták a döntést. A több mint gyanús tanúvallomást mégis el kellett fogadni, a hamis tanúzás büntette a bíróságban föl sem merült. A kocsi javíttatásával is ellentmondásokba keveredett a vádlott. Furcsa volt ugyanis, hogy az autó nagyon gyorsan lett lefényezve. Nem is a minőség, hanem a sietség számított.

Az első verzió szerint azért volt szükség a gyors munkára, hogy még a külföldi autóbuszút előtt – ha emlékszünk, ez a baleset másnapja – kész legyen az autó. Igaz, hogy utána több mint egy hétig garázsban állt az autó, hiszen gazdája busszal külföldön volt, neki mégis azonnal kellett az újrafényezés. A fényező tanú még arra is emlékezett, hogy aznap csepergett az eső. Bizonyára ezzel is az elmondottak hitelességét igyekezett bizonyítani. Csak akkor döbbsent meg amikor a Meteorológiai Intézet megkeresését helyezte kilátásba a tanácsvezető bíró az aznapi időjárással kapcsolatban. Meg is írták az illetékesek, hogy aznap gyönyörű idő volt, így a fényezés dátuma a következő tárgyaláson jóval korábbra, a balesetet megelőző egy-két hónapra datálódott. S különben is ki emlékszik már három évre vissza!

A szakértőt sem sikerült becsapni

Az orvos-szakértői vélemény is felettebb hiányos volt. Nem derült ki belőle, hogy a halálos sérülést a cserbenhagyó, vagy a fekvő nőn áthajtó, rendőrt és mentőt hívó Fehér okozta-e? Ő egyébként a tőle elvárható módon járt el, ezért a bíróság csak tanúként hallgatta ki H. perében. H-t sem lehetett elmarasztalni, mert döntő bizonyíték nem merült fel ellene. Az is ártatlansága mellett szólt, hogy a közelben nyugodtan fagyizott. Annyira elvetemültnek senki sem gondolta, hogy egy cserbenhagyásos gázolás tetteseként a tetthely

környékén múlatja az időt. S ha nem marad ott, le sem fényképezik, s a gyanú árnyéka sem vetődik rá.

Az ítélet mi is lehetne más, mint felmentés. S ha ezek után bárki is azt gondolná, hogy egy gázolás után legjobb a közelben mutogatni magát az embernek a sérült kocsival, ne tegye! Az igazság előbb-utóbb úgyis kiderül. Csak az a baj, ha hamis nyomon járva vélt elkövetőt üldözve az igazi tettes éveken ismeretlen marad, mint történt a 2001-es móri gyilkosságok után!

Újabb vizsgálatot a gázolásos ügyben csak az ügy jogerős lezárása, H. felmentése után lehet elrendelni a továbbra is ismeretlen tettes előkerítésére. Kár, hogy a hosszadalmas bírósági procedúra után erre csak későn kerülhet sor. Talán nem kellett volna a fagyizó autósnek megörülni, hanem már akkor tovább folytatni más irányban is a nyomozást! Csak nehogy már késő legyen!

10. Pásztoróra cserbenhagyással

Felhőtlen kalandnak indult, s a bíróságon ért véget H. János és F-né románca. Amikor a fiú kocsiján pásztorórára indultak, még nem gondolták, hogy a titkos kalandról hamarosan az egész vállalat beszél. Munkahelyükön ismerkedtek meg. A fiú csak pár napja dolgozott. Gyermekkori közúti balesete, fejsérülése miatt egyébként se maradt meg sehol két hónapnál tovább. Hirtelen haragú, de amúgy jóindulatú gyerek. Csak akkor támad, ha felbosszantják, akkor viszont nem nézi, hová üt és mekkorát. Mindene az autózás.

Már húszéves is elmúlt, mégis édesanyja tartja el. Nem tagad meg semmit fiától. Legutóbb egy használt autóval lepte meg. Nem zavarta, hogy a fiú volt már alkalmassági vizsgálaton, de az orvos örökre alkalmatlannak tartotta a gépjárművezetésre egészségi állapota miatt. Ezért nem is lehet sosem jogosítványa. A bajt végül is ez a kocsik okozta.

A csinos munkatársnőnek – melleleg férjes asszony egy kisgyermekkel – igencsak megtetszett a fiú, s rögvést megbeszéltek, hogy autókázni mennek. Olyan végcélt választottak, ahol zavartalanul egymáséi lehetnek. Hogy a fiúnak van-e jogosítványa, fel sem merült az ismerkedéskor. Csak egy cél lebegett előttük, a mielőbbi édes-kettes. Talán már a leendő aktusról ábrándoztak, mikor egy kerékpáros gyerek jött szembe a főútvonalon, s nekik is épp akkor kellett balra kanyarodni.

Az ütközéskor a gyerek elbukott, de különösebben nem sérült meg. Hőseink mégis pánikba estek, s elhajtottak a helyszínről. Igaz, nem jutottak messzire, többen üldözőbe vették, s megállították őket. Vissza kellett térni a helyszínre. János kiszállt a kocsiból, megnézte a gyereket, az asszony viszont végig a kocsiban maradt. Félt, hogy felismerik, s a férje is tudomást szerez a légyottról. Mivel nem szállt ki, ő is elkövette a cserbenhagyás vétségét. Ezért kellett felelnie.

János felajánlotta a gyerekeknek, hogy kórházba viszi, de az nem volt hajlandó beülni abba a kocsiba, ami az imént ütötte el. Értethető módon, egy ilyen vezetőben valahogy nem bízott. Nem kell a segítség – mondta, mire János most már végérvényesen elhajtott a helyszínről. Nem hívott mentőt, nem intézkedett a gyerek, elszállításáról. Az asszony – aki ki se szállt a kocsiból –, szintén elmulasztotta a segítségnyújtást. Rövidesen a rendőrök kopogtak lakásukon. Jánost vérvételre vitték, de az eredmény negatív volt.

A bírósági tárgyaláson már szánták-bánták tettüket, de ez már későn volt. János négyhavi börtönt kapott két évre felfüggesztve, míg az asszonyt 18 ezer forint pénzbüntetéssel sújtotta a bíróság. Karácsony előtt a pénznek jobb helye is lehetett volna. A férj is tudomást szerzett a kicsapongásról, de megbocsátott, s elkísérte feleségét a tárgyalásokra. Ha a nő nem esik pánikba, hanem kiszáll segíteni, most nem ültek volna a vádlottak padján. Mint a bíró elmondta, bármely utcán fekvő sérültnek, vagy betegnek köteles segítséget nyújtani minden arra haladó, pláne az, aki a sérülést okozza.

Jánost a jogosítvány nélküli vezetés és sérülésokozás mellett ugyancsak felelősségre vonta segélynyújtás elmulasztásáért is a bíróság. Az indoklásból kitűnt, hogy egy gyermekkorútól nem lett volna szabad elfogadni a visszautasítást, rajta mindenképpen segíteni kellett volna. Felnőtt sérültnél más lenne a helyzet, a gyerek viszont nincs még tisztában a baja nagyságával. Őt nem lett volna szabad magára hagyni a helyszínen, hanem gondoskodni kellett volna kórházba szállításáról!

11. A taxist is átvágták

Izgatott nő telefonált vasárnap hajnali 2-kor a ferencvárosi rendőrségre. Azonnali segítséget kért, mert a szomszéd nőre hat férfi akarta rátörni I. emeleti lakása ajtaját. A hat még gombócból is sok, így az ügyeletes rögvest küldte a legközelebbi gépkocsizó járőrt, aki a polgárőrökkel együtt érkezett. A járőr további segítséget kért, így hamarosan még egy kocsi robogott a régi ház elé. Ott derült csak ki, hogy a férfiak jogos haragját kéne megfékezniük.

T. Peterné taxival ment haza. – Nincs nálam pénz, de jöjjön fel velem, otthon majd lerendezzük! – mondta a pilótának. Férfiember ilyenkor sok mindenre gondolhat. Van, aki bízik a készpénzben, míg mások ehelyett természetbeni szolgáltatásra várnak a hölgytől. Ha nem tetszik a kicsike – vagy fáradtak és inkább keresni akarnak – inkább legyintenek, s továbbállnak. Inkább veszni hagyják az összeget, s továbbhajtanak. Embere válogatja.

Taxisunk most felkísérte a nőt az emeletre. – Várjon meg itt! – mondta neki T-né, s becsapta előtte a lakásajtót. A sofőr egy darabig türelmes volt, majd kopogni, később dörömbölni kezdett. Mivel nem érkezett válasz, lement a kocsához, és rádión hívta segítségül kollégáit. Meg is érkezett gyorsan a hatosfogat, s most már együttes erővel dörömböltek az ajtón.

A hölgy most már rettegni kezdett. Szerencséjére volt a házban telefon, s a szomszéd – aki nem tudta az előzményeket – rendőrrét telefonált. Meg is érkeztek hamarosan, de addigra már több mint tíz taxi parkolt a ház előtt, s még többen jöttek folyamatosan. Menten tisztázták a tényállást, s a rendőrök most már ennek ismeretében csengettek be a lakásba. A hölgy is elismerte a fuvar meg nem fizetését, így a dolog végül is a taxisnak kedvezően oldódott meg. A zárt ajtóval tulajdonképpen szerencséje volt.

Ha a hölgy beengedi, majd később erőszakos közöszlésért feljelenti, akkor is nehezen bizonyíthatta volna be az ártatlanságát, ha semmi sem történik közöttük. Ha bemegy a lakásba, s a hölgy fizetés nélkül küldi el néhány perces beszélgetés után, a nem fizetés tényét sem tudta volna bizonyítani. Esetleg még ő lett volna a hunyó az adóhivatalnál, amiért nem adott a pénzről – amit ugyebár meg sem kapott – nyugtát. A szomszéd asszony telefonja tulajdonképpen ezt akadályozta meg. A segítőkész telefonáló T-né helyett a taxis érdekeit védte meg. Győzött az igazság, s a bíróságnak sem kellett összeülnie.

12. A taxisok sem ártatlanok

Ferenc és bűntársa, Lajos régóta fosztogatták az elhagyott külvárosi butikokat, üzleteket. Mindig éjszaka jártak, zárás után nyitottak. A szajrét Ferenc lakásában rejtették el, s innen vitték értékesítésre az alkalmi orgazdáknak. Sajnos kocsijuk nem volt – a lopott holmiból erre nem futotta –, így éjszakánként más-más taxis szállította el a zsákmányt. Ezeket a fuvarokat jól megfizették, s a taxisok sosem tettek feljelentést. A hiénák is a piacról élnek, s lebukás esetén nem kell tudniuk, hogy az utas lopásból jön, s a holmi nem tisztességes útról származik.

Egy kora őszi éjszakán is a jól végzett munka zsákmányával megrakottan érkeztek a panelház elé. A taxit elengedték miután a cuccot kipakolták, s a kaput akarták kinyitni. Nem sikerült nekik. Ferenc hiába kotorászott zsebeiben, a kulcsot nem találta meg. Esküdni mert volna pedig, hogy magával vitte. Lakáskulcsa is a karikán volt, s a lakást sem hagyta záratlan. Mit volt mit tenni, hajnali 3-kor várakozni kellett a ház előtt, míg egy „korán” érkező, vagy távozó lakó kinyitja a kaput. Házmaster már nincs, hogy csengetsenek neki, idegent meg mégsem költhettek fel a házban. Felesége sem volt otthon vidékre utazott szüleihez. Várakozás közben hirtelen egy rendőrautó bukkant fel. Egyenesen hozzájuk mentek a zsaruk. Nem lett volna értelme tagadniuk a holmik eredetét, így rögtön mindent bevallottak. Még örültek is, hogy a fogda melegében tölthették az éjszakát.

Másnap került sor az ilyenkor szokásos házkutatásra. Azt is bevallották, amit korábban loptak, s tudták, hogy most úgymegtalálják a nyomozók. A lakásban aztán nem csak ők, de a nyomozók is meglepődtek. Alig találtak valamit. Nem csak a sok ellopott videokazetta, de a saját tévé és a rádió is eltűnt. Hiányzott a szek-

rényből a tetemes mennyiségű készpénz is. Hiába, a lopásból jól megélt a páros.

A rendőrök korábban elmondták, hogy telefonbejelentésre küldték őket a ház elé éjszaka, mert valakinek gyanús volt a két alak a ház előtt. Amikor szó esett a taxiról, egyikük a rendszámra is emlékezett. A kapukulcs elvesztésekor a nyomozóknak már derengett valami, s alaposan a taxis körmére néztek. Végül a volánforgató mindent bevallott. Amikor a két betörőtől busás borraivalót kapott, még nem akart nekik rosszat. Csak néhány száz méter után vette észre az ülésen a kicsúszott kapukulcsot. Visszafordult, hogy visszaadja nekik, de mikor a távolból észrevette őket a lépcsőn ülni, másként határozott.

Tudta, hogy ha otthon lenne valaki, a tolvajok csengettek volna, így most üres a lakás. Egy közeli telefonfülkéből álnéven tett bejelentést a rendőrségen, majd a közelből figyelte, mikor jönnek. Alig, hogy elvitték a két jómadarat a lopott holmival, már fel is ment a nála lévő kulccsal a lakásba és elvitt minden mozdíthatót. Nem gondolta, hogy utasai megjegyzték a rendszámát. A tárgyaláson egymás mellett ültek a vádlottak padján. Azóta már mindannyian hűvösre kerültek. A taxizásnak és a betörésnek egyelőre befellegzett.

13. Bagoly mondja verébnek

IFA-val szállította anyagait a vízvezeték-szerelő a dombok között elterülő kis palóc faluban. A csúszós úton rosszul választotta meg a sebességet a parkoláskor, s betörte az önkormányzat garázsának ajtaját. Szerencsére az ebédszállító Subaru nem volt benn, így nagyobb kárt nem okozott. Az egyetlen tanút – a szomszédaszonyt – viszonylag könnyen rábeszélte, hogy felejtse el az egészet. Probléma nem lett a dologból, de a saját Dáciájával azóta is a garázs előtt parkolt. Az sem zavarta, hogy az iskola kapubejárója is ott van, s így zavarja ott a ki-behajtót.

Nyáron diákcsapat érkezett a faluba, s az iskolában szállásolták el őket. A felszerelést egy bérelt Barkas szállította. A kisteherautónak többször kellett napjában kiállni, s a sofőr bizony jócskán megizzadt, míg a Dáciát kerülgette a szűk helyen. Az utolsó nap már majdnem fel is lökte a tolatáskor kínjában.

Emberünknek vendégei voltak. Agyát már előntötte kissé az alkohol, s tombolva rohant az utcára. – Nem tudsz vezetni? – üvöltötte habzó szájjal, mert a barkasosban csak az országutakon megszokott kollégát látta. Úgy érezte, aki volánt forgat, mindenki csak hülye sofőr lehet. Tyúktojásnyi agyában meg sem fordult, hogy a kocs oldalára festett Bérautó szó mit jelent. Azt hitte, itt valaki bérmunkában fuvarozik. Eszébe sem jutott, hogy ezt az autót bármelyik úrvezető kibérelhette, ilyenekkel az úgynevezett vasárnapi autósok is furikázhatnak. Nekik viszont a megszokott személygépkocsi után már az autó méretei gondot okozhatnak, hát még a Dácia kerülgetése. Elvetetem a jogosítványodat, ha nem tudsz tolatni! – üvöltötte.

A barkasos egy pillanatra megdöbbsent, majd elmosolyodott. Tudta, nem szabad vitatkozni. Minek mondja el ennek a borgőzös embernek, hogy a szomszéd megyében ő a „Tisztelt Bíróság”, s otthon rendszeresen közlekedési ügyeket tárgyal? Nála ezek a nagyhangú

pojácák igencsak hallgatnak, nehogy súlyos büntetést kapjanak, ne vonja be hosszú időre jogosítványukat. Minek traktálja most ilyen-mivel a szerencsétlent? Még azt hinné, hogy dicsekszik a bíró úr!

Vitát sem akart provokálni, mert a minap tárgyalta egy súlyos testi sértést. Egyik autós verte meg a másikat a zsúfolt főútcán. A kétméteres vádlott megszeppent kisfiúként állt a tárgyaláson felmentésben bízva. (Nem kapott!) Erről sem akart most beszélni. – Vetesd el a jogosítványomat, ha olyan nagy potentát vagy! – váltott át ő is a tegezésre.

Most a dáciás döbbsent meg. Még hogy nem fél tőle ez az idegen. Tőle, a falu esztől! Hirtelen válaszolni sem tudott. Azóta is azon gondolkodik, mi az a potentát. Talán azt is megérthetné végre, hogy a volánforgatás még nem teszi egyenrangúvá az embereket! Ezt csak a bunkók szeretnék.

14. Elaludt az igazgató

Egy kft. egyik tulajdonosa perelte a Hungária Biztosítót a '90-es években. A tét több százezer forint volt. A biztosító ugyanis az autóban keletkezett kárt nem a felelősségbiztosítás, hanem a casco alapján kívánta rendezni. A történet hamar összeállt. A kft.-főnök a cég egyik nyugati típusú személygépkocsiját vezette. Az egyik útkereszteződésben egy Barkas vágott elé. A vezető – aki egyben a kft. ügyvezető igazgatója is – félrekapta a kormányt, hogy elkerülje az ütközést. Egy útszéli fának hajtott, s a kocsit jócskán összetört.

A Barkas vezetője betétlappal elismerte a felelősségét, így rendőri intézkedés nem történt. Járt ugyan arra egy rendőrkocsi, de ők már csak a két sofőr beszélgetését látták, nem volt szükség beavatkozásukra. A Hungária – nem véletlenül – nem szórja a pénzt, különösképpen nem akkor, ha sajátos módon a vétkes gépkocsin egy karcolás sem esett. Közölték a delikvenssel: a casco alapján hajlandók kártérítésre – ami ugye, tetemes önrészt is magával vonz –, másrészt pedig – ellentétben a felelősségbiztosítás esetével – nem az új árat veszik alapul, hanem a kocsi értékcsökkenő árát. És (nem mellesleg) elesik a kocsitulajdonos a bónusz kedvezménytől is.

Mint a tárgyaláson elmondta a biztosító jogásza: gyanús, ha sérülés nincs csak az egyik autón, hiszen betétlapot akárki adhat. Nem oktalan gyanakvás ez, akárki megmondhatja. Nos, az igazgató úr pert indított.

A bíróság megidézte a kárt okozó Barkas-tulajdonost is meghallgatásra. Meglepő volt, de az illető nem jelent meg a tárgyaláson. Újabb tárgyalást tűztek ki, s mivel a kft.-nek kellett a pénz, ezen már együtt jelent meg a két sofőr. Itt aztán a különféle keresztkérdések hatására egyre inkább ellentmondásokba keveredtek. Végül is fény derült a svindlire: az igazgató elaludt a volán mellett, s a fának hajtott. A Barkas épp arra járt, megállt segíteni, amikor látta

a balesetet. Az már nem derült ki egyértelműen, kinek az ötlete volt ott nagy hirtelen a biztosítási csalás. Hogy a barkasos kért-e pénzt, vagy az igazgató ajánlotta fel a tízezer forintot, a polgári perben nem derült ki. A nyomozás nem feladata e bíróságnak.

Nos, természetesen a kft. visszavonta a keresetet, lemondván a perelt százezrekről, de a dolog innen már nem volt ilyen egyszerű. Az ügyészség hivatalból vádat emelt: csalás, hamis tanúzás, erre való rábírás és így tovább. Mindenesetre az kiderült, a biztosító megint nem hiába volt óvatos.

15. Kaland a villamoson

Zituskával utazott Katika a 6-os villamoson 1991 nyarán. A zsúfolt kocsis első peronján szorongtak, kapaszkodó nem is volt a közelükben. Reménytelenül tekintettek jobbra-balra, mikor egy meleg hang szólalt meg a közelükben. – Asszonyom, kapaszkodjon csak nyugodtan belém! – mondta a hang gazdája, egy jól szituált fiatalember, s már nyújtotta is izmos karját.

Katika boldogan belekapaszkodott, s hálásan biccentett neki, meg a körülötte álló két hasonló korú fiatalembernek is. – Látod kislányom, vannak még ilyen kedves rendes emberek. Bár minél többen lennének! – mondta gyermekének. Ezután elköszöntek, leszálltak, s jó érzésekkel telve sétálgattak az első édességboltig.

– Anyu! Vegyél csokit! – kérlelte kislánya. Sokadika volt, ilyenkor már élére állítja a garasokat, most mégse tudott ellenállni. Pénztárcájához nyúlt, kinyitotta, meghűlt benne a vér: erszénye teljesen üres volt. Csak nézett-nézett, forgott vele a világ. Csak Zituska hangja térítette magához. – Anyu! Ellopták a pénzedet? Csak nem az a kedves bácsi volt, akiről azt mondtad, hogy olyan rendes? – kérdezte. – Nem! Az nem lehet! – sápadozott Katika, pedig már tudta, hogy a jól öltözött fiatalember a két társával együtt volt a tettes.

Azzal vigasztalta magát, hogy mindössze pár száz forint lehetett, amit elloptak. A három tolvajnak ez nem nagy összeg, nekünk viszont ez a pénz a hétvégi kosztra volt félretéve. Azon a vásárnapon elmaradt a jobb ebéd, de nem is az ellopott pénzt sajnáltuk, hanem az emberekbe hajdan vetett, ám mára már teljesen eltűnt bizalmunkat. Legalább már ezt adja vissza nekünk valaki!

S miért írtam azt, hogy nekünk? – Mert aki a nemrég megjelent *Mentősregényemet* elolvasta, az tudhatja, hogy Katika a felségem, Zituska meg a kislányunk, aki azóta már szintén boldog anyuka lett. Történetük *Kizsebelve* címmel jelent meg a '91. szeptember 19-i

Kiállításban, majd *Zseblogás a villamoson* címmel '94. decemberében a Vagyonvédelem című ingyenes In-Kal kiadvány is lehozta és terjesztette a metrón és olyan nyilvános helyeken, ahol sokan fordulnak meg és válhatnak a zsebesek áldozataivá.

16. Egy bérház vasárnapja

B. Krisztián 45 éves munkanélküli nemrég megfojtotta élettársát egy budapesti bérházban. A lakók tanúkihallgatása alapján megpróbáltuk regisztrálni a társas pár – hisz házaspárnak mégsem nevezhetem őket – utolsó vasárnapját.

Reggel hatalmas üvöltésre ébredtek a lakók. Megkezdődött a szokványos hétvégi adok-kapok. Krisztián verte a gangon Máriát, s az asszony nehezen tűrte a hajtépést. A lakók hamar körbevették – igaz tisztes távolságból – őket. Hallgatták, hogyan sikoltozik a szomszédasszony.

Kiáltoztak a rajkók is. Volt belőlük jó néhány. Szidta őket a nevelőapa. Egyikükről kiderült, hogy buzi, míg a másikuk tolvajnak lett kikiáltva. Állítólag ötezer forintot lopott a családfő kasszájából. Sosem volt neked annyi – üvöltötte a vert asszony, amikor épp levegőhöz jutott. Rendőrt akart hívni, de a férfi nem engedte. Szokás szerint az asszony gyermekein vesztek össze újra.

A lakók roppantul élvezték az ingyencirkuszt. Igaz, csak távoli szemlélők voltak, közel menni senki sem mert. Az asszony már sokadik pofonját kapta, de rendőrt senki sem hívott. Nem akartak belekeveredni. Többeknek telefonja is volt, de eszükbe sem jutott, hogy névtelenül vagy álneven kérjenek segítséget, pedig talán érdemes lett volna. – Akkor jön csak a rendőr, ha vér is folyik – mondogatták egymásnak –, mert a családi botrányokba a hatóság sem avatkozik szívesen. A férfi lassan kiadta mérgét, s bement a lakásba. Rövidesen az asszony is követte. Hová is mehetett volna szegény? Csak nem az aluljáróba? Megszokta már a rendszeres ütleget. Asszonysors – gondolta gyakran könnybe lábadt szemmel.

Délután ugyanott folytatták, ahol délelőtt abbahagyták, s a kicsődült lakók újra nézték a produkciót. Még belépőt sem kellett váltaniuk. A zárhatatlan kapun az utcáról is bejöhettek az arra járók,

de ezt nem ajánlom senkinek, ha kedves az élete! E sorok írója is alaposan körülnézett, amikor belépett. Először fölfelé, nehogy valami a fejére essen, majd a lába elé, nehogy belelépjen egy kutyaürülékbe. Vastagon állt az udvaron és a lépcsőházban a „tányérakna”.

Másnap reggel az asszonyt halva találták. A férj hívta a szomszédokat, hogy a nő már nem lélegzik. A boncolás fejsérülést állapított meg. Előző délelőtt ugyanis élete párja a korláthoz is odaverte néhányszor a fejét. A halál oka fulladás volt, mert hajnalban a nyöszörgő asszony arcát Krisztián letakarta egy párnával. Nem tudott tőle aludni! A férfi hatósági őrizetben van, de féltő, hogy rövidesen kiengedik. Indoka az lehet, hogy bűnisméltléstől nem kell tartani: halott élettársát nem ölheti meg még egyszer! Csak majd a következőt!

A házban ma sincs nyugalom, hisz a többi lakó is balhézik, éjszaka is rikácsol. Ez is büntény – ha nem is kérnek jogorvoslatot – a nyugalomra vágyó nyugdíjasok, meg a folyton rosszat látó gyermekek ellen. Milyen felnőttekké válnak, ha állandóan ezt tapasztalják? S az a néhány dolgozó a házban, akinek még van munkahelye, ugyancsak megsínyli az állandó ingyencirkuszt. Felzaklatva indul dolgozni nap-nap után. A tragédia várható volt, vajon mikor lesz a következő? S vajon melyik elhanyagolt, százéves bérház közössége termeli ki a következő gyilkost és áldozatát? Ez az életvitel sajnos törvényszerűen idevezet. Nem lenne jobb, mégis inkább időben a rendőrséget hívni? Inkább ők jöjjenek, mint a halottas kocsi!

17. Kitörte az asszony nyakát

Középkorú férfit hallgatott ki a bíróság az elmúlt évezredben. Bűne súlyos: embert ölt. A tanúk, az ismerősök is nagyon csodálkoztak. Erről a csendes emberről nem tételezték volna fel. Példás családapának tartották, s otthon sem hallatszott veszekedés. Mégis megölte a feleségét. Nehezen formálta a szavakat. Nem kenyere a beszéd, sok bátorítás kellett a bírótól, hogy összeálljon a cselekmény, így is inkább tömondatokban felelt. Otthon is sok-sok évig hallgatásra volt kényszerítve.

12 éve esküdtek meg. Szerelmi házasság volt. Együtt jártak mindenhová, kéz a kézben. Rövidesen – de nem „idő előtt” – megszületett kislányuk, Anikó. Az apa nagyon büszke volt rá, vitte mindenfelé. Az anya – Rózsa asszony – ezt egyre rosszabb szemmel nézte. – Mégiscsak az anyjához tartozik a leánygyermek – mondogatta –, mi jogon akarja egy férfi fürdetni, és tisztába tenni, még ha az édesapja is?

Rövidesen Rózsa újra terhes lett. Rudolf remélte, hogy most fiúk születik, de az asszony másként határozott. Férje kérésére, majd határozott tilalma ellenére elvetette a magzatot. A jog erre lehetőséget adott számára. Az abortuszbizottság áldását adta a dologra. A férjet, az apát ott sosem kérdezik meg. Rudolfban ekkor valami megszakadt. Úgy érezte, nem volt joga a feleségének egyedül dönteni egy emberi életről. Az apa véleményét is tiszteletben kellett volna tartani. Felesége megígérte, hogy a következőt megtartja. A férfi akkor még bízott. Nagy elánnal vetette bele magát a házasesetbe.

Tízéves indulat tört ki a férjből

Sehogy sem értette, miért nem tudja Rózst újra anyává tenni? Egyszer aztán több doboz fogamzásgátló tablettát talált véletlenül felesége holmija közt, meg frissen felírt recepteket is. Felelősségre

vonta, majd első mérgében jól felpofozta asszonyát. A nő összecsdítette a házat. A gangon ordibálta, hogy meg akarta ölni az ura. Még láttelelet is vetetett, mert a kihívott rendőrök (!) ezt tanácsolták neki. Igaz, az orvos csak egy piros arcot látott, mely a dühtől is lehetett.

Soha többé nem engedte magához az urát. Egy lakásban laktak, egy asztalnál ettek, csak épp az ágyuk nem volt közös. Az elején még a férfi próbált közeledni, de minduntalan durva elutasításban volt része. Utána már ő sem kívánta. Ha már úgysem lehet Anikónak kistestvére, feleslegesnek tartotta az ágyjeleneteket. S ő a testi kapcsolaton kívül lelkire is vágyott volna. Anikó szépen cseperegett. Szerette az apját, de Rózsa folyamatosan ellene nevelte. Egyre többet szidta férjét a gyerekek előtt és a férfi szó nélkül tűrt. Sokszor forrt benne az indulat, de nem akart alkalmat adni az asszonynak egy újabb folyosói cirkuszra.

Karácsony előtt aztán betelt a pohár. Ketten voltak otthon. Az asszony egy mini otthonkában kellett magát. Rudolf – mivel azért ő mégis férfi – közeledni próbált. – Kellenék, mi? – nevetett rajta Rózsa, s jókora fityiszt mutatott. – Csak arra voltam kíváncsi, nem vagy-e impotens? – röhögött. A férfit elfogta az indulat. Hatalmasat ütött, az asszonynak eltörött a nyakcsigolyája. Nem is tudta hirtelen, mit tett. Sokáig ült mozdulatlanul, mire felfogta a dolog lényegét. Azonnal feladta magát a rendőrségen.

A vád először szexuális indíttatású emberölés volt, de ezt még az ügyész sem gondolta komolyan. Az ütés, a nyakcsigolyatörés tíz év elfojtott indulatainak előtörése volt. Talán, ha alkalmanként odacsap néha az asszonynak, nem fajulnak idáig a dolgok. Számára már annyira közömbös volt Rózsa, hogy a kezét sem emelte fel. A rendőri feljelentéssel tíz éve az asszony csak azt érte el, hogy férje befelé forduló, magában őrlődő ember lett. Olyan, aki el sem meri mondani gondját, problémáját.

Rövid tartamú szabadságvesztést kapott. Megfellebbezte, de csak azért, hogy a másodfokú tárgyalásig szabadlábra helyezték. Mivel bűnisméltéstől nem kellett tartani – halott feleségét újra nem ölheti meg –, a bíró kiengedte. Kislányáról akart gondoskodni, de az csak a gyilkost látta benne: hőn szeretett édesanyja gyilkosát. Kovács ezt nem bírta elviselni. Még aznap este önkézével vetett véget életének.

Az ellene nevelt kislány közömbösen fogadta a hírt. Talán még örült is neki. Nem tudta, hogy szüleivel együtt otthonát is elvesztette. A tanácsi lakásbérlet jogát szülei halála után ugyanis nem örökli. A nevelőotthonból – ahová most rokonok híján került – 18 évesen az utcára fog kijönni. Az értékes bútorokat sem őrzi meg neki senki. Sajnos, erre a mama sem számított, amikor tíz éven át a férjével a viszonyt egyre jobban elmérgesítette.

18. Édesszájú orgazda

Fiatalkorú fiúk állnak a bíróság elé. 15-16 évesek. Bűncselekményeiket több mint egy éve követték el. Voltak 14 évesnél fiatalabb társaik is, de ők életkoruk miatt még nem büntethetők. Lopás a vád. Zömében élelmiszerboltokba törtek be, s vitték, amit elbírtak. Márkás cigarettákat, italokat, nyugati csokit egyaránt meglovasítottak. Lényeg, hogy kicsi legyen és értékes. A cuccokat persze értékesíteni kellett. Ebben lett segítségükre egy fiatalember, aki egy éjjelnappal nyitva tartó élelmiszerboltban dolgozott. Éjszaka egyedül volt, s olyankor vette át a fiúktól a lopott holmit. A mennyiség és az összérték lett később vita tárgya a bíróság előtt.

A rendőrségi vizsgálaton, majd később a tárgyaláson is mintegy ötven-hatvanezer forintértékű lopott holmiról beszélnek, melyért a boltos több mint harmincezret fizetett. Jócskán áron alul vette tehát, s a boltban ráadásul adómentesen értékesítette. A boltos sokadrendű vádlottként, orgazdaság miatti áll bíróság elé. Az összeget, s az „üzletszerűséget” vitatja.

Mint mondja, a tízezer forintos fizetésből hogyan is tudott volna harmincezret kifizetni a fiúknak. Csak mintegy négy-ötezer forintértékű édességet vásárolt, s ezért valamivel kevesebbet, mintegy három-négyezer forintot fizetett. És ami a legfontosabb: dehogyis adta el ő ezeket a csokit. Saját céljára, étkezésre vásárolta, ő már ilyen édesszájú. A cigiről, meg az italokról hallani sem akar. Sem nem iszik, sem nem dohányzik. Minek is kellene az neki?

S miért vásárol valaki a tízezer forintos fizetéséből négyezerért csokit? – Mert szeretem – feleli a bíró kérdésére. – A boltban is árultak ilyen csokit? – hangzik a következő kérdés, majd igenlő válasz után a bíró azt faggatja, miért tolvajoktól szerezte be az édességet. Lehet, hogy nem csak a lopott csók, de a lopott csoki is

édesebb? Erre már csak vállvonogatás a válasz. Még jó, hogy nem mondja a bírónak, hogy próbálja ki!

Tulajdonképp érthető a védekezése. Húszezer forint felett, s pláne üzletszerűen elkövetett orgazdaság éveket jelenthet pluszban a saját célra vásárolt párezres tétellel szemben. A bizonyítási eljárásnál épp ezért a bíróság nehéz helyzetben volt. Végül, ha nehezen is, de sikerült az üzletszerűséget és a magasabb összeget bizonyítani. A bíróság nem ette meg a mesét, mint ahogy hőünk sem a sok csokoládét. Egyetlen felnőttkorú elkövetőként szépen kap büntetést. Súlyosbító körülményként szerepel, hogy cselekedetével mintegy bűnözésbe taszította a fiatalokat azzal, hogy állandó fellevevőpiacot biztosított nekik a lopott holmikra.

19. Bonyodalmak a temetésen

Az igazi ügynök az eszkimóknak is eladja a hűtőszekrényt – tartja a népi bölcselet. Valójában a feladat nem is túl nehéz. A Sarkkörön túli háztartásokban azért kell a hűtőben tartani az élelmet, hogy megvédjék a dermesztő hidegtől, csontkeményre fagyástól. A zárt terű hűtőszekrényben ugyanis akkor is négy fokos a hőmérséklet, ha odakinn a mínuszok tombolnak. Ugyanez a helyzet akkor is, ha odakinn tombol a kánikula, mert a hűtőben a hőmérséklet mindig állandó. Legfeljebb ennek biztosítása emészt fel többletenergiát.

S hogy hogyan kerültek a képbe az eszkimók egy temetői szolgáltatásnál? Mert a rokonok azt sérelmezték, miért nem tartották alacsonyabb hőfokon a temetői hűtőben az elhunytat csak azért, mert odakinn kánikula volt. Azt gondolták, emiatt folyósodott meg a bácsi arca a ravatalon. A személyiségi jog megsértése miatti kártérítési perben épp azért azt kérték, fizesse vissza a temetkezési intézet a hetvenezer forintos temetési költséget, mivel a nyitott koporsóban történő ravatal megbotránkozta a rokonságot.

A temetésre egyébként a megengedett nyolc napnál később, csak a tizenegyedik napon került sor. A nyolcadik nap péntekre esett, de ekkorra még nem tudták összecsődíteni a távoli rokonságot. Szombat-vasárnap a fővárosban csak ritkán temetnek, így maradt a hétfő. A nyitott koporsóhoz is a család ragaszkodott, hadd lássák a bácsit a messziről felutazott emberek. Mivel a család kérése a mérvadó, a temetkezési vállalkozó csak tanácsot adhat, a koporsó lezárását nem lehetett elrendelni. Erre csak tisztiorvosi utasításra, fertőző betegségben elhunyt személy vagy több hetes vízi hulla esetén van lehetőség.

Mindenki látta, milyen állapotban van az elhunyt, mindenki megbotránkozott a ravatalon, de a kétszáz fős gyülekezet egyikének sem jutott eszébe, hogy a többieket figyelmeztesse, vagy a koporsót

lezárassa. Ha már ennyit utaztak, mindannyian egy búcsúpillantást akartak vetni az eltorzult, megfolyósodott arcra.

A perben a hozzátartozók azt nehezményezték, miért nem tartották a kánikula miatt az előírtnál alacsonyabb hőmérsékleten a halottat. Eszükbe sem jutott, hogy az eszkimó-példa alapján a hűtőbeli hőmérséklet nem függ a külső körülményektől. Kérték a bebalzsamozást is, de ezt a magas ár miatt végül is elvetették. Azt hitték ugyanis, hogy csak az arcot balzsamoznák be, de megtudták, hogy ez nem ilyen egyszerű. Az elhunyt belső szerveit kell ilyenkor tartósítani, s ha ezek nem indulnak bomlásnak, úgy az arc is sima marad. Temetőink ilyen szolgáltatást is végeznek, de ezt kevesen tudják megfizetni.

Az ügyben további hiányosságok is előfordultak. A legfőbb az volt, hogy a korábban megrendelt 1. számú ravatalozó helyett a 3-ban történt a végső búcsú, s ráadásul a két ravatalozóban egyszerre temettek két hasonló nevű férfit. Nem a ravatalozó minősége volt a gond, még csak nem is a hozzátartozók tévedtek el. Ők időben odaértek, s kedvükre botránkozhattak a nyitott koporsónál.

Katonazenekar fújta a Marsot

Helyettük a megrendelt fotós nem oda ment, hanem szorgalmasan kattogtatott az 1-ben. Arról nem esett szó a tárgyaláson, hogy ott miért nem zavart senkit a jelenléte. Bizonyára temetői szolgáltatásnak vélték a gyászolók. Az ott készült felvételei egyébként nem kellettek senkinek – a felvételekről így nem is készült nagyítás –, a negatívokért viszont a megrendelőnek, azaz felperesünknek kellett majd kétezer forintot fizetni. S mivel a fotós később sem jött át a 3. ravatalozóba, így ez a ravatal, ez a végtisztességadás nem lett megörökítve. Az már csak hab a tortán, hogy a szertartás előtt nem sokkal fejeződött be az 1. és a 3. ravatalozó közötti 2-ben egy katonai temetés, ahol a katonazenekar gyászindulója, valamint a

keményen pattogó vezényszavak zavarták meg a gyászoló rokonság néma áhítatát.

A bácsit a temető halottszállító gépkocsija vitte ki a sírhoz, de ebben sem volt köszönet. A kocsi előtt menő pap vagy egy újabb temetésre sietett, vagy nagyon unhatta az egészet. Szeretett volna mielőbb túl lenni a dolgon, ezért annyira sietett, hogy az idős, beteg gyásznép nem is bírta követni. Többen meg is álltak útközben, s csak a legkitartóbbak jutottak el a sírig. A törtétekért viszont a temető elhárította a felelősséget. A pap nem az ő alkalmazottjuk, vele a hozzátartozó tárgyalt, intézzék el egymás közt az affért. Akkoriban működött egy álpap is valahol. Megtanulta a liturgiát, szerzett miseruhát, s temetett. Ez a pap sajnos nem az a pap volt, pedig mennyivel szebb lenne így a történet!

A halottas kocsinak viszont a papot kell követni, így őt sem lehet elmarasztalni. A sofőr ugyan hátranézhetne, figyelhetné a tükörben az őt követő rokonságot, de ez a szűk temetői utakon nehezen megoldható. Kevesen tudják, hogy valamelyik rokon beülhet a sofőr mellé, s utasíthatja a megfelelő sebességtartásra. Igaz, ezt a temetőben nem is nagyon propagálják, s a gyászolók is inkább gyalognak.

Amikor a bácsi végső nyughelyére érkezett, a sírbatétel után, az akkorra már természetesen lezárt koporsóra tették a hangfogó paplant. Ennek az a feladata, hogy a ráhulló rögök zaját tompítsa, de teljesen nem tudja elnémítani. Ez valószínűleg félrecsúszhatott, mert a rögök dübörögtek rendesen a sírásók munkája nyomán. A hozzátartozó ezt is nehezményezte, ezt is kegyeletsértőnek érezte. Az anyagi kár megtérítése – tehát a temetési költség visszafizetése – mellett azt is kérte a temetkezési intézettől, hogy kérjen elnézést a törtétekért a gyászoló rokonságtól. Arra is szerette volna kötelezni őket a bíróság által, hogy ezt a bocsánatkérést több napila-

punk hasábjain fizetett hirdetésként, illetve fizetett nyílt levélként tegyék meg.

A bíróság végül a kért összeg felét – harmincötezer forintot – ítélte meg a hozzátartozók javára. A nyílt levéllel, az újsághirdetéssel nem értett egyet, hiszen a hozzátartozók sem újsághirdetésben hívták a rokonságot a temetésre, s köszönetnyilvánítást sem jelentettek meg a temetés után a lapok hasábjain. Ehelyett arra kötelezte a temetkezési vállalatot, hogy levélben kérjen elnézést a rokonoktól, s ebben ismerje el felelősségét a történetekért. Az összeg talán meg is érkezett már, s jut belőle a bocsánatkérő levél sokszorosítására is. A kétszáz fős gyászoló rokonság részére elpostázni ennyi levelet, nem is kevés anyagi ráfordítás. Vagy lehet, hogy a felperes kétszáz levélre gondolt az ítélet kihirdetésekor, amit a temető fog megírni és elküldeni? Ennél még a nyílt levél a lapokban, vagy egy fizetett hirdetés is olcsóbb és kevésbé munkaigényes lett volna. Karácsonyi üdvözlőlap helyett senki sem ilyenre várt.

20. Fagyasztott hús és biztosítás

A nyugdíjas házaspár egész évben gyűjtögette a pénzt és sikerült egy kéthetes beutalót szerezniük Hévízre. Nemrég vásárolták mélyhűtő ládájukat is: még indulás előtt telerakták hússal. Legalább 40 kilót fagyasztottak le. A lakás üresen maradt. Megkérték a menyüket, hogy nézzen át a harmadik házból néhanapján. Öntözze meg a virágokat, kapcsolja fel a villanyt, ürítse ki a levélszekrényt. Ne gondolhassák a betörők, hogy gazdátlan a ház!

A menyük először csak egy hét után – vasárnap – érkezett. Sirlalmas látvány fogadta. A mélyhűtő előtt hatalmas tócsa. Kioldadt az összes hús. A lakásban nem volt áram. A jelekből ítélve az áramszünet több napja bekövetkezett. Ha a fiatalasszony előbb érkezik, a kár elmarad. Az áramszolgáltató ugyanis azonnal kijött, elhárította a hibát, csak épp a hús ment tönkre addigra. A családfő a telefonhívásra azonnal hazajött Hévízről. Abbahagyta nyaralását, nem is ment már vissza többé.

Azóta is kérdés, hogy a kárt ki térítse meg? A lakás biztosítva volt, de a biztosítási szerződés az ilyen károkra nem vonatkozik. A hús nem része a lakásnak. Emberünk mégis a biztosítót perli. 12 ezer forint kártérítést követel. A bíróság nehéz helyzetben van. A biztosító nem akar fizetni. A hűtőláda még garanciás volt, de az nem is hibásodott meg. Mikor újra lett áram, automatikusan bekapcsolt. 24 óráig kéne csak megőriznie a húst, most viszont többször 24-ig volt a lakásban áramszünet. Az áramszolgáltató sem lehet a hunyó, mert az értesítés után azonnal kijöttek. Talán ha van ilyen esetekre viszonyossági biztosításuk a biztosítóval, valamit lehetne keresni.

Emberünk most az Állami Biztosítóra haragszik, Úgy véli, hogy a hűtőlárában tárolt hús is része a lakásnak, az is a falakon belül volt, így az abban esett kárt is meg kell fizetni. A sok hús egyébként elő is volt készítve főzésre. No, nem lett az egész felvágva

pörköltnek, csak 1-2 kilónként csomagolva, de így is sok munka volt már vele. A biztosító iránti haragjában azóta már a biztosítást is lemondta. Csak nehogy kigyulladjon később a lakás, mert akkor földönfutó lesz szegény!

A perben a szakértők meghallgatása még hátravan. Isten malmai lassan őrölnek, télnél előbb nem nagyon lesz vége, s az ominózus nyaralás meg előző nyáron történt. Talán, ha a kedves rokon nem vár egy hetet a virágok locsolásával, s ígéretéhez híven naponta átmegy a közeli lakásból, mind az idős házaspárt, mind a bíróságot megkímélhette volna a felesleges procedúrától. S ha már a baj úgysis megtörtént, hagyhatta volna apósát-anyósát nyugodtan nyaralni. Ráértek volna egy hét múlva is megtudni a rossz híreket. Akkor legalább a nyaralásuk nem romlott volna el a hússal együtt!

21. Becsapta a tolvajokat

Kiss és társa vállalkozni akart. Nem sokat értettek hozzá, pénzük sem nagyon volt, mégis elkezdtek. 130 ezer forintért egy dízeltargoncát vásároltak üzemképtelen állapotban. Az üzemanyag-adagoló hiányzott belőle, így még elindítani sem tudták. Úgy vontatták haza. Az egyik közeli őrizetlen telepen lepusztult, hasonló munkagépet találtak. Hónapok óta ott állt, a kutya sem törődött vele. A két szerelő gyorsan lekapta róla az adagolót, s hamarosan átszerelte a sajátjára. Most már elkezdhatték a munkát.

Örömük nem tartott soká. Két hét múlva jelentkezett a kibelezett targonca gazdája, egy kft.-vezető. Nyolcvanezret kért a tolvajoktól kártérítés gyanánt. Az adagoló ára és a munkabér ugyanis szerinte ennyi volt. Kiss visszaadta volna az ellopott holmit, de Gazdagnak már nem kellett. Megvette az újat, beszerelte gépébe, minek neki kettő. Kissék tehát fizettek. Sosem voltak büntetve, nem akartak bíróságra járni. Féltek a következményektől.

Hónapok múlva döböntek meg. Bíróság elé citálták őket lopás vádjával. Az összeg 150 ezer forint volt, s a kft. keresetében az átadott nyolcvanezer nem is szerepelt. Kártérítésként mind a 150 ezret követelték tőlük. Még szerencse, hogy volt papírjuk az átadott pénzről. A bíróságon a lopott értéket természetesen vitatták. Az adagoló tartozékaival újonnan sem ér többet negyvenezernél. Ők a dupláját kifizették. Gyors és enyhe ítéletet kértek, hadd legyenek túl rajta minél előbb. A bíró és az ügyész (ügyvédjük nem volt) más-ként határozott. Megidéztek a kft.-vezetőt a következő tárgyalásra.

Gazdag nem jött és ki sem mentette magát. Az újabb tárgyalásra már bírságot, a következőre elővezetést ígért a bíró, aki végül egy telefonhívást kapott a tárgyalás előtti napon. Az ügyvezető igazgató elmondta, hogy húszezer forint körüli összegért szereztek be az adagolót valamelyik MÉH-telepen, de számla nincs róla. A

további hatvanezer nyomozásuk benzinköltsége (!) a tolvajok kézre kerítéséért. A tárgyalásra pedig nem hajlandók eljönni. Nem érnek rá ilyesmire, nekik dolgozni kell!

A bíró ezek után pótnyomozásra adta vissza az ügyet, s ehhez felfüggesztette az eljárást. Az ügyész aztán különös dolgokat fedezett fel. A kft. a biztosítótól is pénzt várt –150 ezer forintot! –, s ezért volt szüksége a büntetőperre Kissék ellen. A két balekot tehát azért hurcolta meg annak ellenére, hogy a nyolcvanezer forint átadásakor nem ezt ígérte nekik. Most tehát az igazgató úr is a vádlottak padjára került. A vád: hatóság félrevezetése, s ami ennél sokkal súlyosabb: csalás, nagy értékre. Mint kiderült az eljárásban, az adagoló tényleg nem ért húszezret sem. A két tolvaj megúsza próbára bocsátással, s a különbözetet is visszakapja a kft.-vezetőtől. A kaparcsi ügyvezető viszont rosszul járt. Nemcsak a biztosító nem fizetett, de kiszabtak rá egy felfüggesztett börtönt is. A szakértői díj és perköltség szintén őt terhelte.

22. Polgárőrök Ferencvárosban

1993 őszén lettem ferencvárosi polgárőr, a péntek éjszakákat szolgálatban töltöttem. Sokszor jártunk rendőr nélkül, de rádiójukat akkor is hallgathattuk. Bele nem szólhattunk, mi viszont gyorsan az akció közelébe érhattünk. 1994 tavaszán hármas gyilkosság történt a fővárosban a Ferenc téren. Mivel az elkövető(k) még szabadlábon volt(ak), alaposan megszaporodott a ferencvárosi rendőrök munkája, ezért éjszakai akcióikba gyakran bevonták a polgárőröket is. Az egyenruhás járőrök és civil ruhás nyomozók autóiban rendszeresen előfordultam magam is. Az alábbi közös szolgálaton is velük tartottam.

Este 10-kor a BRFK IX. Kerületi Rendőrkapitányság Haller utcai épületében gyülekeztünk. A gépkocsizó járőrök egyre-másra hozták be az előállított személyeket. S hogy miért kellett hosszabb-rövidebb ideig élvezniük a fogdaőrök vendégszeretetét? Személyazonosságuk megállapítása volt az elsődleges cél. Rendőrökhez füles érkezett. Egy körözött személy bujkál egy közeli lakásban. Nosza, kivonultak nagy erővel, s csodák csodájára csupa személyi igazolvány nélküli egyént találtak. Mindannyian bejelentés nélkül laktak ott (önkéntes lakásfoglalók voltak), s valahonnan az Alföldről származnak. Többükre is illett a személyleírás, így aztán kocsiba ültették valamennyit. Az utcán, a lakás közelében, még egy strandpapucsos férfit találtak. Őt is beültették – meg ne fázzon a lába szegénynek –, s irány a rendőrség!

Mint később kiderült, őpapucossága volt az igazi fogás. Jenő, mert hogy ő volt a körözött, remek mesét talált ki. Elsősorban azt, hogy őt Jóskának hívják. Betanulta tíz évvel fiatalabb – s jó pár kilóval súlyosabb – öccsének adatait, s ezzel etette a rendőröket. – Hogy is lennék én a Jenő, akinek már több hónapja kellett volna bevonulnia a debreceni börtönbe?! – tiltakozott. Csak akkor döbb-

bent meg, amikor a nyilvántartóból Józsi pufók arcképét tárták elé. A válasz mégsem késett. – Gilisztás voltam korábban – felelte –, akkor voltam kövér. Mostanra a giliszták távoztak belőlem, így aztán lefogytam.

Hazudni is tudni kell!

Nem kell ahhoz orvosnak lenni, hogy az állítás valódiságát megcáfolhassuk. Jenő is észrevette, hogy nem nyert, s bevallotta, hogy ő a körözött. Már épp indultunk volna a Markóba, hogy átadjuk a bv-intézetnek, mikor újabb okostojás érkezett a családból. Józsinak, a testvéremnek hoztam cipőt – mondta, s csak akkor döbbsent meg, amikor a bilincset meglátta a testvéri csuklón. – Nekem azt mondták, hogy ő a Józsi – felelte zavartan, s alig várta, hogy kinn lehessen.

Jenőnek nagyon megörültek a Markó utcában, s mi is járőröztünk tovább. Egy Ráday utcai csendhábóritáshoz mentünk. Hajnali 2 óra volt, de a népes társaság roppant hangerővel magnózott az ódon falak között. Csak úgy rengett bele a soklakásos épület. A részeg banda jogtudósnak képzelte magát. Előbb azt fejtegették, egyáltalán bemehet-e a rendőr a lakásukba figyelmeztetni őket, vagy csak a zárt ajtón keresztül beszélgethetünk. Az is szóba került, miért nem a panaszt tevő lakót küldjük be egyedül, s vele majd lerendezik (lejátsszák?) a dolgot.

Végül az egyik duhaj alak az intézkedő rendőrt akarta kihívni egy guminyomkodó meccsre. – Én harmincszor bírom összenyomni, maguknak hányszor sikerül? – kérdezte, de józanabb társai leintették. Rendőrünknek is viszketett a tenyere, de nem került sor tettlegességre. Figyelmeztettük őket a csendhábóritás abbahagyására, ellenkező esetben előállításukat helyeztük kilátásba. Megértették, majd alaposan bevágták mögöttünk saját ajtajukat.

Több bajunk nem volt velük éjszaka. Aki minket is kihívott, többet nem telefonált. Nem tudjuk, hogy megsajnálta-e őket az esetleges előállításért, vagy félt a későbbi bosszújától. A Ferenc

téri két hulla is akkor még hiába várta, hogy gyilkosai rács mögé kerüljenek. Mi is szeretnénk, ha nem kéne már várnunk rá soká! – váltunk el egymástól '94 elején, s kívánságunk hamarosan teljesült.

Megbüntették az önkéntes segítőt

Ez a közös szolgálat eredményes volt, ám egy érthetetlen rendőri intézkedésről magam is hallottam akkoriban. A ferencvárosi polgárőrök egyedül járőröztek, de rendőrségi rádiót kaptak minden éjszakai szolgálatra, s ha valamilyen eseményről hallottak, rögvest odamentek. Az ominózus éjszakán egy rablást jelentettek, amire ők is felfigyeltek.

Az Üllői út ferencvárosi oldalán haladtak Kispest felé. Épp elhagyták a Nagyvárad teret, amikor az ügyeletes járőrökocsit küldött a Kálvin térre. A rádióban több belső kerület is azonos frekvencián dolgozott, s a Kálvin tér is három kerület találkozásában fekszik, így elvileg ők is, a józsefvárosiak és a belvárosiak is illetékesek lehetnek. Arra már nem emlékszem, hogy épp melyik járőrt riasztották, ők viszont azonnal visszafordultak a forgalommentes Üllői úton. Hajnali 2 óra lehetett, s olyankor ez az út is elég kihalt. A lámpák is sárgán villogtak az éjszakában.

Alig, hogy visszafordultak, egy Heim Pál Kórház előtt álló rendőrautó is megindult, s kékfénnyel eredt a nyomunkba. Ez biztosan felvezet minket a tetthelyig, gondolták, és sofőrük már húzódott is félre, hogy előreengedje. Megdöbbenésükre a rendőrautó nem előzött, hanem villogó fényét használva mögöttük maradt. Én bizonyára továbbrobogtam volna a Kálvin térig, s csak ott igazolom magam, de a kocsit vezető polgárőr kolléga másként gondolkodott. Megállt a szabályszerű jelzésre, a megvárta a rendőröket.

– Önök átlépték a záróvonalat – lépett hozzá a tiszthelyettes.
– Kifizeti a helyszíni bírságot, vagy feljelentsem? – kérdezte. –
Polgárőrök vagyunk, egy rablás helyszínére sietünk – felelte a

kérdezett. – Annál inkább tudniuk kellene a KRESZ-t! – mondta a rendőr ellentmondást nem tűrő hangon.

Sofőrünk nem vitatkozott, mert érezte, hogy felesleges. – Elvezetnek minket a Kálvin térig? – kérdezte, miután fizetett. – Más feladatunk van, nem hagyhatjuk el a környéket – hangzott a felelet. Ezután már nekik sem volt kedvük odamenni. Oldják meg a problémát azok, akiket ezért fizetnek!

Az éjszakát szabályosan autózták végig, majd reggel sofőrük közölte, hogy nem akar tovább polgárőr lenni. Szerencsére később visszavonta döntését. Azóta sem tudja, jobban járt volna-e, ha a feljelentést választja? Lehet, hogy a rendőr csak rá akart ijeszteni, de nem is gondolta komolyan? Ez már sosem fog kiderülni. Egy szabálysértési tárgyaláson talán megúszhatta volna figyelmeztetéssel, de lehet, hogy rosszabbul jár, mert büntetőpontokat kap. Inkább nem vitatkozott, hanem úriemberként vállalta tettének következményeit.

23. Csak egy napig örülhettek

Előzetes telefonbejelentkezés után fogkefével és törölközővel jelentkezett korábbi előadójánál P. László 28 éves piliscsévi lakos az Esztergomi Rendőrkapitányságon a '90-es évek közepén egy márciusi este 6 órakor. Épp 24 óra telt el azóta, hogy bűntársával, a 20 éves budapesti B. Ervinnel együtt kioltották a 78 éves Dr. Pelsőczy Ferenc törökbálinti plébános életét. Társait – mert még további két fő vett részt a gyilkos játszmá(k)ban – másnap hajnalra gyűjtötték be a zsaruk. S hogy miért került a négyes fogat lakat alá? Kiderül az alábbiakból.

Március 23-án délben a plébános úr Székesfehérvárra utazott saját Ladájával Dr. Takács Nándor megyés püspökhöz, egyházi előjárójához. Egy négykötetes könyvön dolgozott, melyet 1996-ra, a millicentenáriumra kívánt kiadni. Két kötet már elkészült, de a másik kettő is összeállt a fejében. Erről játékoztatta a püspök urat.

Távollétében a fiatalabb papnál – István atyánál – P. László és J. László 19 éves skinhead csöves kértek bebocsátást délután 1 óra körül. István atya megetette őket, s a két László jóllakottan távozott. A pap azt hitte, véglegesen. Délután mintegy 15 ember – köztük hittanosok – fordult meg a plébánián. Közöttük fedezi fel a kispap újra P-t is egy idegen férfival. Akkorra már Ferenc atya is otthon van, dolgozószobájában tartózkodik. István atya utoljára este 6-kor beszél vele. Később eszébe villan, hogy P. tavalý is gyakori vendég volt a parókián, de visszaélt a vendégjoggal. Többször ott aludt, de utoljára nem ment el üres kézzel. Még hajnal előtt távozott, magával vitt egy felfeszített fiókból 150 ezer forintot. A plébános úr akkor feljelentést tett a Budaörsi Rendőrkapitányságon, s az ügyet több másikkal egyesítve Esztergomban tárgyalták. P. egyéb balhéi ugyanis Komárom megyében zajlottak. Egyházi személyek sérel-

mére követte el valamennyit. Ezeket vizsgálta az a rendőr, akinél P. L. március 24-én este jelentkezett.

István atya P. láttán rosszat sejtett, s figyelmeztetni akarta főnökét. Benyitott a plébános úr dolgozószobájába, de már késő volt. Az idős pap élettelen teste hevert az asztalnál. Nyakán végzetes tördöfés tátongott. Az asztalfiók újra fel volt feszítve. Hiányzott Ferenc atya karórája, gyűrűje, de eltűnt Lada személygépkocsija is, mellyel aznap Székesfehérváron volt.

A fiatal pap rögvest értesíti a zsarukat, s a gyilkosság híre a polgármesteri hivatalba is elér. A nagyközség éppen üléselőző önkormányzati testülete azonnal nyilatkozatot fogalmaz. Követelik a halálbüntetés visszaállítását, vagy az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés felemelését 25 évről 40-re vagy 50-re. Ettől az egyre inkább eluralkodó erőszakhullám megfékezését remélik.

A jó zsarunak szerencse kell!

A Pest megyei rendőrök gőzerővel, de csökkentett létszámmal dolgoznak. Az állomány fele Franciaországban van önvédelmi továbbképzésen. Magukat kell tudni jól megvédeni ahhoz, hogy másokat is hatékonyan védhessenek. Szerencsájukra nem kell sokáig üldözni a forró nyomot, mert másnap este megérkezik Esztergomból a nem várt telefonhívás. A Duna-parti kolléga tudatja, hogy P. L. – érezvén a nyaka körül szoruló hurkot – nemrég önként bevonult. Átadta a Lada slusszkulcsát is, s a nyomozók az általa megjelölt helyen a plébánosi kocsit is megtalálták. A kórház parkolójában állította le a gyanúsított.

P. L. roppant közlékenynek bizonyult. Nem csak büntetlen előéletű bűntársait dobta fel – akiket még aznap éjjel elfogtak a józsefvárosi Mátyás Hotelben és egy Margit körúti csöves tanyán –, hanem bevallott egy négy nappal korábbi ferencvárosi gyilkosságot is. Elmondta, hogy B. Ervinnel együtt ők szúrták le előző este a török-

bálinti papot, míg 30-án éjszaka J. Lászlóval és D. Mónikával – B. Ervin élettársával – együtt ők verték halálra a 65 éves Rétei Lászlót saját, Mester utcai II. emeleti lakásában.

B. Ervin és élettársa az említett ház IV. emeleti lakásában voltak albérlők. Március 20-án felmondtak nekik, s motyójukat is kirakták az ajtó elé. Ezt a néhány koszos ruhát és rongyot tették be a későbbi áldozat II. emeleti lakásába. Este Mónika érte ment. Hogy az idős úr ekkor szexuális ajánlatot tett-e neki, vagy csak a lány találta ki az egészet, ma már nem tudni. Lényeg, hogy a férfiak – P. L., J. L. és B. E. – most erre hivatkoztak.

Elmondásuk szerint a Mónikát ért szóbeli sérelmekért mentek vissza elégtételt venni. Össze-vissza verték az idős urat, aki az elszenvedett sérülések hatására kialakult vérbelehelés hatására reggelre megfulladt. Szörnyű halála lehetett. Minden egyes légvételkor az összeroncsolt légutakból vért szívott a tüdejébe. Támadói nem csak az életét vették el, hanem Junoszty tévéjét és rádióját is. A dolgot innentől tehát rablógyilkossággként is értékelhette a bíróság.

Nehezítette a nyomozást, hogy télen egy fiatal pár is lakott Réteinél, így a BRFK nyomozói először őket gyanúsították. Szerencsére négy nap múlva megérkezett az esztergomi telefonhívás, s le lehetett zárni az ügyet. A kihallgatáskor kiderült, hogy J. László 23-án este már nem mert visszamenni a paphoz. Helyette B. Ervin a 20-i gyilkosságon felbuzdulva vállalkozott a piszkos munkára. A gyilkos tördöfést az elkövetők egymásra kenték. D. Mónika közben a 72-es busz végállomásán várakozott.

Elmondta még P. László, hogy észrevette, amikor a kispap felismerte, s rájött, hogy a gyilkosság után körözik. Ezért is jelentkezett másnap önként Esztergomban. Talán ha csütörtökön nincs mozgás a parókián, a szemtanút is elnémítják. Lehet, hogy István atya – akit püspöke már másnap plébánossá nevezett ki – a hittanosoknak köszönhette életét?

24. 17 évesen gyilkolt?

Szomorú nap virradt a homoszexuális férfiakra a '90-es évek egyik novemberi keddjén Budapesten és környékén. Rendőrök érdeklődtek náluk az elmúlt 24 óráról, s különösen az előző délután 17 óra és aznap reggel 8 óra közötti időpontra kellett alibit igazolniuk. A történet oka egy szomorú esemény volt. A Gubacsi-híd pesti hídfője alatt aznap reggel találtak egy ismeretlen, fej nélküli fiúholttestet, akivel gyilkosa állítólag közösült. Ezért kezdték el a BRFK nyomozói a homokosok fokozott ellenőrzését.

A holttest megtalálása után személyazonosságára is hamar fény derült. Még 27-e éjszaka jelentették be szülei a 12 éves István Zsolt eltűnését, aki aznap délután 17 óra tájban pesterzsébeti Berkenye utcai lakásáról egy barátjához ment. Mivel a piros vagy fekete dzsekis, fekete cipős, zöld melegítő fiú 11 órakor sem került haza – s a baráthoz sem érkezett meg –, az aggódó szülők a rendőrség segítségét kérték. Másnap reggel a lemeztelenített, fej nélküli hulla felfedezésekor a rendőrök rögvest a szülőkhöz mentek, akik a jellegzetes személyiségi jegyek alapján azonosították gyermeküket.

Csütörtök hajnalra – ameddig még 48 óra sem telt el az észlelés óta – a rendőrség látóterébe került a közelben lakó M. László 17 éves fiú, akit őrizetbe vettek, később letartóztattak István Zsolt megölésének vádjával. Azóta is tagadja tettét, közvetett bizonyítékok alapján mégis ő az első számú gyanúsított. Többen látták 27-én este együtt menni a későbbi áldozattal, s lakása konyhájában megtalálták Zsolt vérének nyomait is. Igaz, addigra mindent kitakarított, a vér is fel volt mosva, s szabad szemmel nem is volt látható, de a szerológiai szakértő vegyszerei kimutatták jelenlétét jókora felületen. Feltehetőleg itt történt a fej levágása, ami már elő is került a lakás közelében.

A szerencsétlenül járt kisfiú ruhái is előkerültek egy kukából. A bőröndben, amit a gyilkosság éjszakáján László kezében láttak a szemtanúk, nemcsak a ruhát, hanem a megcsonkított áldozatot is elszállította a Duna-partra a gyanúsított, így ez is vérrel jócskán szennyezett lett. S mivel László három műszakban dolgozó édesanyja akkor épp éjszakás volt, mit sem tudott fia éjszakai kirándulásáról.

Beismerés csak részben?

Az ügyben volt néhány kérdőjel is. László csak a holttest szállítását ismerte el, de a gyilkosságról, meg csonkításról hallani sem akart. Akkor viszont kéne lennie az ügyben még valakinek. Lehet, hogy az a személy volt, akihez Zsolt az elmúlt egy évben rendszeresen járt, miközben szüleinek az iskolai barátját emlegette.

Ha még emlékszünk a történet elején leírtakra, Zsolt egy barátjához kéredzkodett el 27-én délután, de ennél a barátnál legalább egy éve nem volt. Szülei mégis rendszeresen hozzá engedték el délutánonként. Lehet persze, hogy Lászlóval volt már hónapok óta. A 17 éves gyanúsított is ugyanabba a kisegítő iskolába járt, mint a 12 éves áldozat, de amióta három éve kijárta a nyolcadikat, csak elvétele látogatta meg régi iskoláját.

Az orvos-szakértő később cáfolta a szexuális közönség tényét. Kegyeleti okokból ez mindenképpen érthető. Ha valóban így lenne, ok nélkül macerálták volna a zsaruk alibi-ügyben a homokosokat. A spermamaradványokból most a nyomozók okosabbak lehetnének, hisz M. Lászlót így vagy kizárni lehetne az elkövetésből, vagy rábizonyítani azt. Feltéve persze, ha az elkövető nem használt óvszert az elkövetett – vagy el sem követett? – közönségnél. Lehet, hogy a gyanúsított csak társtettes, s büntársa azóta is szabadon jár? – gondolták többen is.

Az ügy azután újabb fordulatot vett. M. László többször is módosította vallomását. Egyik verziója szerint elismerte, hogy ő darabolta

fel István Zsoltot. Azt állította, hogy Zsolt gyógyszert, talán altatót vett be, elaludt. Mivel ezután nem bírta felébreszteni, azt hitte, már meg is halt. Hogy a holttesttől megszabaduljon, végezte el a szörnyű csonkítást, így ugyanis be tudta csomagolni, és elszállítani a Dunaparra. A bíróság nehéz helyzetben volt az ítélet meghozatalakor.

25. Önmagát is feljelentette

Az esős júliusi éjszakán csak kevesen jártak a főutcán. Az éjjelnappal nyitva tartó zöldséges is vacogott a pult mögött. Örült, hogy vevő érkezett. Azt se bánta, hogy a kért két decis pálinkáért tíz forinttal kevesebb volt a fiatalembernél. Megsajnálta az ázott férfit, s odaadta az italt. Nagy hosszasan hálálkodott. Dicsérte az eladó jóindulatát, s Fekete jólesően hallgatta a köszönő szavakat. Nem is sejtette, hogy addig odakinn két bűntárs – Kovács és Szabó – kirámolja a raktárt. A 12 üveg Napóleon-konyakkal meg egy zsák paprikával meg sem álltak a pályaudvari kedvenc padjukig. Itt kezdték elosztani a lopott holmit.

Nagy csak később érkezett. Addigra már több konyak elfogyott, néhány üveg összetört, s Nagynak már csak az üres szatyrot akarták visszaadni. Azt ugyanis tőle kérték a lopáshoz. A többszörösen visszaeső bűnöző éktelen haragra gerjedt. Még hogy neki nem adják ki a részét! A 12 konyakból neki négy üveg jár! Becsületesen megdolgozott érte. Szóval tartotta tíz percig a boltost, hogy társai nyugodtan dolgozhassanak. S még a szatyrárt is összerondították, mert belefolyt egy széttört üveg tartalma. Rögvest a rendőrségre ment, s feljelentette bűntársait, amiért nem adtak neki a lopott holmiból. Hiába no, ő sem állt sorba, amikor az észet osztogatták!

A rendőrség mindhármukat őrizetbe vette, s napok múlva ketten közülük előzetes letartóztatásba kerültek. Fél évet kellett várniuk az első tárgyalásra. Kovács külföldi állampolgár. Igaz négy éve itt él, de a szökésveszély miatt tartották a rács mögött. Első büntényes volt, sosem állt még bíróság előtt. Nagyot egy vidéki bíróság körözte egy másik ügy miatt, s az ő letartóztatását azok rendelték el. Direkt jól jött nekik a júliusi őrizetbe vétel. Így viszont ez a letartóztatás nem számítható be az ez ügyben kiszabott büntetésbe, csak majd a vidéken hozott ítéletbe. Szabó, a harmadik társ szabadlábon véde-

kezhetett, ő volt a legártatlanabb, csak odakinn hesszelt, nem jön-e valaki? Egyébként is olyan részeg volt, hogy meg sem látta volna.

A tárgyaláson Kovács őszinte beismerő vallomást tett, míg Nagy, a feljelentő, a dörzsölt (?) vagány mindent tagadott. – Hogy képzelik, hogy feljelentem magam a rendőrségen? – mondta. – Nem is tudtam, mire kell a szatyor, s csak az zavart, hogy összekonyakozták! Ők az igazi bűnösök, én ártatlan vagyok! Tudtam, hogy köröznek, ha bűnös lennék, bementem volna a rendőrségre? – dohogott a bíró előtt.

Lekiabálta vádlott-társait, letegezte a jóval idősebb tanút, s újabbnál újabb bizonyítási indítványokkal húzta hónapokig az eljárás idejét. Végül a harmadik tárgyalási napon, tíz hónappal a balhé után született ítélet. Kovácsot a bíróság őszinte tényfeltáró vallomása miatt tíz hónap felfüggesztett börtönre ítélte, amit tulajdonképp le is töltött. Kiutasították az országból, de ezt megfellebbezte. Mivel azonnal szabadult, a kiutasítást nehéz lesz végrehajtani.

Szabó is megúsza felfüggesztett börtönrel, mert ő is most állt először bíróság előtt. Az igazi vesztes a rendőrséget értesítő Nagy volt. Mint többszörösen visszaeső, hat hónapot kell leülnie, és feltételelesen sem bocsátható szabadlára. Az eddigi előzetesben töltött tíz hónap sem számít bele, mert ezt – mint már korábban írtam – egy vidéki ügye bírójától kapta. Az ítéletet saját kérésére bilincsen hallgatta végig. Félt, ha szabad kezet kap, megfojtja a bírót – mondta. Abban bízik, hogy a II. fokú bíróságot meg tudja győzni ártatlanságáról. Mivel ott már három szakbíró ül, ez roppant nehéz lesz neki. A börtönben most lesz majd ideje felkészülni. Azon is el kell gondolkodnia, mit is jelent valójában a zsványbecsület?

26. A hajléktalan sem földönfutó

A húsz év körüli fiatalok vidékről jöttek fel a fővárosba, hónapokkal ezelőtt. Korábban nem is ismerték egymást, mégis haverok lettek. Lakásuk nem volt, a pályaudvarokon aludtak. Legutóbb is a Nyugatiban, a padokon szerettek volna pihenni. Balszerencséjükre takarítani kezdték a várótermet, ezért a rendőrök kiküldték őket a hideg éjszakába.

A négytagú banda unalmában egy körúti butikot nézett ki magának. Éjszaka lévén kevesen jártak arra. Könnyen ment a behatolás. Egy odabenn talált jókora sportszatyorba kezdték pakolni a márkás melegítőket, dzsekiket, edzőcipőket. Közben valakinek feltűnt odakinn a betört kirakat, telefonfülke is volt a közelben, s csodák csodája, a rendőrjárőr is időben érkezett. Tetten érte a fiatalokat. Tagadniuk felesleges lett volna. A holmik is mind egy szálíg előkerültek.

Ha a rendőr betörőt fog, késedelem nélkül meg kell kezdeni a házkutatást. Ki tudja, hányadik betörésük; otthon sok-sok lopott holmi lehet elrejtve. Most is ezt kellett volna tenni, de egy hajléktalannak nincsen lakása. Mivel ilyenformán idézhető címe sincs, őrizetbe vették a fiatalokat. Ők sem nagyon tiltakoztak ellene. A fogdában legalább meleg van. Nyolc napon belül bíróság elé állították őket. Felfüggesztett börtönre számítottak valamennyien, vagy csak ejnye-bejnyére. Korábban sosem voltak büntetve. A bíró előtt természetesen a rendőröket hibáztatták tettük elkövetéséért. Ha nem küldik ki őket a Nyugatiból, békésen alszanak és eszük ágában sem lett volna betörni. Sosem tettek még ilyet, nem is értik, hogyan tehették. Csak unalmukban törték be a kirakatot!

A cselekmény feltárásakor a bírák mindig megkérdezik, hány szatyorral indultak betörni. Ebből az előre megfontoltságra lehet következtetni. Most is ez történt, s mint kiderült a fiúknál egy sem

volt. A bírónak így váltak gyanússá. Személyi körülményeik iránt érdeklődött. Miben tartották a váltás ruhát, fehérneműt, szappant, ha semmi nem volt náluk? Viszonylag tiszták voltak, valahol korábban is kellett mosakodniuk. Az egyik fiú aztán elszólt magát, hogy egy hajléktalan-szállón van a holmijuk, ott vannak a szekrényeik. Történt-e ott házkutatás? – kérdezte a bíró, s a fiúk arcára kiült a döbbenet. Érezték, hogy vesztek.

Az ügyész – aki azonnal tudta, mire gondol a bíró – indítványozta az eljárás felfüggesztését, és kérte a házkutatást a hajléktalanszálláson. A rendőrök egyenesen a tárgyalóból vitték oda a fiatalokat. Szekrényeikben nagyon sok, korábbi betörésekből származó holmit találtak. A rendőrségi kihallgatásokon aztán sok más bűncselekményt beismertek. A rendőrség felgöngyöltette az ügyet, s levonhattak belőle egy fontos tanulságot: a hajléktalan is lakhat valahol!

27. Ferencvárosi mókuserék

Hétfő reggeli eligazításra érkezem a BRFK Haller utcai IX. Kerületi Kapitányságára a '90-es évek elején, hogy a bűnügyi helyszínelők munkájával ismerkedjem. A két technikus átveszi az ügyeletről az elintézendő ügyeket. Sok üzletbetöréshez kell mennünk, a hét végén nem pihentek a zsványok. A kárt, a betört kirakatokat, felfeszített ajtókat a hét eleji nyitáskor fedezik fel az üzletvezetők, tulajdonosok.

Első helyszínünk egy élelmiszerbolt. A kirakaton át hatoltak be a hivatlan látogatók. Vértoltok az üvegcserépeken. Néhány szilánkot elteszünk, így egyszerűbb, mint lekapargatni a vértoltokat az üvegről egy edénybe. Erre inkább olyankor van szükség, ha a véres tárgyból nem vehetünk mintát. Egy lakásbetöréskor például a perzsaszőnyeg közepéből nem lehetne kivágni egy vérel szennyezett darabot. Fotók készülnek az összedobált árukról, jegyzőkönyvbe kerül az ellopott tárgyak listája. A márkás kakaók, cigik és csokoládék tatán valamelyik aluljáróban tűnnek fel hamarosan.

Egy-egy helyszín egy-egy óra. Délután 2-re végzünk a reggel átvett feladatokkal. A szűk irodában délután 5-ig van idő a pihenésre, s az elvégzett feladatok regisztrálására. Minden ügy a központi számítógépre kerül, elvégzésére az éjszaka lesz a legalkalmasabb.

17 órakor lakásbetörésekhez megyünk. Az emberek általában nappal dolgoznak – ha van hol –, s az üresen maradt felső szinti lakások kedvelt célpontjai napközben a betörőknek. Első címünk is egy IV. emeleti lakás. Az ajtót pajszerrel feszítették be, abból is letört egy darab. Kezdő lehetett a tettes, mert nem tüntette el. Az ajtóról és a keretről rengeteg ujjlenyomatot csal elő technikusunk. Fotók is készülnek odabenn a betörő vélt mozgásirányáról. A sérített közben számtalan ellopott tárgyról beszél. Nem is értjük, hol fért el ennyi a lakásban. Mégsem vitatkozunk, nem ez a dolgunk.

Tanúskodni senki sem szeret

Helyszíni szemléknél követelmény a hatósági tanúk jelenléte is. Sajnos lakásbetöréseknél velük ritkán volt szerencsénk. A szomszédok nem akarnak belekeveredni, nem akarnak bíróságra járni. Több lakást is meglátogatunk, a betörők szorgalmasan dolgoztak. Slágercikk a videó, a színes tévé, számítógép, hifitorony. A Király utcai nepperek biztos vevők rájuk a bizományi áruházak előtt, ők nem kérnek személyit és garanciajegyet a lopott tárgyakról, s rögvest továbbadják tetemes haszonnal egy baleknak. Megérdemli, aki náluk vásárol!

Este 10 után – amikor már elcsendesedik a város – a közbiztonsági járőrök munkáját segítjük. A két technikusnak nem új a feladat, korábban gépkocsizó járőrök voltak. Civil rendszámmal, civil ruhában könnyebb a figyelés. Egy tántorgó, véres fejű részeg pillantunk meg. Mint mondja, a közelben leütötték és kirabolták. Villan a vaku, a helyszínt, a támadók érkezési és vélt távozási irányát is lefotózzuk. Csak épp a sértett nem lehet a képen, személyiségi jogai védelmében. Mentőt hívunk, emberünk fejére jókora kötés kerül.

A gépkocsizó járőrök kérnek segítséget rádión. Elfogták egy butikbetörés két tettesét, míg a másik kettő felkutatásában mi segítünk. Rövidesen őket is elkapjuk. A helyszínelés megkezdésével kicsit várunk kell. A helyiségbe csak a tulajdonossal együtt léphetünk. Régen a kirakatokban mindig feltüntették – tűz esetére – az üzletvezető lakcímét és telefonszámát, de biztonsági okokból ez már megszűnt. A betörők a cím alapján több helyen is kifosztották a lakást, ezért újabban nem kell kiírni, betörésnél viszont a gyors intézkedés sokat segíthetne a tettes kézre kerítésében. Az üzletvezetők jól teszik, ha leadják címüket a kerületi kapitányságokon, hogy elérhessék őket. Szerencsére itt ez korábban megtörtént, így a tulajt gyorsan hozzuk a helyszíni szemlére. Hajnalra végzünk is a feladattal.

A reggeli váltásra alaposan elfárad a páros. Haza mégsem mehetnek, mert megszerezni és a szükséges helyekre el kell még juttatni a bűnjeleket, elő kell hívatni a fotókat. (Akkor még nem volt digitális kamera!) Két nap múlva aztán kezdődik minden újra előről a 24/48 órás beosztásuk szerint. Átlagos napon vagyunk túl.

28. Szilveszter a járőrökcsiban

Mindig ingyen iszom a pezsgőt szilveszterkor, mondta valaki előző nap délután a villamoson. Sok részeg járkál a Belvárosban este pezsgősüveggel. Odalépek hozzájuk, boldog újévet kívánok, s valamelyikük majd csak megkínál valamivel. Hajnalra aztán én sem maradok józan, dicsekedett el módszerével. Nem követtem tanácsát, a szilveszter estét a '90-es évek elején járőrökcsiban töltöttem. Az év utolsó éjszakáján VI-VII. kerületi rendőrök munkájával ismerkedtem.

A BRFK Dózsa György úti objektumában a közbiztonsági osztályvezető este 7-kor tartotta az eligazítást. Kijelölte a gyalogos és gépkocsizó járőr párokat, ismertette az útvonalakat, kiadta a feladatokat. Különösen a petárdások kiszűrésére hívta fel a figyelmet, mert akkor még csak pezsgővel volt engedélyezve a szilveszteri durroztatás.

Két tiszthelyettes mögé ülök a járőrökcsiban. Összeszokott páros, mindketten vidékiek. Egy környékbeli településről járnak be szolgálatba. Mindketten családosok, s ők a karácsonyt tölthették szeretteik körében. Most a függetlenek szabadok, akik viszont karácsonykor dolgoztak. Hagyomány ez mindenütt a folyamatos műszakban dolgozó munkahelyeken.

A Ferdinánd-hídon megyünk keresztül, s egy kisebb társaság üldöz egy másikat. Sikerül megállítanunk őket. Csúszós az út, vigyáznunk kell a kiszálláskor, de megússzuk hasra esés nélkül. Kiderül, hogy jó haverok, s csak balhéból kergetőznek. Megússzák egy szóbeli figyelmeztetéssel, s máris indulunk tovább.

Területünkhöz több külképviselet is tartozik, ezeket is a kerületi rendőrök őrzik. Őket is végiglátogatjuk járőrútvonalunkon. Forró teával kínáljuk őket termoszuunkból. Jól esik nekik a hideg éjszakán. Seholy sincs említésre méltó esemény, ezért mindenhol gyorsan továbbmegyünk.

Egy viszonylag néptelenebb utcán – ha lehet szilveszterkor ilyenről beszélni – durranás zaja reszketteti meg a levegőt. Rögvest ott termünk, s még látjuk a füstölgő petárdát. Kit fiatalkorú dobta el. Kiforgattatjuk zsebeiket, de nincs náluk több. Ezt is itt találtuk – mondják, s kár is lenne vitatkoznunk velük. Elengedjük őket, s mi is tovább indulunk.

Drága kocsi, drága casco

Kocsifeltöréshez kapjuk rádión a riasztást. A betört szélvédőjű tízmilliónál is drágább kocsi előtt áll a család. Épp indultak volna külföldre, már mindent be is pakoltak, amikor felfedezték a kárt. A tolvaj nem lehet még messze, de hogyan is üldözhetnénk. Forró nyoma rég kihűlt a fagyban, azt meg akár bottal is üthetnénk. Felvesszük az adataikat, értesítjük a nyomrögzítőket, s majd a kapitányságon elkészítjük a jelentést.

Mint elmondják, az autót csak néhány napja vásárolták. Mivel drága lett volna a casco, ezt meg sem kötötték. Most már tudják, hogy felelőtlenség volt tőlük, pláne egy külföldi út előtt. Késő bánat eb gondolat, s ami még szomorúbb, a kocsi megjavíttatásáig a külföldi utat is el kell halasztani. Betört szélvédővel mégsem utazhatnak ki a hegyekbe a befizetett sítúrára.

Éjfélre az összes járőrpáros bejön a kapitányságra. Mindenki nyugodt szolgálatról mesél, miközben kölyökpezsgővel koccintunk az újévre. Vendéglátóim elmondják, hogy reggel, a műszak végén igazi pezsgővel folytatják az ünneplést. Ezt már nem várom meg, elköszönök. Felajánlják, hogy hazavisznek, amit örömmel elfogadok. Van még otthon egy üveg felbontatlan italom, ezzel köszönöm meg nekik az együtt töltött órákat az újév hajnalán.

29. Megúszta a betörést

Hatalmas szatyorral siető férfira figyeltek fel a zsaruk a belvárosi utcán a múlt században. Éjszaka volt, becsületes ember olyankor alszik. Igazoltatták, s a gyanú alaposnak bizonyult. Fekete úr egy ruházati boltot rámolt ki. A tolvaj nem tagadta tettét. Elvezette a rendőröket a közeli tetthelyre, megmutatta, hogyan törte be a kirakatot, honnan vitte el a holmikat. A rendőrségen aláírta a vallomását. A lopott holmi így megtérült, csak a kirakatot kell majd megfizetnie.

A beismerő vallomás miatt a bűnügyi helyszínelőket nem is értesítették. Igaz, hogy éjjel-nappal szolgálatban vannak, de minnek őket ilyenekkel zavarni. Nem vettek tehát ujjlenyomatot a helyszínen, s fotókat sem készítettek a tettes mozgásáról. Az ügyet vádemelési javaslattal átadták az ügyészségnek, s a vádlott rövidesen bíróság elé állt.

Fekete úr jól kihasználta a tárgyalásig az időt. Ügyvédet fogadott, aki aztán kiokosította. Tanú nincs, bűnjel nincs, tagadja le a lopást! Elvégre az a bizonyos holmi mástól is hozzákerülhetett. A tárgyaláson tehát visszavonta korábbi, a rendőrségen tett vallomását. A bíró kérdésére közölte, hogy ő tulajdonképpen levegőzni volt az utcán. Egyszer csak egy ismeretlen ember jött vele szemben egy hatalmas csomaggal, s felkínálta neki a ruhaneműt. Mivel volt nála pénz, s elég olcsón kínálták a holmikat, örült az előnyös vételnek. Csak később gondolta, hogy a ruhák lopásból is származhatnak.

Rendőrhiba + okos betörő = enyhe bünti

Arra is magyarázatot adott, miért ismerte el korábban a lopást. A rendőrök már tudtak a betört kirakatról, s ők vitték el az áruházaiba – felelte. Azt azért már nem merte mondani, hogy a rendőrök kényszerítették vallomástételre, mert akkor hatósági személy

rágalmazásáért esetleg elítélhették volna. Félt, hogy megverik, mondta, ezért vitte el a rendőrségen a balhét.

Az ügyész így kénytelen volt módosítani a vádat lopásról orgazdaságra, mert az jóval enyhébb cselekmény, azért kevesebb büntetés jár. A tolvaj tehát a bíróság előtt úgymond ismeretlen maradt, bár mindenki tudta, hogy a vádlott követte el a betörést. Csak épp bizonyítani nem lehetett, mert a bűnügyi technikusok nem végeztek el a kezdeti beismerés miatt a helyszíni szemlét. Fekete rövid felfüggesztett fogházzal megúszta a balhét. Talán, ha a bíróságon azt mondja, hogy találta a csomagot, még fel is mentik. Bizonyára az ügyvéd óvta ekkora hazugságtól, mert ez már túl hihetetlenül hangzott volna.

Most legalább megtanulta egy életre, hogy tettenéréskor érdemes mindent bevallani, mert ezzel elnyerheti a rendőrök szimpátiáját, elaltathatja gyanakvásukat, az ítéletet viszont úgysem ők, hanem a bíróság hozza. Oda viszont csak egy jó ügyvéd kell, hiszen a hiányosan prezentált bizonyítékok esetén a tárgyaláson könnyebb hazudozni, könnyebb a korábbi vallomást visszavonni, mint ha a korábbi tagadás alapján a rendőrség kellően megalapozott bizonyítékokat szolgáltatott volna. Ahhoz is ész kell, hogy kibújhasson valaki a megérdemelt büntetés alól! Reméljük, ez csak keveseknek sikerül!

Csöviké panaszkodik

A következő ügyben Csöviké egy piti bűnügy sokadrendű vádlottjaként állt bírái elé. Nagy hangon tett szemrehányást a bírónál a teremben ülők összetétele miatt. Legnagyobb gondja, hogy ügyész van az egyik oldalon, míg őt – a többszörösen visszaeső tolvajt – hivatalból nem védi senki a másikon. Nem történt meg a rendszer-váltás, mondta, minden úgy van, mint a kommunizmusban volt!

Nehezen sikerül lecsillapítani. A szabadlábon védekező vádlottnak egyébként sem kötelező védőt rendelni, s ezt egy régi börtönlakónak

illene tudnia. Végül a tettéről kell számot adnia. Elmondja, hogy a rendőrségen nem volt hajlandó vallomást tenni, mert a kommunista maradvány rendőröknek ő bizony nem beszél. Bántották emiatt? – kérdezi a bíró, és Csöviké elmondja, hogy nem. A haja szála sem görbült meg. Felvették a jegyzőkönyvet, s máris kiengedték.

A múltra terelődik a szó. A '70-es években és a '80-as évek elején többször elfogták más-más ügyekben. Igaz, akkor nem mert viszsabeszélni a rendőröknek. Akkor bizony elcsattant néhány pofon, ha nem a nyomozók szája íze szerint beszélt, meséli. S azok bizony könnyen odacsaptak akkoriban. Nem úgy, mint ezek, a kommunista zsaruk nagyon tudtak verni! – mondta nevetve. Lehet, hogy az elmúlt években csak Csöviké nem változott? A bíróság nem látott nála javulást az ítélet kimondásakor.

30. Sírva fakadt a zsebes

Pisti, az elálló fülű zsebes a karácsonyi csúcsforgalomban sétált társával a Váci utcán. Szakzsargonban: ő volt a nyúló, míg társa a takaró. Áldozatra lestek a tömegben. A rendőrség civil ruhás nyomozói is arra sétáltak, s feltűnt nekik a gyanúsán mozgó nagy fülű fiatal férfi. Nyomába eredtek. Pisti benyúlt egy retikülbe, már húzta volna ki a tárcát, de túl laposnak találta, s így meggondolta magát. A rendőrök sem léptek akcióba, hisz nem volt bizonyíték. Pisti gyorsan eltűnt, s a zsaruk is másfelé figyeltek. Később a jelentésükben beszámoltak az epizódról.

Pár órával később Pisti visszatért. Most egy férjével sétáló német asszonyt szúrt ki. Elvette a pénztárcáját, de az asszony elkapta a kezét. Nagy csődület keletkezett, s eközben a társ az ellopott tárcával elfutott. A tömeg haragja a fiú ellen fordult. Szerencséjére a rendőrök hamar megérkeztek és megmentették a lincseléstől. Az őrszobán bevallotta a zseblobást.

Mivel nem tagadott, nem állították azonnal bíróság elé. Ezt csak akkor tehetnék, ha tagad. Akkor a tanúkat is meghallgatná a bíró, s talán az ítélet is megszületne. Most csak a neveket, lakcímet írták fel. Két tanú is arra járt, akik Svédországban élnek. A sértett Németországban él, hatszáz márkája volt az ellopott tárcában. Csak a „takaró” személye nem derült ki, Pisti szerint egy ismeretlen személy vitte el a pénzt.

A tárgyalásig kiengedték, s ebből lett a baj. Addigra ugyanis mind a sértett, mind a tanúk hazautaztak. Igaz, közben eltelt egy év. Isten malmai lassan őrölnek, s nem lehetett korábban kitűzni az ügyet. A tárgyaláson már mindent tagadott. Nem ő vette el a pénztárcát, mellette volt a földön, s valaki elvitte. Őt ok nélkül fogták meg, mert barna a bőre, s nem a naptól. Bizonyítani kellett volna a bűnösségét, de ez nehézségekbe ütközött.

A magyar jog a rendőrségi vallomást nem fogadja el, csak ha a bíróság előtt is megerősítik. Mivel külföldön élnek a tanúk, diplomáciai úton kell megidézni őket, s költségeik valutában fizetendők. Nem csak úti-, de szállásköltségről is kell gondoskodni számukra, s mindez tetemesen növeli a perköltséget. Ezt viszont a vádlottnak kell majd megfizetni, ha bűnössége bizonyítást nyer. Esetünkben ez legalább százezer forintra rúg, s a sértett által nem kért hatszáz márkát is meg kéne akkor fizetnie. A bíró a kárigény bejelentésére akkor már felhívna a német hölgy figyelmét. Ilyen anyagi hátrányok ellenére Pisti kitartóan tagadott. Már mindenki kezdte hinni ártatlanságát.

A bíró elnapolta a tárgyalást, de a fiú nem ment ki a tárgyalóból. Sírva vallotta be, hogy mégis ő volt a tettes, így tovább folytatódott a tárgyalás. Elmondta, hogy élettársa gyesen van, ő munkanélküli. Három gyermeküknek akarta megszerezni a karácsonyi ajándékra valót. A „takaró” nevét most sem árulta el. Ismeretlen személy vitte el a tárcát, mondta – de biztosan nem így történt. S mivel a sértett nem jelentett be kárigényt, nem is lehetett megítélni. A valutát is biztosan elköltötte már. Őszinteségéért a bíróság hat hónap felfüggesztett börtönnel jutalmazta. Ha két éven belül nem bukik le újra, le sem kell töltenie. Nagyon fogadkozott, hogy ezután jobban vigyáz. Lehet, hogy arra ügyel majd, hogy le ne bukjon?

31. Dadogott az áriporter

Egy rendőrségi sajtótájékoztatón álújságíró leplezett le a BRFK szóvivője a '90-es évek elején. Kevesen tudják, hogy emberünk a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságán is tiszteletét tette akkoriban. Ott is rádióriporternek adta ki magát. Csak az volt furcsa, hogy dadogott. Igaz nem mindig, csak ha beszélt.

A BVOP sajtóreferense egy pártállami viccre emlékezett. A korabeli viccben a dadogós jelölt arról panaszkodik, hogy azért nem vették fel a Rádióhoz, mert nem párttag. Mostanra alaposan megváltoztak (?) az idők, de a dadogás ma sem jó ajánlólevél. Ezért volt rögtön gyanús, amikor V. Attila bebocsátást kért. Az országos parancsnokkal szeretett volna interjút készíteni. A Táskarádió szerkesztőjére – Neumann Gáborra – hivatkozott, de személyi igazolványán kívül egyéb irat nem volt nála. Márpedig a Rádióhoz csak ezzel nehéz lenne besétálni. A börtönbe meg pláne!

A büntetés-végrehajtás őrnagya nem hajtotta el azonnal. Előbb beszéltette kicsit, aztán néhány nap türelmi időt kért a válaszra. Közben megtudta, hogy a riporter a Markó utcai börtönben is kért bebocsátást. Igaz, ott már nem interjút akart készíteni, hanem adótanácsot adni a raboknak, s a szabad munkavállalóknak. (Különösen a raboknak jött volna ez jól. Amilyen a belső munkanélküliség – s előzetesben nem is kötelezhető munkára –, nem is tudnának sokan bármit is bevallani, ha csak a lopásból származó bevétel nem számítják jövedelemnek.) Ez a hirtelen jött munkakörváltás nem vallhat becsületes emberre – gondolta az őrnagy, s megnézte a belső nyilvántartásukat. Azt, amiben az elítéltek szerepelnek sok-sok évre visszamenőleg. S nem is kellett messzire mennie. Az adószakértő egy éve szabadult Sopronkőhidáról.

A következő találkozásnál már az őrnagy blöffölt. Felhívtam Neumann Gábort, de nem ismeri magát – mondta, pedig esze ágában

sem volt telefonálni. Emberünk dühös lett: kirúgatom Neumannt a rádió elnökével; Gombár Csaba a barátom! – ordította, pedig akkor már rég Csúcs László alelnök gyakorolta az elnöki jogkört. Sértődött elrohant. Ez a buli nem jött össze. Mondanom sem kell, a Markó kapuján is kívül rekedt. Legalábbis egy rövid időre.

Néhány nap múlva Neumann Gábor hívta más ügyből a börtönt. Mint kiderült, tényleg ismerte V. Attilát, nemrég volt interjúalánya. Névjegyet is adott neki akkor, s ezzel élt vissza a feltűnési vágyban szenvedő fiatalember. Korábban tényleg újságírónak készült gondolatban, s most akarta megvalósítani álmait. Nem tudta, hogy ehhez tanulni is illene, s a büntetlenség is alapkövetelmény. Az adószakértői tevékenységről azóta sem mondott le. Ha a börtönbe nem engedték akkor be, elintézte, hogy most már direkt marasztalják. Mint adóellenőr, többeket megkárosított, így őrizetbe vétel, előzetes letartóztatás mellett folyt ellene az eljárás. Elérte, amit akart. Adhat tippeket odabenn a fogvatartottaknak.

Tanácsokra rászorult volna több kinti vállalkozó is. Mindössze egy vendéglőtulajdonos tudta, hogy az adóellenőr csak feljelentést tehet, de a helyszínen nem bírásághoz. Igaz, Attila is csak azt bírásághoz, aki elkövetett valamilyen szabálytalanságot. Azok viszont fizettek rendesen! Akkor bukott le, amikor engedte a kezdeti százezret harmincezerre lealkudni. Ez már sok volt a gyanútlan vétkeseknek is. A bíróság jóindulatából így pár évre rácsukhatták a börtönajtót.

32. Nem raboltak, segítettek

Nagy és barátnője, Matild együtt iszogatott a külvárosi kocsmában. Alkalmi munkából éltek, ismerősöknél, vagy a szabad ég alatt hajtották álmra kócos fejüket, de az italról nem tudtak lemondani. Arra mindig tellett valamiből. Most régi ismerősüket, az öreg Pista bácsit fedezték fel az egyik sarokban. Átültek az asztalához.

Az öreg mindjárt rendelt egy kört. Amíg iszogattak, az asztal alatt az asszony combját tapogatta. Matild felettébb ronda volt, de ez most nem számított. Az öreg egyre inkább begerjedt. Az asszony újabb sörök után engedte a matató kezét egyre feljebb hatolni. Úgy döntöttek, hogy a közeli szükséglakásban engednek szabad folyást az ágaskodó indulatoknak.

Elindultak, s az elhagyott esti utcán a kirakott kukák között vezetett útjuk, az öreg már itt meg akarta dönteni Matildot, de az ágyba vágott. Vitakozni kezdtek, s ezt már Nagy – aki mindvégig velük tartott – sem nézhette tétlenül: dühösen tarkón vágta Pista bácsit. Az öreg a kukák közé esett, csak a lába lógott ki a járdára. Megrémültek, s együttes erővel akarták kihúzni. Nem a felső testét, s kezét fogták – mint normális esetben elvárható lett volna –, hanem lábon fogva ráncigálták. A részeg férfi riadtan kapaszkodott az egyik kukába. Attól félt, újra meg akarják ütni, pedig Nagy csak segíteni akart. Az igyekezetben aztán a két csizmát rántották le a lábáról. Az öreg már bánta, hogy ennyire türelmetlen volt.

Távolabb három fiatalember sétáltatta kutyáit. Csak látásból ismerték egymást, de most együtt futottak a helyszínre. Alaposan félreértették a helyzetet. Azt hitték, a pár ki akarja rabolni az öreget. Egyikük rendőrért ment, amíg a másik két fiú a kutyáik segítségével tartotta sakkban az állítólagos rablókat. Az öreg kórházba, míg „támadói” fogdába kerültek. Rögvest jegyzőkönyv is készült. A sértett részeg álmában ezer forintról beszélt, melyet elvettek a

zsebéből támadói. Talán attól félt, hogy őt akarják nemi erőszakkal vádolni Matildék, akik a rablást már az első perctől tagadták. Ezzel csak azt érték el, hogy hónapokig vizsgálati fogságban maradtak. A tárgyalásra két évvel később már szabadlábban érkeztek. A vád rablás volt, s mivel mindketten különös visszaesők, a büntetési tétel minimum két év fegyház. A maximum akár nyolc év is lehet, vagy legrosszabb esetben 12 év.

A vádlottak most is tagadtak, s a három kutyás tanúvallomása sem jelentett rájuk nézve terhelő bizonyítékot. Mindhárman nagy távolságból, rossz látási viszonyok mellett észlelték az eseményt. Látták az ütést, látták a test húzását, de azt egyik vádlott sem tagadta. A hiányzó ezer forint elvételét nem látták, s ezt a rendőrök sem találták meg sem a helyszínen, sem a gyanúsítottak személyi motozásakor.

A sértett sem emlékezett már semmire a bíróságon. Az is lehet, hogy a pénzt már korábban elköltötte, vagy nem is volt nála annyi. A rablás nem állt meg, az ütés nyolc napon belüli sérülést okozott, s a sértett sem kérte leütője megbüntetését. A párost felmentette a bíróság. Igaz, a több hónapos fogvatartást, meg a fél évig húzódó bírósági hercehurcát ez nem teszi meg nem törtéنتé. Azért kellett ezt elszenvedniük, mert nem hagyták cserben áldozatukat, hanem megpróbálták kisegíteni a kukák közül. A többszörösen büntetett előéletű emberek felebaráti szeretetből jelesre vizsgáztak, s ez lett a vesztük. Mégsem bánják, hogy akkor nem szaladtak el, de lesz-e merszük vajon segíteni a rászorulón legközelebb? Talán ha ők is feljelentik a Matildot letámadó öreget, már előbb kiderül ártatlanságuk, igaz ehhez nem voltak eléggé dörzsöltek. A korábbi börtön-évek sem acélozták meg „észizmaikat”. Ilyen is van, s elég gyakran.

33. Hány méter egy kilométer?

Teherautó sofőrt hallgat ki a bíróság. Halálos közúti baleset gondatlan okozásával vádolják. Túl gyorsan kanyarodott jobbra egy szabad jelzésnél és átsodródott a baloldalra. Balszerencséjére egy figyelmetlen idős nő – ugyancsak szabad jelzésre –, balról a kocsinak gyalogolt. Perceken belül meghalt, alig szenvedett. A tárgyaláson mégis nehéz rekonstruálni a történetet. Az idős férj azt is vitatja, hogy neje balról ment át, s azt sem hajlandó tudomásul venni, hogy az áthaladás a zebrán túl, legalább negyven méterre történt. Szerencsére a rendőrök remek helyszínrajza mindent jól ábrázol. Csak az a fránya tanú, az arra sétáló idős nő ne jött volna el tanúskodni!

Egy kilométerre voltam az eseményektől – kezdi vallomását – de azonnal odamentem megnézni, mi történt. A bírónak már ez a mondat is gyanús, mégis tovább kérdezősködik. A tanú válaszai homlokegyenest ellenkeznek a szakértő által leírtakkal, s a vádlott vallomásával. Végül az egy kilométert kell megmutatnia, s ekkor a folyosó ötven méterre levő falának távolságát becsüli ennyinek. Ügyészi kérdésre végül sikerül tisztázniuk – igaz, hosszas találgatás után –, hogy nem tíz, még csak nem is száz, hanem ezer méter van egy kilométerben. Azt már meg sem merik kérdezni, hányasa volt matematikából? Minek bántani szegényt.

Tovább folyik a kihallgatás. A tanú is megerősíti, hogy a koci eleje nagyon messze volt már a zebrától, mikor a hátulja elkapta a nénit. Már mehetne is a dolgára, de újabb „okos” megállapítást tesz: A hátsó kerék viszont még a zebrán volt a gyalogossal való ütközés idején. Ügyész és ügyvéd újra összecsap, a vádlott tiltakozik. Már újabb szembesítésre kerülne sor, de az ügyvéd szót kér, s a tanúhoz fordul. – Korábban tisztáztuk, hogy a teherautó mintegy tíz méter hosszú. Ha a hátsó kereke még a zebrán van, hány méternyire lehet onnan az első kerék? – kérdezi.

A bírák és az ügyész az ajkát harapdálja. Alig bírják ki röhögés nélkül, de nekik mindvégig meg kell őrizni komolyságukat. A tanú hosszasan gondolkodik. Látszik rajta, hogy bonyolult neki a feladat. Zavartalan néz körül, mentőkérdést vár, de senki sem segít neki. Egyre inkább zavarba jön, majd diadalmasan kivágja: – Hát ez talán nincs egészen egy kilométer!

Tulajdonképp igaza van. Több kérdés nincs, végre elmehet. Vallo-másával sajnos nem lehetett semmit sem kezdeni. Maradt a szemle-jegyzőkönyv, s a szakértői vélemény. Mivel a gyalogos magatartása is közrejátszott a tragédiában, a gépkocsivezetőt felmentette a bíróság. Igaz, ezt az áldozat férje nem volt hajlandó tudomásul venni. Életért életet követelt.

34. Lebuktatták a nővérkét

Terike a '90-es évek elején érkezett egy szomszédos országból. Kisfia mozgássérült, kinn nem vállalták a gyógyítását. Nálunk a menekültek iránti tiszteletből rögvest intézetbe kerülhetett. A mamának sem kellett sokáig alkalmi szállásokon meghúzódni, mert egy kórház alkalmazta éjszakás nővérként. Beköltözött tehát a nővérszállásra, a kórház szomszédságába.

Még meg sem melegedett az osztályon, máris játszani kezdte a fejét. Nekem főiskolai végzettségem van, dicsekedett folyton, pedig a kinti képzési színvonal messze elmaradt az ittenitől. Szakmai tudatlansága hallatlan trehányysággal és kulturálatlansággal párosult. Nem elég, hogy úgy káromkodott, mint egy kocsis, de személyes higiénijával is baj volt. Az éjszakai mosdatásnál rendre beleivott a betegek poharába, sőt több esetben a katétert is a betegek teáscsészéjébe mártotta használat előtt. Ettől jobban becsúszik – magyarázta bizonyítványát.

Naponta a piacokat róttá, s ott találkozott földijeivel. Virágzott közöttük a cserekereskedelem. Terka mi mással is fizethetett volna, mint a kórházból lopott holmival. A vattának, kenőcsöknek, drága gyógyszereknek nagy keletje volt. Reggelente hatalmas szatyrokkal távozott a kórházból, de a portásnak eszébe sem jutott, hogy ezeket kiforgassa. Nem is lett volna joga a csomagátvizsgálásra, meg aztán minek fontoskodjon, ha nem muszáj?! Kolléganői is tudták a lopást. Néhányan finoman figyelmeztették, de azokat durván lehurrogta.

A közvagyonot nálunk nem bűn még ellopni, ezért aztán Terike éveken át nyugodtan ügyködött. Csak akkor kezdtek megorrolni rá, amikor észrevették haján a tetveket. Szerencsére sem társait, sem betegeit nem fertőzte el, de attól a naptól kezdve kezdtek kerülni. Igaz, őt nem zavarta a kiközösítés. Nagy előszeretettel ette meg nővértársai vacsoráját és sokszor reggel a betegek reggelijét is meg-

dézsálya. Kellett otthon a potyakaja. Talán még ma is büntetlenül dőzsölne, ha nem fájt volna a foga a dolgozók pénzére. A nővérszoba szekrényében lévő táskákból ugyanis előbb csak százasok, később már az ötszázások és ezresek is eltűntek. Az éjszakás kolléganők csak reggel vették észre a hiányt műszak után a piacon. Előbb zsebesekre gyanakodtak, de ennek ellentmondani látszott, hogy a tárca mindig megvolt, csak a pénz hiányzott belőle. Márpedig a zsebes mindenestől szokta elvinni, amit megfog.

A kolléganők sem voltak ostobák

A gyanú ekkor Terikére terelődött. Szerencsére ő mit sem sejtett ebből. Az egyik károsult – Zsófi – elmondta a főnövérnek az eddigi vatta- és gyógyszerlopásokat is, s az ápolási igazgató a kórházi rendéssel egyetértésben a rendőrséghez fordult. Az ügybe, a lebuktatási eljárásba csak a bejelentő károsultat avatták be. A rendőrök neki szánták a csali szerepét.

Zsófi a X napon együtt éjszakázott Terivel. Tárcájába már jó előre vegyileg kezelt pénzt helyeztek a nyomozók, a számát is felírták két hatósági tanú jelenlétében. Zsófi a pénzes szatyrot betette a szekrénybe, s elmondta Terinek, hogy reggel tízezer forinttal megy ki a piacra, mert komoly vásárlásra készül. Ezután megkérte Terit, hogy tartsa a frontot, amíg elmegy fürödni. Több mint negyedóra ment el, hogy időt adjon a tolvajnak a munkára. Közben a harmadik éjszakás – Piri – egy fontos telefont intézni ment ki a szobából. Persze ez is csak álca volt. Mikor Zsófi visszajött, a nővérszoba üres volt. Táskájához lépett, s a tárcából hiányzott az egyik ötezres.

A technikát nem lehet becsapni

A rendészt tárcásázza, s bement a előre megbeszélte szöveget. Rövidesen megérkezett két nyomozó. Velük volt a bűnügyi technikus is. Teri csak ekkor kezdett izgulni, mikor az idegenekről megtudta,

hogy nem éjszakai beteglátogatók, hanem rendőrök. Velük jött a kórházi rendész is. – Enyém az ötezres! – kiabált, amikor a tárcájából kihúzták a bűnjelet –, otthonról hoztam, mert reggel a piacra megyek. – Akkor a számok hogyan egyezhetnek a már korábban felírtakkal? – kérdezte a nyomozó. Terike megdöbbszent egy pillanatra, de rutinos hazudozóként újabb mesével állt elő. – Bizonyára Zsófi csempészte a táskámba, amíg kint voltam – mondta –, hogy befeketítsen.

– Mutassa a kezét! – szólt rá a technikus, s bekente valami vegyszerrel. Csodák csodájára menten megtörtént a tolvajkéz színeváltozása. A vegyszer ugyanis azt a különben láthatatlan szert mutatta ki, amivel korábban a csali pénzt és erszényt bekenték, s ami a lopáskor a tolvaj Teri kezére tapadt. Tagadni most már fölösleges lett volna. S ezután már az addig hallgató kolléganői is elmondták a rendszeres vatta-, gyógyszer- és étellopásokat. Most már csak az számított, minél előbb megszabaduljanak tőle.

A bíróság felfüggesztett szabadságvesztéssel díjazta a cselekményt. Kiutasítására a nyomorék kisfia miatt nem került sor, a kórházból viszont páros lábbal rúgták ki. Mennie kellett így a nővérszállóról is. Mégsem hiszem, hogy a hid alatt kéne aludnia. Egy hasonszőrű férfi azóta már biztosan befogadta. A szólás is azt mondja, hogy nincs ronda nő, csak kevés pálinka. Igaz Terikéhez sokat kéne innia!

35. Forintos úr szerencséseje

Sokan félnek, ha 13-a péntekre esik. Hősünk – nevezzük Forintos úrnak – ekkor állt a bíróság elé a '90-es évek elején. Mint többszörös visszaeső, bilincsből érkezett a Markó utcába. Választékosan beszélt. A főbíráló italozó életmódot folytatott, kezdte vallomását. Rövidesen kirajzolódott az egy hónappal korábbi esemény.

Forintos urat akkor még terhes élettársával együtt egy idősebb férjes asszony fogadta lakásába. Albérlőként jelentkeztek, havi háromszáz forintot kellett mindig előre fizetniük. A lakás ajtaján két zár volt, de csak egyhez kaptak kulcsot. Azóta sem érthető, ezt is minek, hiszen csak a főbíráló tudta beengedni őket a lakásba. Nevezzük őt Morc Ellának.

Az ominózus éjszakán Morcika csúnyán berúgott. Állandóan zörgött a fiatalok ajtaján. Beszélgetni akart, de ők álmosak voltak. A kicsi nemrég született és keservesen sírt, amikor a dörömbölésre felriadt. Szülei jobbnak látták, ha elviszik otthonról, s a közeli rokonoknál kértek hajnali 1-kor szállást. A híd alá mégsem mehettek.

Másnap vissza akartak menni, de Ella útjukat állta az ajtóban. – Csak a testemen keresztül! – mondta, de Forintos ehhez nem érzett hajlandóságot. Feleségét valahogy jobban szerette. Egy szatyor ruhával kellett beérnie, amit Morcika kiadott. Egy hétig jártak vissza, de a lakásba nem tudtak bemenni. Az albérleti díj háromnegyede is visszajárt volna, meg a szekrényből is a ruha közé rejtett 500 forint, de Ella erről hallani sem akart.

Forintosnak végül is elfogyott a türelme. – Engedj be a holmimért! – kiabált, de Ella hajthatatlan maradt. Vendégei voltak, így félennie sem kellett a fiatalembertől, mégis csak az ajtón keresztül társalgott. A férfi már unta a sorozatos megszegyenítést, így tokostól rúgta be a lakótelepi lakás ajtaját. Egyéb tettelegesség nem történt,

Ella feljelentése alapján mégis letartóztatták. A tárgyalásig éppen egy hónapot töltött hűvösön.

Az ügyész elsősorban azt nem értette, hogyan lehet az ajtót egy rügással betörni. Morcika tanúként ekkor vallotta be, hogy már a férje is betörte korábban, mert őt is rendszeresen kizárta, ő már ilyen kizáró típus! A lakás biztosítva volt, mégsem fordult hozzájuk a kárigénnyel, hadd fizessen Forintos minél többet! Az ajtó megjavíttatása is azért került hétezer forintnál jóval többbe, mert a korábbi rongálások árát is most kellett megfizetni. Igaz, ez majd egy későbbi polgári per része lesz, a büntetőtanács most ebben nem döntött, csak megállapította a tényeket.

Forintos úr megrovásban részesült, és azonnal szabadult. Neki szerencsés nap a péntek 13-a! Van hová mennie, élettársa Óbudán szerzett már lakást. A polgári perben az ötszáz forintját és a 2500 forintos albérleti túlfizetést is követelni fogja Morc Ellától. Az előzetesen eltöltött egy hónapért viszont ki kárpótolja? A volt főbérlőnek erre is gondolnia kellett volna, amikor kizárta a lakásból a holmijáért hazatérő lakót!

36. Huszonöt év rács mögött

Másfél évtizede ül már a bolti sorozatgyilkosként elítélt E. Nándor, s még egy évtizedet tölt majd a rács mögött. 2023. karácsonyán, 52 évesen nyerheti vissza feltételesen a szabadságát az életfogytig – de nem ténylegesen életfogytig! – kiszabott büntetése után.

Az akkor 29 éves vádlottat 2000. novemberben ítélte el az ötfős tanács a Fővárosi Bíróságon. A vádiratban szereplő négy gyilkosságból a '98. február 3-i csepeli kettős gyilkosságért elmarasztalták, míg a január 17-i erzsébetvárosi és a február 4-i ferencvárosi gyilkosságokból bizonyítottság hiányában felmentették. Az akkori életfogytig tartóból legkorábban 23 év után jöhetett volna ki.

Az ügy fellebbezés folytán került a Legfelső Bíróságra. Az ügyész szerint E. N. követte el mind a négy gyilkosságot, ezért súlyosbírást akart. A vádlott mind a négyben ártatlannak vallotta magát, ezért felmentésért folyamodott. A II. fokú bírói fórum nem tudott dönteni, az ítéletet hatályon kívül helyezte, és új eljárásra kötelezte a Fővárosi Bíróságot. Ezt már természetesen egy másik eljáró tanács tárgyalta.

S mi volt a gondja a legfőbb bírói fórumnak? Egy FBI-jelentésre hivatkoztak, mert az amerikai nyomozók belefolytak az ügy felderítésébe. Ők úgy találták, hogy mind a négy gyilkosságot egy személy követte el, így a sorozatgyilkost mind a négy büntetettért el kell ítélni! A megismételt eljárásnak azt kellett kideríteni, hogy E. N. volt-e ez a személy, s akkor mindegyikért el kell ítélni, vagy nem ő volt az elkövető, de akkor mindben fel kell menteni! Mindent, vagy semmit! – mondhatnánk az egykori tévévetélkedő után szabadon.

Az újabb eljárásban a bíróság nehéz helyzetben volt. A vádlott közel három évet töltött már a rács mögött, s mivel egyéb ügygel nem volt megkínálva, ártatlansága esetén jókora kártérítésre számíthatott volna. Elítélése esetén ez a veszély nem állt fenn. Végül

ez utóbbi történt, s a bíróság mind a négy ügyben elmarasztalta. Egy korábbi büntetéséből feltételesen maradt még tíz hónap, amit így majd szintén le kell ülnie. Ez az ítélet is másodfokra került, mert mindkét fél megfellebbezte.

A mostani ítélet szerint E. N. legkorábban 25 év után szabadulhat, s ezt az ügyész kevesellte. Hiába mondta el a bíró, hogy az elkövetéskor még ez volt a kiszabható maximum, ő a harminc évhez ragaszkodott. Az elítélt továbbra is vallotta ártatlanságát, s felmentését kérte. A másodfok végül mindkét fellebbezést elutasítva hagyta jóvá az elsőfokú ítéletet. A 2023-as szabadulás azért lesz feltételes, mert az elítélt börtönbeli viselkedése alapján dönt róla majd akkor a bíróság.

Érdemes megemlíteni még, hogy E. N. miként kapott lehetőséget a gyilkosságok elkövetésére. Korábbi – négyéves – fegyházbüntetéséből 1997. karácsonyán kedvezményrel szabadult, s a jogerős kiutasító határozat miatt el kellett volna hagynia az országot. Szerb állampolgár volt, de mivel útlevele a börtönévek alatt lejárt, nem lehetett áttenni a határon. A kiskunhalasi határőrségi közösségi szállásra került, ahol ahelyett, hogy hivatalból intézték volna ügyét, három napos eltávozási engedéllyel a fővárosba irányították az útlevél beszerzésére '98. január 2-án. E. N. ezután már nem tért vissza a szálláshelyre, s Szerbiába sem akart visszamenni.

Az is érdekes, hogyan került E. N. a Rendőrség látókörébe. A Fenyő-gyilkosság kapcsán, az ötmilliós nyomravezetői díj reményében tanúkihallgatásra jelentkezett a BFRK-n. Ott hamis néven jelentkezett be, ami a kiutasítás miatti körözése okán tulajdonképpen érthető is lenne. Később ezt is a terhére rótták a bírósági eljárásban, mert okirat-hamisítással és a hatóságok félrevezetésével vádolták. Más kérdés, hogy a különösen fontos ügyekben, tanúvédelmi szempontból kaphat más nevet is valaki, de ezt mindig a hatóságoknak kell kezdeményezniük.

Itt most nem erről volt szó, a nyomozók legalábbis ezt mondták a tárgyaláson. Igaz a négy gyilkossághoz képest ez csak piti ügynek számított az ítélet meghozatalakor.

37. Meddig tartson az életfogytig?

Az életfogytig tartó szabadságvesztés felülvizsgálatát tervezi az Igazságügyi Minisztérium. A 15 éve hatályos törvény kidolgozójával még 1996-ban beszélgettem a Parlamentben. Az életfogytig tartó szabadságvesztés valóban az elítélt életének végéig tartson! – tartalmazta az Országgyűlés elé beterjesztett tervezet. Dr. Szájer József jogásztól, a képviselői önálló indítvány megfogalmazójától azt kérdeztem, mi motiválná ilyenkor az elítéltet a fegyházon belüli jó magaviseletre. – Hetente megölhetne egy smasszert, akkor sem kötnék fel, hiszen a halálbüntetés alkotmányellenes. Mintarabként is kár lenne viselkednie, hiszen akkor sem kerülne ki a börtönből, csak tepsiben. Akkor miért iparkodjon? Csak az örök munkája nehezede el még jobban, pedig ők is választópolgárok – fogalmaztam meg aggályaimat.

SZJ: Ezeknél az elítélteknél ilyen motiváció valóban nem lenne – mondta a fideszes honatya –, s számukra speciális intézetet és őrzésbiztonsági szabályozást kellene létrehozni. Magának a büntetési formának viszont ezzel a tényleges hátránnyal szemben számos előnye lenne. Ez speciálisan védené meg a társadalmat attól a személytől, akinél ma még megvan az esély arra, hogy kikerülvén a börtönből újabb súlyos bűncselekményt kövessen el. A mi javaslatunk szerint sosem kerülne ki az, akit így ítélnének el, s ezáltal egy új elemmel bővülne a rendszer. Visszatartó ereje is nagyobb lenne, hiszen egy konkrét időre szóló szabadságvesztés kevésbé elrettentő, mintha tudja az elítélt, hogy a börtönből csak a temetőbe vezet az út. Ilyen jellegű büntetésekre valószínűleg csak évi egy-két alkalommal kerülne sor. Annyiszor, ahányszor korábban halálos ítéleteket hoztak.

– Őrzési rendszerünk mennyire lenne alkalmas ezeknek az embereknek az őrzésére? A halálra ítéltet az ítélet végrehajtásáig vagy a

kegyelmi kérvény elfogadásáig elkülönítették, éjjel-nappal őrizték, de ez csak pár hónapig tartott. Az életfogytig tartó szabadságvesztés viszont több évtizedig is elhúzódhat, s ha évente két-három fővel nő is csak a számuk, húsz év alatt jócskán megszorodhatnak a tényleges életfogytosok. Sokan még őrzőiket is túlélhetik. Jó lesz ez nekünk?

SZJ: A nehéz bűnözőkkel kapcsolatos eljárási szabályokat valóban újra kell gondolni, s ha a Parlament napirendre tűzi a javaslatunkat, erről is lehet majd vitatkozni. A halálbüntetést sem a Parlament törölte el, hanem az Alkotmánybíróság, s javaslatunk vitájakor arra is ráirányíthatjuk a figyelmet, hogy az alkotmányellenesnek nyilvánított büntetési nemnek mi lenne az alternatívája. Az Alkotmánybíróság döntésével egyébként a Fidesz is egyetértett a halálbüntetés kérdésében.

– Képviselő úr is attól fél, hogy a halálbüntetés visszaállításakor a hatalomban lévők politikai ellenfeleiket küldenék a bitóra? Bárkire rá lehet fogni köztörvényes bűncselekményt, s akadna néhány hamis tanú is, mint történt ez az ötvenes években.

SZJ: A halálbüntetés legfőbb hibája épp a visszafordíthatatlanság, míg a mi javaslatunk lényege éppen az, hogy kiszűri a bírói tévedést. Ha valakiről később bizonyosodik be, hogy ártatlan, azonnal szabadítható, addig viszont megóvják tőle a társadalmat. Visszatartó ereje is jóval nagyobb a halálbüntetésnél, hiszen a mai börtönviszonyok mellett sokan talán jobban örülnének annak, ha gyorsan felakasztják őket, mintha sok-sok éven át kéne sínylődniük a rabkenyéren, s még esélyük sem lenne a szabadulásra. A bűncselekmény elkövetésétől így talán még jobban vissza is tart, mint a halálbüntetés, s a társadalom védelmét is szolgálja azáltal, hogy a nehéz-bűnözőket örökre kivonja a forgalomból.

– Akkor most már alaposan meg is ijednek a nehézfiúk, és holnaptól mindannyian jó kisfiúk lesznek?

SZJ: Valójában nem a büntetés nagysága, hanem a bűnüldözés hatékonysága motiválja elsősorban az embereket. Ha biztosan számíthatnak arra, hogy lebuknak, jobban meggondolják, hogy bűnöznek-e, mintha a büntetési tétel emelésével riogatnák őket. Nagyobb visszatartó erő ez a büntetési rendszer szigorításánál, épp ezért a bűnüldöző szervek hatékonyságát kell növelni – mondta még 1996-ban a Fidesz–MPP országgyűlési, jelenleg Európai parlamenti képviselője.

Mi a jobb az elítéltnék?

S miért kell év végéig újra szabályozni a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetést? Mert a Strasbourg-i Európai Bíróság nem jogerősen elmarasztalta a Magyar Államot eme jogintézményünk okán, s többmillió kártérítést ítéltek meg a Magyar Államtól egy tényleges életfogytot töltő elítéltnék. Nem az zavarta a taláros urakat, hogy ezt az elmúlt évtizedben többször is kiszabták bíróságaink, hanem az a bajuk vele, hogy 20-25 éven belül nem vizsgálják felül az ítéleteket.

A strasbourgi ítélet persze nem azt mondja ki, hogy 20-25 év múltán ki kell őket engedni, hanem csak azt, hogy 20-25 év múltán felül kell vizsgálni, hogy ki lehet-e őket engedni, vagy újabb öt év beljebbet kapjanak. Ezt szerintem nem csak a tényleges, de minden életfogytosnál be kellene vezetni, még azoknál is, akiket eddig jogerősen arra ítélték, hogy csak 30-40 év múlva kerülhessenek feltételesen szabadlábra. Miért ne kaphatnának 20-25 év múltán esélyt, legfeljebb az eljáró bíró másként dönt majd.

Persze az is kérdés, jó lesz-e egy 50 évesen tényleges életfogytigra ítélt rabnak, ha 25 év múltán, 75 évesen kiszabadul. Mihez kezd majd odakinn a magánzárka nyugalma után? Hol alszik, mit eszik, miből él majd vénségére? Akkor már nem lenne jobb odabenn, a megszokottban? Vajon az európai bírák gondoltak-e erre? S miért

ítéltek meg többmilliós kártérítést a Magyar Államtól annak a fegyencnek, akit mintegy 10 éve ítéltek tényleges életfogytigra? Ő még nem töltött benn 20-25 évet, így nem szenvedett hátrányt az ítélettel. Más lenne a helyzet, ha már 30 éve benn ülne, de ilyen rab nincs a magyar börtönökben.

Azt sem értem, mire használhatja majd a rab odabenn a milliókat, hiszen a havonta felhasználható kiétkezési költség limitált. Be akarja fektetni a szabadulását követő évekre? S mi van, ha 20-25 év után is ötévenként újra meg újra beljebbet kap? Mire költi a pénzt? S mi lesz, ha holnap kiveszik a magánzárkából, átteszik egy olyan körletre, egy olyan zárkába, ahol ő lesz a leggyengébb, s ahol rabtársai terrorizálják? Megveszi tán a kártérítési pénzzel a jóindulatukat? Ahhoz odabenn úgysem tud hozzáférni, a rezsim viszont alaposan megkeserítheti az életét! Erre is gondolhatott volna, s az ügyvédje is figyelmeztethette volna, mielőtt feljelentette külföldön a Magyar Államot!

38. Az évszázad magyar bankrablása

Egy 2007. márciusi estén Nyíregyházán eltűnt egy pénzszállító autó. A tulajdonos bejelentésére előbb csak a környéken, majd később a szomszédos Borsod–Abaúj–Zemplén megyében is keresték. Hajnalra találták meg a Tokaj melletti Tarcalon. Pénz már nem volt benne, csak az egyik pénzszállító holtteste. Társát könnyű sérülésekkel pár száz méterre találták meg. Reméltük, hogy nem kell tovább várni a tettes kézre kerítésére, mint 1993 őszén, az óbudai bankrablásról. Azt a történetet az Árnycék bűnügyi magazinban írtam meg.

Nem telt bele egy hónap, s 69 millió forint került meg az október eleji 87 milliós óbudai bankrablásból. 1993. november 03-án a BRFK-n Bodrácska János tábornok, a fővárosi zsaruk parancsnoka mutatta meg a kommandósok védőőrizetében lévő pénzt a szenzációra éhes újságíróknak. A sajtótájékoztatón elhangzott a hiteles történet, elosztatva ezzel a mendemondákat. Lássuk, mi történt az ominózus napon, s az azt követő időben.

1993. október 6-án szerdán 07:57-kor az AET-499 rendszámú fekete lopott Honda Civic fékezett a Budapest Bank Laktanya utcai hátsó bejárata előtt. Vezetője, a 21 éves Krausz Péter, és utasai, a hasonló korú Kovács Zoltán és Tóth Imre már nem először jártak erre. Kiss Gábor bankbiztonsági őr javaslatára régóta készültek a látogatásra, de Kiss többször tartotta alkalmatlannak a rablásra az időpontot. Eddig mindig dolguk végezetlenül távoztak, most viszont tippadójuk beleegyezően bólintott.

Az őrség szobájában vették fel az álarcokat. A pénzszállítók egyenruháját, ingét már otthon magukra öltötték. Alkalmi viselet volt: erre az alkalomra készítették. A zsiliprendszeren keresztül Kiss vezetésével közelítették meg a trezorokat, s mindenütt őrbarátjuk igazolta személyüket. Mivel a többi őrnek épp az emeleten volt a váltás, nem kellett tartaniuk fegyveres ellenállótól.

Megkötözték a trezorfelelőst és kollégáit, szájukat betömték, s két magukkal vitt táskába söpörték az elől lévő magyar és külföldi fizetőeszközöket. Akkor még 83,4 millió forintról és 8,27 millió forintnak megfelelő valutáról beszélt a bank, de mint később kiderült, az összérték „mindössze” 86 millió 670 ezer forint volt.

Az őrszobán átöltözéskor egy malőr becsúszott. Megszólalt a telefon, s egyikük reflexszerűen felvette. Tovább tetézte a hibát, hogy beleszólás nélkül vissza lerakta. Ez az őrségnek gyanús lett, egyik ór lement a váltásról. Gyorsan leütötték tehát, ne lábatlankodjon, majd segítőtjük, Kiss Gábor is kapott egy ütést. Alibiből persze, hogy eltereljék róla a gyanút, s Look-17 típusú pisztolyát is elvették. Biztos, ami biztos...

A triumvirátus a rablott pénzzel a Hondába szállt. Sapka már nem volt a fejükön, s a 40 méterre lévő Kereskedelmi Bank videokamerája rögzítette ábrázatukat. Sajnos, a képek kiértékelhetetlenek voltak, pedig a Nemzetbiztonsági Hivatal kérésére a londoni Scotland Yard apparátusa is megpróbálta szóra bírni a videoszalagot.

A bankban már akkor tudhattak valamit

A rablást követő nap, kedd délelőtt a bankban jártam. Az igazgatónő elzárkózott az újságírók elől. A BRFK tilalmára hivatkozott, de akkor még nem volt hírzárlat. Szerettem volna a két leütött őrral beszélni, de az sem sikerült. Már nincsenek itt – mondta a portás –, mert egyikük orvosilag nem alkalmas, másik viszont... Gyorsan a szájára ütött, látszott, hogy véletlenül csúszott ki a mondat. Lehet, hogy ő már egy nappal a rablás után is tudott valamit?

Egy járóelőnek is feltűnt a Hondába szálló társaság. Feljegyezte a rendszámot, majd 8 óra 10-kor a nyitva hagyott zsiliprendszeren át besétált a bankba. Szerencsére ő nem fújt meg újabb milliókat – habár a megkötözött alkalmazottak mellett nyugodtan megtehetné volna –, hanem két percen belül riasztotta a 07-et. Körözüvény ment rádióan az összes járőr-kocsinak. Ezt hallgatta S. Csaba rendőr

főhadnagy Fordjában a Margit-híd budai hídfője alatt, aki épp egy tanút vitt kihallgatásra.

Felfigyelt a szembejövő sávban egy szabálytalankodó kocsira, amely épp ki akart törni az araszoló – csúcsforgalom volt – kocsik közül. Leolvasta a rendszámot, s a tanúja is megerősítette, hogy az imént ezt közölték a rádión. Röggvest kiugrott hát a nyomozó, s csőre töltött fegyverrel akarta kiszállítani a rablókat. Krausz nem sokat teketóriázott. Gázt adott, és tüzelt. Tüzelt viszont Csaba barátunk is. Az egyik golyó Krausz könyökén be – vállán ki, míg egy másik lövedék a szíve alatt fúrta át mellkasát, s a háta közepén távozott. Két további lövedék az elporoló kocsi két hátsó kerekét lyukasztotta ki. A 9 mm-es Jerikóval ez bizony mesterlövészi teljesítmény!

A defektes gumikkal csak a Széna-térig tudott vezetni a sérült. Itt sorsára hagyták az összevénzett autót, s két taxival menekültek tovább. Az a taxis járt jól, aki Krauszt és Kovácsot vitte Lágymányosra a Karinthy Frigyes út környékére. Őt egy nyolttasaknyi pénzzel jutalmazták. Nem tudni, hogy ezresek vagy ötezresek voltak benne, de ettől függően egy-ötmilliót keresett a fuvaron.

Az erősen vérző Krauszt a parkban öltöztette át barátja, majd nagykabáttal letakarva vitte fel a 44. számú ház II. emeleti lakásába. Medvey András – a lakás tulajdonosa – nyugodtan nyaralt vidéken, nem is sejtette milyen hírességek dekkolnak nála.

Mindig nézd meg, kit engedsz a lakásba!

Egy idegenforgalmi hivatalon keresztül adta ki a lakást, de most nem volt hivatalosan lakója. A három jómadárral együtt lakott Kovács élettársa, a két hónapos terhes B. Gabriella is. Velük tartott továbbá Mezei István József is. Ő orvost próbált keríteni Krausz műtétéhez, de sem egy- sem öt-, sem tízmillióért nem akadt sebész, aki elvállalta volna. A nyomravezetői jutalom előbb egy-, majd ötmillió lett, ezalatt tehát nem is tárgyalhattak senkivel. Szerencsére nem kellett Krausznak sokáig seblázban feküdni, mert a rendőrség hamar

nyomukra akadt. Október 8-án 15 óra 50-kor Bodráciska tábornok pontos információkat kapott rejtőzködési helyükről, s 16 óraker parancsot adott a támadásra.

Kommandósok szállták meg csendben a házat. Egyikük egy baltával villámgyorsan méteres rést vágott az ajtóban. Repültek a hanggránátok, nyomultak a fekete álarcosok, s 15 másodpercen belül elfogták a sérült Krauszt és Tóthot. Kovács viszont nem volt a lakásban, s a pénz sem. A nyomozók az utóbbi felkutatását érezték fontosabbnak.

Péntek este Medveyék nem nézték a Híradót. Szombat reggel a rendőrség telefonja betöréshez hívta hozzátartozókat a lakáshoz. Csak az ajtó előtt posztoló rendőröktől tudták meg, mi történt valójában. Az „ajtómentő” piros overálos képviselője – Kaszás Attila, akivel egyszerre érkeztem – elmondta, hogy 30-40 ezer forintba kerül az ajtó helyreállítása. Egy közönséges betörés után öt-tízezer forint is elég szokott lenni...

Megkezdődött hát az elszámoltatás, s az őrizetesek daloltak. Krauszt a Honvéd Kórház sebészei műtötték, majd a tököli Rabkórházba került. Kiss szerepe is hamar nyilvánvaló lett, így őt is begyűjtötték. Házkutatásokat végeztek, s különböző helyekről 69 millió forintot ástak elő. Volt pénz Gyálon és Maglódon, rejtettek el Budapesten, de a fővárostól távoli Törökszentmiklóson is. Ez utóbbi helyen több címről is tudnak a helybeliek. A telek tulajdonosa nem is tudta, hogy nála áskálódtak a rablók. Néhányszor még az sem tudta, hol a pénz, aki maga ásta el. A jó szimatú nyomozók mutatták meg a terepviszonyok alapján, hová kell szűrni az ásót.

A pénzen kívül különféle éles- és riasztófegyvereket, csúzlit, számszeriját, felfúrt csövű légpuskát is rejtett a föld mélye. A megkerült pénz mellett valóságos fegyverarzenált láthattunk a sajtótájékoztatón. S hogy honnan volt a rablók fegyverszeretete? Nos, Krausz és Kovács korábban megjárták az idegenlégiót. Kalandvág-

ból mentek, jobbra számítottak, de csalódnuk kellett. Csak a főkát kergették rendre (így hívják szakzsargonban a felmosórongyot), meg homokot kellett seperniük a tengerparton. Hamar megszöktek hát, s az izgalmakat itthon találták meg.

Ők követték el azon a nyáron a három és félmilliós rablást az Elektromos Művek pénzz szállító kocsijának sérelmére. A tippadó ott is a gyerekkori barát, Kiss Gábor, a biztonsági örök gyöngye volt. Az ügy kapcsán talán azon is elgondolkodnak majd, az illetékesek, hogy kiket alkalmazzanak a bankok őrzésére, s kik mennyi információval rendelkezzenek a pénzkezeléssel kapcsolatban. Mindenki csak annyit tudjon, amennyi megilleti! Az ő is...

Többen beszéltek az ügy kapcsán rendőrségi kapcsolatokról is. A valóság az, hogy Tóth Imre édesapja a XVI. kerületben volt fogdaőr, de legalább egy éve húzódott a leszázalékolása. A napokban szerelték le egészségügyi okokból. Egyébként is már rég külön él a családtól, így nem felelhet fia disznóságaiért.

Kovács romániai elfogásáról akkor nem érkezett információ. A bankrablás kapcsán át kell gondolni a rendőröknek a bankszakemberekkel együtt a belső biztonsági módszereket, szabályokat. Az alább közölt metodikai oktatócsomag – amit az ORFK a győri MIKRORAAB-tól kapott – és az óbudai bankrablás között nincs érdemi összefüggés. Lehet, hogy előbb kellett volna átadni a hárommilliós ajándékot? Habár, most sem késő...

A bankok biztonságáért

Bankbiztonsági módszertani videó-kazetták és oktatóanyagok ünnepeles átvételére sorakoztak a főváros és a megyék közbiztonsági és bűnmegelőzési alapítványainak elnökei az ORFK tanácstermében. Az egyenként kilenc darab videó-kazettából álló 22 egységcsomagot a MICROAAB Rt. vásárolta meg hárommillió forintért az amerikaiaktól, s elnökük, Czapáry András adta át Kopácsi Sándornak, az OPSZ elnökének. Tőle vándorolt tovább az ajándék Pintér

Sándor altábornagy, országos rendőrfőkapitányhoz. A megyéken és a fővároson kívül az ORFK és a Korszerű Rendőrtisztképzésért Alapítvány is részesült az ajándékból. A kazetták oktatási anyagot tartalmaznak a bankok és más pénzintézetek biztonsági emberei számára a biztonságos pénzőrzéssel, – szállítással kapcsolatban.

Mint Pintér altábornagy elmondta, messze vagyunk még a párizsi mintától, ahol csak zsiliprendszeren keresztül juthat a bankba az ügyfél, s minden lépését videokamerák árgus szeme figyeli. Nyugaton már régóta páncélozott járműveken történik a pénzszállítás, s útját motoros elő- és utófutó járőr biztosítja. Nálunk 1990. óta növekszik a bűnözés – folytatta az altábornagy, pedig a demokrácia legfőbb ellensége a bűnözés. Erről Bögner bécsi rendőrfőnök is így vélekedett legutóbbi látogatásakor.

A Szabolcs–Szatmár–Bereg megyei csomagot Bódi Andrásné, a kuratórium elnöke vette át. Kérdésemre elmondta, hogy a rendőrség szakembereivel és a megyei pénzintézetek vezetőivel közösen nézik majd végig a kazettákat, s egy hónapon belül kidolgozzák a pénzszállítók továbbképzését. Különös figyelmet fordítanak arra, nehogy a kazetták illetéktelen kezekbe kerüljenek. Nem lenne jó, ha a bűnözők, s a potenciális bűnelkövetők is az amerikai oktatócsomagból készülnének fel az ellenük vívott harcra.

Kopácsi Sándor további két oktatócsomagot kért a MICROAAB Rt. elnökétől, hogy a Rendőrtiszt Főiskola tantervébe is felvehessék a biztonságos pénzkezelés amerikai módszerét. A másik csomagot az OPSZ a polgárőrök oktatására szeretné felhasználni. Czapáry András elnök vállalta a kérés teljesítését.

Honnan tudod, hogy mit csináltak a légióban? A Krausz fegyverarzenálja egy törött légpuska volt, egy nyilpuska (amit lenyúltak a rendőrök) egy down-kóros gyerek műanyag játékpisztolya és egy startpisztoly. Eltüntették a zálogcédulákat, melyek most érnének négyszázezer forintot. És mennyit nyúlt az igazgató? Bodrácska

úr remélem jól él és nem nélkülöz, de mindenkit utolér az, amit megérdemel – reflektált 1993-as írásomra Krausz Istvánné 2009. augusztus 13-án a ZETApres.hu portálon.

39. Kiiktatták a kiiktatókat

2006 decemberében a sopronkőhidai fegyház századik születésnapját ünnepelte. A megemlékezésen a híres és hírhedt foglyokról egyaránt szó esett. 1944 karácsonyán itt végezték ki Bajcsy-Zsilinszky Endrét, de itt lett öngyilkos 2001 nyarán Donászi Aladár rablógyilkos is. Őt 1994. május 4-én fogták el bűntársával, Bene Lászlóval együtt. Az 1994. június 20-i sajtótájékoztatón magam is részt vettem. Kónya Imre ügyvezető belügyminiszter is ott volt, mert a Horn-kormány megalakulását és Kuncze Gábor belügyministerségét csak július 15-én szavazta meg a kétharmados többségű MSZP-SZDSZ országgyűlés. A májusi elfogás még az első választási forduló előtt négy nappal történt meg. Az üldözők között volt Bene László későbbi országos főkapitány is, aki akkor még a Győr-Sopron megyei főkapitány bűnügyi helyettese volt.

Bene fogta el Benét

Lehet, hogy rövidesen egy rendőri rutinellenőrzéskor is géppisztolyt fognak ránk az egyenruhások? Elképzelhető, hogy gépjármű ellenőrzéskor le sem vehetjük kezünket a kormányról? Az amerikai módszerek bevezetésének ma még számos ellenzője van rendőri berkekben, mégis változtatásokat sürgetnek. S az ok, hogy pár hónapig életveszélybe kerültek volna azok a rendőrök, akik esetleg összekerültek volna a Bene–Donászi párossal. A gyilkos duó szemrebbenés nélkül agyonlőtte volna őket, ha érzi, hogy lebukott – tudtuk meg 1994 nyarán.

S hogy ki az azóta már lakat alá került páros? Ők ölték meg 1991. június 12-én a Győri Vízmű pénztárában Ősz Zsigmond rendőrfőtörzsőrmentert, míg társát – Hollós János pénzkísérőt – súlyosan megsebesítették. Ekkor Donászi még egyedül gyilkolt, Bene kinn hesszelt. 1992. május 11-én a Budai Skála környékén ugyancsak

Donászi adta le a gyilkos lövést Sás Győző fegyvertelen pénzkísérőre, de ekkor már Benénél is fegyver volt. A hű társ a taxisofőrt vette célba. Az előbbi esetnél a tízmilliós szállítmányból 870 ezer forintot, míg az utóbbinál egy értéket nem tartalmazó postazsákot zsákmányoltak.

Egyik sem volt nagy fogás, pedig alaposan kidolgozták a tervet. Alaposan feltérképezték a terepet, követték többször is a pénzszállító járművek útját. Loptak kocsit, s szereztek hozzá hamis rendszámot és forgalmi engedélyt is. A kocsilopásban az alvilágban profeszorként tisztelt Szegvári Gyula segített. Két perc alatt bármelyik négykerekűt meglovasította. Amivel ő nem boldogult, azzal más is hiába kísérletezett. Az okmányhamisításban Rác (Tuti) József jeleskedett. Tuti, hogy nem bukott le, akinek ő csinált hamis személyit! Arra is volt gondja, hogy az 1954 augusztusában született Donászi fotóját az 1954 májusában született Márton Kálmán Gyulától ellopott személyi igazolványba ragassza, s nem egy idősebb, vagy fiatalabb férfiéba. (Pláne nem nőjébe!)

Kamatozott a börtönismeret

A páros a '80-as évek elején a szegedi Csillagban ismerkedett meg. Donászi fegyveres rablásért került oda. 12 évre ítélték, de jó magaviselete miatt negyedelték a büntetést. Nevelőtiszti véleménye kimondta, hogy a büntetés elérte célját. Mintarabnak bizonyult, rendszeresen jelentek meg versei a rabzeitungban, a Heti Hírekben. (A lap neve később Börtönújságra változott, melyben szabad munkavállalóként jelen sorok írója is rendszeresen publikált.) Az irodalmi vénát otthonról örökölte. Édesanyja tanárnő, apja jogász volt. Őt is elsőre felvették a pécsi Jogi Karra, de inkább megnősült és tartalékos tűzértiszt lett. Őt évig viselte az angyalbört, s közben alaposan felkészült fegyverhasználatból. Mikor már igazi profinak hitte magát, megszökött egy géppisztollyal az alakulattól, s kirabolt egy OTP-t.

Bene felmenői sem maradnak le intelligenciában. Édesanyja tanárnő, apja hegedűművész. Kár, hogy nem húzta el időben kicsiny fia nótáját! Akkor talán nem került volna hét évre Szegedre, ahol Donászival együtt alaposan felkészültek a szabadulás utáni életre. Kidolgozták, hogyan vezessék félre szándékosan a rendőröket, hogyan tüntessék el a nyomokat. Ezért történt meg az elkövetéshez használt lopott kocsik felgyújtása, a betörések helyszíneinek felocsolása gázolajjal, s a tanúk likvidálása. Az embereket ők csak kiiktatandó akadályoknak érezték, nem gyilkosságként fogták fel az emberi életek kioltását.

A fegyveres rablások előtt 1990-ben dohányárut loptak betörések útján. Ebből reméltek nagy dohányt a későbbi nagy dobásokhoz. Egerből kétmillió, Kaposvárról közel egymillió, Pápáról másfél-, Veszprémből öt-, Bajáról két és fél-, míg Szekszárdról négy és félmillió forintértékű dohányárut loptak. A cigarettát Horváth Zsuzsanna árulta trafikjában, de jutott belőle bőven az utcai árusokhoz is. Az aluljárókban cigit vásárlók nem is sejtették (vagy dehogynem?), hogy lopott árukhoz jutnak áron alul. Nem véletlenül tiltották be azóta az ilyen irányú kereskedelmi tevékenységet hatóságaink.

Alaposan felkészültek a fegyverekből

A páros 12 lőfegyverrel rendelkezett. Egy részüket a bécsi Mária Hilfer strasszén vásárolták, a többit Tuti adta el nekik. Rendszeresen lőgyakorlatokra mentek, s ez lett a vesztük. Seregélyes környékén – Bene lakott ott – két vadász figyelt fel a puskaropogásra. Orvadásznak vélték, s el akarták fogni őket, de a duó ezt az akadályt is kiiktatta. Mindkét vadászt hidegvérrel agyonlőtték. Pechükre ugyanabból a fegyverből adták le a halálos lövést, amivel a skálás pénzkísérő életét kioltották. A rendőrség ekkor értette meg, hogy azonos az elkövető.

Sajnos egyik napilapunk megszellőztette a belső információt, mert valamelyik rendőr indiszkréciót követett el. Félő volt, hogy

az akkor még ismeretlen gyilkosok elfogják és kivallatják az újságírókat, majd őt is és informátorát is hidegre teszik. Már épp személyi védelemre készültek a zsaruk, de másnapra olyan ellentétes hírek jelentek meg a lapban az ügyről, hogy a nyomozók fellélegezhetnek. (Lehet, hogy a dezinformációt is belülről súgták?) A nyilvántartásban 1836 potenciális elkövetőt találtak, s ezt a kört szűkítették másfél év alatt kettőre. Május 3-án adott parancsot Kacziba Antal tábornok, az ORFK bünyügyi igazgatója a kommandó bevetésére, de még addig is történt egy s más.

A két korábbi fegyveres rablás keveset hozott a konyhára, s új munka után kellett nézni. 1993 januárjában a Favorit Kft. pénzszállítóit szemelték ki támadásra. Minden este fél 8 és 8 óra között az újpesti Alfa Diszkontból vitték a Nyugati pályaudvari Postára a bevételt. Az álszakállas, parókás Benének lopott kocsival az autó útját kellett volna elállni – mint tette 1992-ben a Skálánál –, s Donászinak kellett volna agyonlőni a szállítókat. Vesztükre a koci előbb indult, Donászi viszont feleslegesen utána lőtt. Bene rögtön bűntársához robogott, hogy kimentse a helyszínről, a gyilkológép viszont a fékcsikorgásra reflexszerűen a személygépkocsira lőtt. A sörétek és a kirobbant szélvédőüveg alaposan megsebesítette Bene arcát. A seb elgennyesedett, sehogy sem gyógyult. Félő volt, hogy vérmérgezést kap.

A sebész kis pénzért is bármire képes

Kórházba menni lehetetlen volt, de egy sebész jó pénzért vállalta, hogy otthon kikezeli. Ezt a pénzt nem vallotta be az adóívén, mégsem lehet ellene adócsalásként fellépni. A doktor úr is és Bene is eskü alatt vallotta, hogy a kezelési költség mindössze ötezer forint volt. Elég értéktelen ember lehet, annyi szent, aki ilyen olcsón adja magát. Az ügyész sem volt hajlandó vádat emelni ellene bűnpártolásért, bárhogy is kapacitálták rendőreink. Csak a munkahelyi

főnöke indít ellene eljárást etikai vétség címén. Az meg annyit ér, mint halottnak a csók.

A sikertelen akció után Donászi az idegenlégióban próbálkozott, de egészségi okokból alkalmatlannak minősítették. Úgy látszik, csak nálunk vannak megvehető orvosok, a franciáknál nem. 1993 novemberében aztán újra összejött a nagy csapat, s a Soroksári úti Postahivatalt rabolták ki. Ez már nem követelt emberéleteket, mert nem ütköztek ellenállásba.

A rendőrség azért időzítette május 4-re elfogásukat, mert újabb rablásról érkezett füles. A kommandósok félóra eltéréssel fogták el Donászit budapesti, Benét seregélyesi otthonában. Rajtuk kívül még tíz főt vettek őrizetbe. A csapat CB-rádiókkal is rendelkezett, mégsem tudták értesíteni egymást a lebukásról. A nyomozás, a bizonyítékok begyűjtése, s az elfogás profi módon zajlott. A Győr-Sopron és a Fejér megyei rendőrök egyaránt jutalmakat kaptak Kacziba tábornoktól. A bűnözők elfogásakor derült ki, hogy aznap nem rabolni, hanem egy társukat megölni indultak. Ezt akadályozta meg a kommandó a gyilkosok kiiktatásával.

Donászi jól tűrte a fogságot, mindent bevallott. Könyvet készült írni rémtetteiről. Jó eséllyel szállt harcba a Bűnözőkirály címért. Az ügyész gyilkosságokkal vádolja, ezért is megkapta a 25 éves maximumot. A cigilopásoknak inkább a polgári peres eljárásban, a kártérítéseknél volt jelentősége – gondoltuk elfogásakor. Ha 25 évig nem is, de élete fogytáig börtönben maradt. Igaz ez az idő letartóztatásától haláláig alig haladta meg a hét évet. 2001-ben önkézevel, önbortvájával vetett véget kalandos életének.

40. Kiszabadultak a vádlottak

Hosszú tárgyalássorozat végén mindegyik vádlott tisztán jöhetett ki az eljárásból a '90-es évek elején. Ehhez persze az is kellett, hogy D. Pál elsőrendű vádlott jól taktikázzon, s ezt a bíró is eltűrje. Persze minden az eljárásjog keretein belül zajlott, senki sem találhatott benne kivetnivalót.

D. P. már az első két tárgyalási napon sem volt hajlandó válaszolni az ügyészi kérdésekre. Állandóan megjegyzéseket tett a vádlóra úgy saját, mit büntársai kihallgatása esetén. A bíróság elnöke sosem utasította ezért rendre, hanem később a feldühített ügyésztől kért önmérsékletet. A második tárgyalási napon mégis szabadlábba helyezték halk tanácskozásban.

A halk és a zárt tanácskozás közötti lényeges különbség, hogy az előbbinél nem ürítik ki a termet, a vájt fülű hallgatóság megtudhatja a bíró és az ülnökök véleményét, de hivatalosan csak a végeredmény kerül jegyzőkönyvbe. Itt is ez történt. A két ülnök a marasztalásra, a bíró a szabadításra szavazott, majd a jegyzőkönyvvezető is a főnökével értett egyet. Más kérdés, hogy neki nincs is szavazati joga, így ezzel nem lehet szavazategyenlőségre hivatkozni, amikor a bíró dönt. A bíróságon egyébként sincs tartózkodás, ide vagy oda mindenkinek döntenie kell, így szavazategyenlőség a páratlan létszámú tanácsban létre sem jöhet. Itt mégis a bíró kisebbségi véleménye kerekedett felül.

Ügyészi fellebbezés folytán a másodfok elrendelte D. P. újbóli letartóztatását, ám ezt a bíró nem rendelte el a következő tárgyalási napon. Nem hívott bv-őröket sem a terembe, hanem hagyta, hogy a vádlott szünetben elhagyja a bíróság épületét. Tette nem minősült szökésnek, hiszen egyelőre le sem volt tartóztatva. Szünet után érkeztek a megidézett tanúk, akiket viszont a vádlott nélkül ki sem lehetett hallgatni. A többi vádlott – voltak vagy tízen – így

fellélegezhetett, mert az őket terhelő vallomások sem hangozhattak el. Csak az V. és VI. rendű vádlottak ügyében történt tanúkihallgatás, de ebben sem volt köszönet. A két roma asszony folyamatosan átkozta a tanúkat, de a bíró nem állította le a szitokáradatot.

A harmadik tárgyalási napon újabb vádlott szabadult. Igaz, hogy egy másik bíróságon folyt ellenük büntetőeljárás, de ezt nem egyesítették ezzel az üggyel az ottani kollégák kérése ellenére. Azok az itteni letartóztatás miatt nem rendelték el újra ott, innen viszont nyugodt lelkiismerettel kiengedték, s a másik ügy iratait visszaküldték a feladónak.

A negyedik tárgyalási napra végre az elsőrendű vádlott is megjelent. Most sem tartóztatta le a bíró, csak belépőkártyáját kérte el a tárgyalás elején. A folyosón hagytam, felelte D. P. és villámgyorsan kifutott az épületből. Jogilag még most sem volt szökevény, mert a II. fokú határozat ellenére most sem történt meg a letartóztatása. Ez a tárgyalási nap is elveszett tehát, a tanúk most is feleslegesen jelentek meg, viszont így a terhelő vallomások híján az összes vádlottat – D. P. bűntársait – szabadítani lehetett.

Egy évvel később talákoztam újra az ügyésszel. Még mindig nincs döntés, panaszkodott, s talán már soha nem is lesz. D. P. azóta is szabadlábon védekezik – ha kell még egyáltalán védekeznie –, mert eddig még sosem sikerült letartóztatni – tudtam meg tőle a '90-es évek közepén.

41. Ha kiutasítják, meghal!

Kimondhatjuk-e a vádlottra a halálos ítéletet? – döböntek meg a fővárosi bírák a szerb háború idején, egy okirat hamisítás tárgyalása kapcsán. Verdiktjük ugyanis könnyen a fiatalember halálát jelentheti. De lássuk csak, mi is történt valójában.

Sztoján – nevezzük így a 24 éves koszovói fiút – behívót kapott. Nem főtt a foga a katonáskodáshoz, úgy gondolta, hogy nem kér belőle. A közelben úgyis ropognak a fegyverek, a szomszédban dúl a háború, nem akart ő is belekeveredni. Hamar hátat fordított a hadseregnek, irány a zöld határ! Hazánk felé vette útját. Az úton nem is volt semmi baj. Hamar Budapestre érkezett. Már csak dokumentumok kellett. Az egyik piacon valaki érvényes útlevelet kínált. Megegyeztek a vételárban, s az eredeti kép helyére Sztoján rögvest a sajátját ragasztotta. A sarki rendőr nem is vette észre a stiklit, így hősünk a hamis papírral bátran igazolta magát, sohasem bukott le. A baj csak akkor jött, amikor az okmány érvényessége lejárt.

Előbb a dátumot akarta kijavítani, de meggondolta magát. Minek vesződjön ezzel, amikor legálisan is meghosszabbíthatja az itteni tartózkodás idejét. Felkereste hát az illetékes hivatalt, elintézni a formaságokat. Nem számított rá, hogy az ügyintéző tüzetesebben megnézi a fényképet. A rendőröket – pláne a tiszteket – ugyanis kriminalisztikai ismeretekre is megtanítják, s ehhez tartozik a hamisított vagy rongált okmányok felismerése is. Pechjére az ügyintéző figyelt az órán. A keresztkérdések hatására feltáró, beismerő vallomást tett. Őrizetbe vették, majd bíróság elé állították. Enyhe ítéletre, pénzbüntetésre számított. Ekkor érte a meglepetés, de bírái szintű megdöböntek. Törvényeink szerint ugyanis ki kellett utasítani Magyarországról.

Kiutasítani csak külföldi állampolgárt lehet, s csak olyan országba, mely nem visel háborút. Déli határunknál ölik egymást,

de Koszovót elkerüli a mérszárlás. Oda tehát kiutasítható Sztoján. A gond csak az, hogy náluk a katonaszökevénynek halál jár – pláne most! –, így a fiatalembert hamar falhoz állítanák. A magyar bíróság viszont ezt nem mérlegelheti, a büntetést ki kell szabnia. Bíráink a törvények szerint jártak el, így Sztojánt kiutasították. „Szerencsésükre” az ügyvéd rögtön megfellebbezte az ítéletet, így az nem végrehajtható.

A vádlottat azonnal szabadították a börtönből, így a másodfokú tárgyalásig – mely a túlterhelt bírósági munka miatt akár fél év múlva is lehet – bőven van ideje eltűnni az igazságszolgáltatás látóköréből. Akár tovább is szökhet más néven, újabb hamis útlevéllel. Ha később mégis bírái elé áll, főjön amazok feje az ítéletalkotásnál. Lehet, hogy Alkotmánybíróság ide, halálbüntetés eltörlése oda, sikerül majd nekik is Sztoján esetében halálos ítéletet hozniuk? A kiutasítással ugyanis ezt mondanák ki az okirat hamisító fejére – tudtuk meg 1994 elején.

42. Ál orvosnőből álszerkesztő

A Friderikusz-(beszélgető)show adásában láthattuk-hallhattuk Deáki Mártát 1997. február 14-én. Egy műtetre váró beteg kislány németországi gyógykezelését szervezte meg néhány hónappal azelőtt. Gyűjtést szervezett, szponzorok után járt, s közben mindenütt televíziós szerkesztőként mutatkozott be. Szavahihetőségét senki sem kérdőjelezte meg, így a külföldi gyógykezelésre is elkísérte a kislányt a filmforgatás, a riportkészítés ürügyén. Csak a kislány halála után derült ki, hogy sosem dolgozott a televíziónál, ő azonban továbbra is gyűjtötte az adományokat az akkor már halott gyermek gyógykezelésére, visszaélve így az emberek bizalmával.

Deáki Márta neve ismerősen csenghet a bűnügyi krónikák olvasói előtt, ő kezelte orvosnőként bemutatkozva majd' 3 évtizede lakásán az 1987. február 8-án bekövetkezett haláláig Nádas Gábor 54 éves zeneszerzőt, akit pont tíz évvel a Friderikusz-show bemutatása előtt, 1987. február 14-én helyeztek örök nyugalomra a Farkasréti temetőben.

A kezelésről akkoriban a napilapok sorra beszámoltak, a rádióban kétszer ötven perces riportműsor készült, s ebből később regény is megjelent Martinkó Károly tollából. A korabeli dokumentumok alapján most tekintsük át röviden, mi is történt majd' 30 évvel ezelőtt.

Az akkor 28 éves védőnő a Markos család révén ismerkedett meg 1987. újév napján Nádas Györggyel, a zeneszerző színész-fiával, aki akkoriban Markos Györggyel együtt lépett fel a Mikroszkóp Színpadon. Neki akkor Deáki, később másoknak Markos Mártaként mutatkozott be, s neve elé odatette, hogy doktor. Együtt keresték fel még aznap a Szabolcs Utcai Kórház Intenzív Osztályán fekvő beteg zeneszerzőt. Nádas Gábor akkor már két műtéten volt túl. '86. december 15-én a kórház Urológiáján rákos bal veséjét távolították

el, míg két héttel később, december 29-én a sebészetten bélelzáródását oldották meg egy megkerülő műtéttel.

Sajnos a beteg szervezete tele volt már rákos áttétekkel. Eltávolított veséje körül, valamint májában és tüdejében is volt rosszindulatú daganat, így életkilátásai koránt sem voltak biztatóak. Hogy a zeneszerző érezte-e ezt, vagy bízott a gyógyulásban, sosem fogjuk megtudni. Környezete mindenestre igyekezett megőrizni benne a gyógyulásba vetett hitet.

Márta vállalta, hogy házi orvosaként fogja kezelni a január 8-án hazaengedett beteget. Hogy állandóan kéznél legyen, két nappal később a zeneszerző Semmelweis utcai lakásába költözött. Kezdetben a Celladam nevű készítményt, Kovács Ádám akkoriban felfedezett rákellenes csodaszerét próbálta ki rajta. A gyógyszerből számolatlanul kapta a kért mennyiséget, így másokat is elláthatott belőle. Közben rendszeresen bejárt a Mikroszkóp Színpadra, ahol Nádás Gábor házi orvosaként nagy tiszteletnek örvendett. Bátran fordulhattak hozzá orvosi tanácsért, meg a könnyen megszerzett Celladamért. Ehhez ugyanis akkoriban csak súlyos tíz-, meg százazrekért lehetett hozzájutni, Deáki Mártától viszont ingyen kapták.

Néhány hetes stagnálás után a beteg állapota hirtelen romlott. Február elején álmatlansága legyőzésére intravénásán adott be Haloperidolt és Seduxent az álorvosnő olyan tételben, ahogyan a dühöngő elmebetegeket szokták megfékezni a Pszichiátrián. A gyógyszert is ilyen helyről, az azóta már bezárt Országos Ideg- és Elmegyógyászati Intézetből szerezte be. Orvosként mutatkozott ott is be, majd később a Rókus Kórház ügyeletes sebész főorvosát is házi orvosként fogadta. Rajta keresztül választott vért kért betegének a Péterffy Kórházból.

Első alkalommal együtt trafózták lakásán Nádast, majd az álorvosnő a kúrát további két alkalommal ismételte meg. A vért most már első szóra kiadták neki a vérellátóban. Mesterséges táplálás

céljából orrszondát is levezetett betegének. Ezt altatásban végezte, s ehhez a család fogorvos ismerőse asszisztált. A tápoldat levezetése után röviddel tüdő- és mellkasi vizenyő lépett fel, de a kihívott mentőorvos a helyszínen elhárította az életveszélyt. A kórházba mégsem szállíthatta a mentő az akkor már életveszélyes állapotban lévő beteget, mert az álorvosnő ezt a család tilalmára hivatkozva megtiltotta. Így aztán otthon kísérletezhetett tovább újabbnál újabb gyógymódokkal a zeneszerzőn. Az intravénás gyógyszerbevitel segítette a mentőorvos által preparált nyaki véna is.

Az már sosem derül ki, hogy a szonda levezetése szakszerűen történt-e, viszont az étvágygerjesztőként alkalmazott nagy mennyiségű kristályos inzulin alkalmazása súlyos műhiba volt. Nem véletlenül került tőle súlyos kómába a beteg, de ezt akkor cukoroldatos infúzióval még sikerült rendezni. Nem volt viszont hasonló szerencséje a február 7-én leálló veseműködés, a vizelet-kiválasztás újraindításában. Nem sokkal azelőtt a Margit Kórház Műveseállomásán dolgozott – azelőtt pedig a veszprémi és a Dél-pesti Kórházban ápolónő volt –, s úgy tapasztalta, hogy rákos és menthetetlen betegeket nem tesznek művesekészülékre. Akkor még kevés ilyen szerkezet volt az állami egészségügyben, így a gépre tevésnél fontossági sorrendet alakítottak ki az orvosok az életkilátások szerint.

Mivel a vénásan beadott 27 ampulla vízhajtó Furosemid injekció sem hozott eredményt, Márta újra mentőt hívott. A segítség sajnos későn érkezett, az egység sikertelenül végezte az újraélesztést. Az álorvosnő nem segített ebben, mert a mentőorvos nagy megdöbbenésére nem értett hozzá. (Ápolónőként ezt is illetet volna megtanulnia!) A mentők és a halottkém távozása után viszont gondja volt arra, hogy még vasárnap hajnalban kétezer forint kenőpénzzel elszállíttassa a holttestet a Temetkezési Intézet dolgozóival a Farkasréti temetőbe. Sikerült azt is elérnie, hogy ne legyen hatósági boncolás, s az elhunytat egy héten belül, tehát rekordgyorsasággal eltemessék.

Az épp egy hónapig tartó házi ápolásban több orvos is segítette teljesen jóhiszeműen, s egy fiatal védőnő is az utolsó napig a beteg mellett tartózkodott. Épp ez az utóbb említett szakdolgozó ismerte fel leginkább, hogy Márta mekkora szakmai balfogásokat csinál, mégsem merte kritizálni. Az egészségügy ugyanis olyan kövület, olyan feudalisztikus hierarchia uralja, ahol az orvosnak a nővérrel szemben mindig igaza van! Mégis egy szakdolgozó, az ifjú védőnő fogászasszisztens anyukája kezdett magánnyomozásba Márta állítólagos korábbi munkahelyein. Ő az ápolatlan szájról fogott először gyanút, mert egy igazi orvosnőről nem tételezte volna fel a higiéné efféle hiányát.

Gyanúját a rendőrökkel is megosztotta, akik február 16-án este őrizetbe vették a korábbi bűncselekménye miatt már jó ideje körözött álorvosnőt. Addigra már kiderült, hogy az orvosi nyilvántartóban nem szerepel, egyetemet nem végzett, csak védőnőképzőt. Nem sokáig élvezte a rendőrség vendégszeretetét, mert az 1989. áprilisi tárgyalásig szabadlábra helyezték. Visszaélt a bizalommal, de ez már egy külön történet lehetne. Hat évet kapott, de nem tanult belőle. Szabadulása után sem hagyott fel korábbi magatartásával.

A Friderikusz-show '97-ben bemutatta, hogy azóta is nagyobb-nak, többnek akar látszani, mint valójában. S mivel családi körülményei miatt nem végezhetette el az orvosi egyetemet, nem csak álmaiban, hanem mindig valamilyen kitalált szerepben igyekszik a fehér köpenyesek zárt világában diplomásnak, értelmiséginek mutatkozni. Aki egyszer megszokta a jót, meg a csillogást, nehezen mond le róla még a börtön árnyékában is!

43. Márta újra támad

2007 májusában írtam a ZETApress.hu portálon az álorvosnőből lett álszerkesztőről, s 2010. március elején egy kedves olvasónk osztotta meg velünk alábbi történetét. Deáki Márta február 24-én 19:28-kor hívott, hogy bizonyítsa, később elérhetem. Talán piros kettényitható mobiltelefonja volt. A kijelzett számra kerestem rá az interneten – kezdődött a levél. – Az Orczy úti Semmelweis Egyetem Elméleti tömbje előtt állított meg minket. Mi az Elnök utca felől jöttünk.

– Jó estét, fiatalok! – szólított meg, majd elkezdte a mondani-valóját, és legalább 1 percre beszélt. A felénél azt mondta, rövid leszek. Addig nem kért semmit, az ismerősöm kérdezte meg, miben segíthetünk? Valami ápolónői összejövetelre jött, vagy jöttek Pestre a Ludovikához. Az ismerősöm arra emlékszik, hogy ezt mondta, erre hivatkozott, illetve arra, hogy az ápolónő tevékenységről szóló rendelet miatt kell levizsgáznunk. Világos, háromnegyedes vékony kabát volt rajta. Úgy rémlik, hogy molett testalkatú, 50-es éveiben járó nő volt. Zaklatottan beszélt.

A Nagyváradi téri megállóban tömbjegyet adott neki az ismerősöm, s a Deák térnél szállt le. Azt mondta, a Keletiből megy a vonata Mezőkövesdre, 2800 forint a jegy. Volt kétezer forintja egy címletben, azt meg is mutatta, és valamilyen ápolónői igazolványt is mutatott. Azt mondta, valami jogsegély szervezettől kapta a kétezer forintost. Elmondta még, hogy telefonált Mezőkövesdre, de már ilyenkor este mindenki ivott az ismerősei közül, ezért nem jönnek érte Budapestre.

Ezer forintot adtam neki egy címletben. Azt mondta, elvágta a táskája pántját a Keletiben 12 éves gyerekek, és a rendőrök nem tudnak velük mit kezdeni, hiába vannak rajta a térfigyelő kamera felvételein. Azt is mondta, nem ismeri a tömegközlekedést Pesten, sok éve járt itt utoljára, segítsünk neki! Azt mondta, 22 óra vala-

hánykor megy az utolsó vonat Mezőkövesdre. Azt is elpanaszolta, hogy a rendőrségen a táskalopásos feljelentése nagyon sokáig tartott. Adtam neki egy névjegyet, amin elérhet, ha vissza akarja adni a pénzt.

Az interneten megtaláltam a hirdetését. Szakápoló, védőnő 20 éves szakmai gyakorlattal vállal – akár 24 órás – házi betegápolást, olvasható Deáki Márta hirdetése, alatta mobilszáma, emailcíme és II. kerületre utaló fővárosi irányítószáma. Remélem, nem tesz kárt az emberekben ápolónőként! – fejeződik be olvasómk levele.

A megadott számot magam is felhívtam, de nem vették fel a telefont. Szerettem volna megtudni, hogy Deáki Márta milyen munkát vállal akár napi 24 órában is? Az is érdekelt volna, hogy miért Mezőkövesdre indult 24-én este, ha budai lakhelye van? Azt sem értettem, milyen ápolói megbeszélésre ment a Ludovika térre – ahol egyébként van egészségügyi szakközépiskola –, ha még ki sem jelölte senki az előző heti elsietett, majd pár nap múlva visszavont miniszteri döntés miatt az akkreditációs vizsgahelyeket, ahol a szakdolgozók a vénás injekciók beadására és a férfibetegek katéterezésére szóló jogosításukat megszerezhetik. Az már csak hab a tortán, hogy Mezőkövesdre az I. osztályú menetjegy 2800 helyett csak 2600 forint, a II. osztályú viszont mindössze 1980. Pont annyi, mint amennyit Márta az állítólagos segélyszervezettől kapott! Azóta már megtudtam, hogy Márta nem csak a levélíró, de több mint félszáz segítőkész fiatal károsított meg, de mivel mindegyikük önként adakozott, a rendőség sem tehet semmit ellene.

44. Nagy dohány a Dohány utcából

Nagy veszteség érte zsidó hitközségünket – hallottam a rádióban 1993. december 12-én, vasárnap kora este. Az elsötétedett tévéképernyőről kapcsoltam át a Petőfire. Percekkel korábban hunyt el a súlyos beteg Antall József miniszterelnök, s nem akadt egyelőre senki, aki közölni merete volna az országgal a szomorú hírt. Éreztem, hogy ez történhetett, s azt hittem, a rádióban bátrabbak az emberek. Mégsem a zsidók méltatták így a kormányfőt, a folytatás másról szólt. Párját ritkító műkincsrablás történt a hét végén, hallottam az éterből. Ismeretlen tettesek hatoltak be péntek délután 4 óra és ma délután 2 óra között a Dohány utcai Zsidó Múzeumba, és az ott lévő műkincsek nyolcvan százalékát – mintegy nyolc és félmilliárd forintértékűt – eltulajdonították.

S mi történt az ominózus napokon? Péntek délelőtt egy izraeli csoport még látogatást tett a múzeumban. Abban az intézményben, ami a II. világháborúban elhurcolt hatszázezer zsidónak állított emléket. A múzeumot egyébként nem nyitották meg sosem a nagyközönség előtt. Oda csak csoportosan – előre bejelentkezve – lehetett bemenni. A csoport távozása után most is bezárták az ajtót. A múzeumban hónapok óta folyt a munka. Körbe van állványozva az egész, s az állványokon zöld műanyag háló virít. Ezt használták ki a tolvajok, meg a nyolc napig tartó zsidó ünnepet, a sabbatot. Ekkor ugyanis a zsidó ember nem dolgozik. Ezért nem mentek ki megjavítani péntek délután a riasztót, pedig a BRFK-ra jelzés ment, hogy a riasztó elromlott. Az volt a jelzés, hogy nem volt jelzés.

A múzeum mellett, vele közös udvarban volt a VI-VII. Kerületi Rendőrkapitánysághoz tartozó Síp utcai rendőrőrs. Nekik nem a múzeum őrzése a feladatuk, bár kétségtelenül közbiztonsági feladatot látnak el. A hitközség épületébe belépőket ellenőrzik. Detektoros kapunál figyelik a mozgást. A múzeum Tóra-termét s benne a

tóraszekrényt monitoron át figyelik. Most is ezt tették. Ez a monitor most semmi gyanúsítást sem jelezte, a szekrény érintetlen maradt. A tolvajok másik helyiségben dolgoztak, a másik helyiség riasztójának BRFK-ra vezető légvezetékét vágták el. Szombat lévén az irodákba se ment senki, így a detektoros kapu sem vonhatta el a rendőrök figyelmét. Látszólag minden rendben volt, egész vasárnap délutánig.

Egy múzeumi dolgozó teljesen véletlenül, pusztán rutinellenőrzés miatt ment be az épületbe. Meghűlt ereiben a vér. A vitrinek üresen álltak. Az üveg sehol sem volt betörve, szakszerűen, csavarhúzóval volt eltávolítva a keretből. S mindegyiken – mint később a bűnügyi technikus megállapította – számtalan ujjlenyomat. Az eltulajdonított tárgyak eszmei értéke nyolc és félmilliárd forint, mennyisége mintegy nyolc-tíz bőröndnyi. Ennyi holmit egy kisteherautóval, vagy néhány személyautóval lehet csak elszállítani. A vitrinek szétszerelése, az értéktárgyak becsomagolása, s az ablakon meg az állványokon át történő kiszállítása több embernek több órai munka. Mindez az épület előtt posztoló rendőr orra előtt! Igaz, a zöld háló jótékonyan védte az állványokon mozgó betörőket a rend őretől.

TV előtt ült az őrség?

A nyomozás több szálon futott. Ennyi értéket, s főleg ilyen egyedi darabokat nem lehet csak úgy az Ecseri piacon eladni. Értékesítéséhez szervezett műkincs-kereskedelem kell. Felmerült a gondolat, hogy talán a tettesek megrendelésre loptak, s valaki esetleg külföldről mozgatja a gépezetet. Tíz évvel korábban – 1983-ban – a Szépművészeti Múzeumba is hasonló módszerekkel jutott be a két piti tolvaj, míg a görög milliárdos megbízójuk otthon napozott a tengerparton. Ezért kezdett nyomozásba az izraeli titkosszolgálat – a MOSAD – is, hátha külföldön megtud valamit.

A titkosszolgálatról több mendemonda látott napvilágot. Mint Sógor Zsolt, a BRFK akkori szóvivője elmondta, hivatalos felké-

rés az együttműködésre részükről eddig nem érkezett, de ez nem jelenti azt, hogy külföldön a zsidók saját csatornáikon nem próbálnak információkat szerezni az elrabolt műkincsek hollétéről, illetve nem csapnak le esetleg az értékesítéskor. Az egyes országok bűnüldöző szervei között egyébként is együttműködés van, amit az Interpol koordinál. Mi például szoros kapcsolatban állunk az amerikai, osztrák, német, angol, orosz, francia bűnüldöző szervekkel, s kölcsönösen cserélünk információt egymás országában. Ez nem azt jelenti, hogy a magyar rendőr kezd el nyomozni külföldön, vagy az FBI embere állít elő és hallgat ki valakit Magyarországon. Mindenütt az adott ország rendőrsége folytatja le a vizsgálatot, a külföldi kolléga nem is mindig lehet jelen a kihallgatáson, majd az adott ország rendőrsége dönti el, hogy mennyi információt ad ki külföldi kollégájának. Utána kezdődhet el a kiadatási procedúra, ami hosszú heteket, hónapokat jelenthet.

Ha a Zsidó Múzeum betörőit esetleg külföldön fogják el – s nem az adott ország állampolgárai –, esély van rá, hogy nálunk álljanak bíróság elé. Az ilyen esetekben kommandós különítmény megy érték fegyvertelenül. A repülőn ugyanis tilos lövöldözni! Szállítás közben a légitársaságtól függ, milyen kényyszerítő eszköz használható. Van, ahol a bilincset is levetetik a gyanúsítotttról, míg az amerikai gépeken a kéz- és lábbilincs is megengedett. Olyan légitársaság is akad, amelyik nem vállalja a kiadott bűnöző szállítását. Igaz, ez már csak akkor legyen gond, ha elfogják a tetteseket. S ami ennél is fontosabb, hogy előkerüljön a több száz értéktárgy, a magyarországi nyolcvan-kilencvenezer zsidó vagyona. Az elkövetőket meg majdcsak megbüntetik valamikor...

A '93. decemberi történet 1994 nyarán szerencsés fordulatot vett. A műkincsek előkerültek, s visszaérkeztek a Zsidó Múzeumba. A tettesek nem sokáig örülhettek a zsákmánynak, mert pár hónapon belül visszakerültek külföldről. Augusztus 29-én délelőtt mi is ott

voltunk a sajtótájékoztatón a BRFK Hungária körúti Közlekedésrendészetén.

A kincsek öt nappal azelőtt érkeztek vissza a tököli repülőtérre. Szerencsére jó állapotban voltak, s addigra már a múzeumba is visszakerültek. Mi is ott nézhettük meg a sajtótájékoztató után. Rendőri felvezetéssel haladt sajtóbuszunk a Dohány utcába. Útközben az összes jelzőlámpát figyelmen kívül hagyhattuk, mert a menetet biztosító motoros rendőrök mindegyik kereszteződésben szabad utat biztosítottak nekünk.

Amit nyertünk a réven, elvesztettük a vámon. Csak egy utcával arrébb tudtunk megállni, s onnan gyalogszerrel haladhattunk tovább. A múzeum előtt az őrség mindnyájunkat igazoltatta, majd a detektoros kapun is át kellett mennünk. A látvány odabenn mind ezért kárpótolt. A visszakerült műkincsek régi fényükben ragyogtak, s a kóser ételek és italok is finomak voltak az állófogadáson.

– Később is igazoltatni fognak mindenkit? – kérdeztem kifelé jövet az őrség tagjaitól. – Nem, ez csak a mostani sajtóbemutatóra vonatkozott, délután már bárki bejöhet – felelték. Azóta sem tudom, hogy tőlünk féltették-e a visszaszerzett műkincseket, vagy csak minket akartak megóvni a hivatlan látogatóktól? Remélem, hogy inkább az utóbbi miatt volt a példás szigor!

45. Gyűjtogató újra rács mögött

Tűz ütött ki a '90-es évek végén a budai villanegyedben az év elején. A lángok néhány hét múlva egy másik lakásban is felcsaptak. Robbantókat, maffiózókat kergető hatóságaink leszámolásra gyanakodtak, bár az elkövetés módszere másra engedett következtetni. Nem találtak semmiféle vegyi anyagot, közönséges öngyújtó okozta a lángokat – derült ki a szakértői vizsgálatokból. Szerencsére többen emlékeztek még a '79-80-as gyűjtogatássorozat tettesére, az akkori elzárásból nemrég kiszabadult H. Péterre, aki így újra hamar rendőrkezre került.

A negyvenes évei közepén járó férfi 1979-ben számos szállodátűzet okozott nemi vágyai felkeltéséhez. Az első cselekményt július közepén, az akkori lebukásához vezető utolsó pedigrig egy évvel később, 1980 augusztusának végén követte el. Közben mintegy százszor lobbantotta fel a lángokat a fővárosi szállodák, Thermál, Hilton, Budapest, Metropol, valamint a Ferihegyi repülőtér és egy szegedi szálloda mellékhelyiségében, illetve konyhájában.

S hogy miért éppen végében történtek a tüzesetek? Mert a férfinak a tűz látványa nem nyújtott szexuális kielégülést, csupán nemi izgalmat. A kielégüléshez ilyenkor még önkielégítést kellett végeznie. Előfordult még a kezdeti tűzgyújtások idején, hogy a menekülés miatt erre fél órán belül nem volt lehetősége, s a gerjedelme megszűnt. Ilyenkor aztán újabb izgalmat keresett, újabb tűzet szított. Néhány kudarc után aztán rájött, hogy számára a végcél a legmegfelelőbb hely. A műanyagülőkét ráadásul könnyű öngyújtóval meggyújtani. Érdekes módon arra nem gondolt, hogy mondjuk szalonnasütés közben, a rőzse ropogása mellett ugyanazt érezhetné, s akkor nem veszélyeztetné a környezetét.

A vizsgálati fogságban derült ki az indíték, illetve az ide vezető út. Péter kiskorában elveszítette édesanyját, helyette nagynénje és

nagyanyja nevelte. Lányszobában kellett élnie, babák, macik és különböző rózsaszínű bútorok között. Személyisége így kórosan fejlődött, s a lányokkal nem tudott természetes kapcsolatot kialakítani. Később felnőttként – a lebukását megelőző időben – az akkor már MALÉV-dolgozó férfi egy munkatársnőjével három napot üdült együtt a Tátrában, de a közös szobában a közös ágy gondolata meg sem fordult a fejében. A nők hiánya mégsem fordította saját neme felé, a férfiakkal létesítendő testi kapcsolattól undorodott. S amikor aztán véletlenül meglátta a bécsi szállodatüzet, a képek láttán nemi izgalomba jött, s ettől kezdve nem tudott ellenállni a kísértésnek. Egyik tüzet gyújtotta a másik után.

A szakértői vizsgálat eredményeként tudathasadásos elmebetegnek nyilvánították, ami büntethetőséget kizáró ok. Közel négy évre mégis rács mögé került, mert a felmentő ítélettel egy időben a bíróság elrendelte kényszergyógykezelését. Ezt az intézkedést csak az erőszakos cselekmények elkövetőivel szemben lehet kiszabni a társadalom védelmében a bűnisméltés megakadályozásáért olyankor, ha bűnösként legalább egy évre lehetne elítélni.

A kényszergyógykezelt állapotát évente megvizsgálják, s szakértői vélemény alapján dönt a bíró. Péter is néhány év múltán elhagyhatta az IMEI-t, s egy évtizedig nem hallatott magáról. Tíz év múltán viszont újra színre lépett. Zárt osztályon történő kényszergyógykezelése akár élete fogytáig is eltarthat – gondoltuk akkor –, de évenkénti felülvizsgálatát nem lehet kizárni. Mivel azóta már a kényszergyókezeltségnek is van felső határa, azóta már bizonyára ő is újra közöttünk él.

46. Akit nem nevelt meg a börtön

Ózdon a '90-es évek végén filmforgatás ürügyén két 19 éves lányt csalt az erdőbe L. Attila. A 35 éves férfi a beígért stáb helyett egyedül várta a jobb sorsra érdemes ifjú hölgyeket. Előbb erőszakoskodni próbált velük, majd fojtogatni kezdte őket. Szerencsére az emberölés csak kísérlet maradt, mert az egyik lány el tudott menekülni, a tettet pedig a rendőrök őrizetbe vették.

A büntetett előéletű férfi nem ismeretlen sem Ózdon, sem az újságolvasók előtt. Még a '80-as években hasonló módszerrel kínoztatta a szerepelni vágyó lányokat. Amatőr színjátszó szakkört szervezett, s a próbákat rendre az Ózd melletti erdőben tartotta. Itt mindig a fojtogatási jelenetek voltak a hangsúly, ezt kellett élethűen eljátszaniuk. Az egyik próba során az önjelölt rendező olyan erővel szoritotta meg az egyik lány torkát, hogy bele is halt az áldozat szerepébe.

Attilát akkor hosszú évekre kivonták a forgalomból, de szabaddalása után, ha nem is ugyanott, de ugyanúgy folytatta. Észak-Magyarországról a Dunántúlra költözött, s ott szervezett újabb színjátszó csoportot. Hogy, hogy nem, a kulcsjelenetek ott is fojtogatásból álltak. Szerencsére ezek nem juthattak el a tragikus végkifejletig, mert egy testközeli hölgyismerőse rendőrségi kapcsolatai segítségével hamar leleplezte a „rendezőt”. Akkor újra a rács mögé került.

L. Attila azóta újra szabadult, s megint Ózdon – az első fojtogatás színhelyén – próbálkozott újabb színjátszással, de Istennek hála, már az első alkalommal – legalábbis remélhetőleg akkor! – lebukott. Vajon a bíróság most hogyan ítél, minek minősíti ezt a múlt hét végi „kézrátételt” a lányok nyakára? Ha jó az ügyvéd, talán még fel is menthetik, hiszen tulajdonképpen szinte semmi sem történt? – tette fel a kérdést az ezredforduló tájékán a Börtönújság hasábjain.

Akkoriban is, azóta is örök vitatéma a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés intézménye. Áldozati oldalról a különösen visszaeső bűnelkövetők esetében ez kívánatos lenne épp a bűnisméltés megakadályozása érdekében. Más kérdés, hogy sokan válnak saját hibájukból áldozattá. Anélkül, hogy a két szerencsétlen lányt bántanánk, mellettük sem mehetünk el szó nélkül. Vajon mennyire lehet őket „beszámíthatónak” tekinteni, ha Ózd ismert figurájával – a színházi fojtogatóval – elmentek egy beígért filmforgatás ürügyén? Érhet-e annyit a beígért sztárszerep, hogy még az életüket is kockáztassák miatta? L. Attila ugyanis eddig is mindig az emberi hiúságot, feltűnni vágyást célozta meg! Életéről 2003-ban Libiomfi címen filmet is forgattak, de a vele való hasonlóság természetesen a véletlen műve volt.

Attila 2013. áprilisban Ózdon újra színitanodát szervezett, amit az interneten is meghirdetett. Ennek a sajtóban is nagy visszhangja lett, számos figyelmeztető írás jelent meg róla, így remélhetőleg nem indult el a program! Ez év elején aztán nekem is küldött egy emailt: *Kár, hogy későn találtam rá erre az írásra... Egy pert megért volna ennyi valótlanosság leközlése, de sajnós ez már elévült... Végignézve az itt szereplő írásokat, sehol sem találtam olyat, amelyben leközltek volna, hogy bűncselekmény hiányában felmentettek, s azóta – immár 17 éve – nem voltam büntetve. Ja, hogy ez nem hír? Hát az ilyen firkászoknak biztos, hogy nem – írta nekem 2014. január 13-án. Kérésére felmentése tényét ezennel ismertettük!*

47. Telefonon élvezkedett

A '70-es évek elején furcsa bűncselekmény-sorozat tartotta rettegésben az angyalföldi családokat. Valaki a telefont felhasználva követte el disznóságait. Módszere példa nélküli volt a hazai kriminalisztika történetében. Szerencsére azóta sem talált követőre! S hogy mi is történt 87 esetben? Hősünk találmásra feltárcsázott egy telefonszámot. Ha gyermekhangú 10-12 éves kislány vette fel a kagylót, a szülei iránt érdeklődött. – Nincsenek itthon – hallotta nagyon sok esetben. – Nem is lehetnek – felelte –, mert nálam vannak a rendőrségen. Ütöm-verem őket, de te megmentheted mindkettőjüket! – folytatta a megszeppent kislánynak. – Horváth százados vagyok (később őrnaggyá léptette magát elő), s ha megteszed, amit mondok, nem bántom őket. Van otthon literes üveged?

A kislányoknál mindig volt. Megkeresték, s várták a további utasításokat. Az ördögi parancs ezután következett. – Vesd le a bugyidat, s ülj bele az üvegbe! – utasította a kislányt, s ő a szüleit féltve nem mert ellentmondani. Egyiknek sem jutott eszébe, hogy hazudhat is, hisz a telefonáló úgysem látja, mit csinál? Mind a 87 gyerek beleült az üvegbe, s az állítólagos rendőrtiszt a telefonban hallgatta sikolyukat, vergődésüket. Mert azt talán mondanom sem kell, hogy az aktus a kislányoknak csöppet sem volt élvezet.

A nyomozóknak annyit sikerült megállapítani, hogy a telefonok a Lipót-központon keresztül történtek. Megszervezték a lehallgatást. Akkor még ez sokkal egyszerűbben ment. Nem kellett hozzá bírósági engedély. A telefonok mindig fél 4 és fél 5 óra között történtek. Ebből arra következtettek, hogy a tettes 3 óráig dolgozhat valahol Angyalföldön, s utána vagy fél óra alatt talál üres telefonfülkét a közelben, vagy megbújik a munkahelyén, míg a kollégái hazamennek. Végül az előbbi megoldás volt az igaz.

Megfigyelők a telefonközpontban

Az alezredes és kollégái délutánonként bementek a Lipót-központba, s minden nyilvános telefonba belehallgattak. Közben járőrökcsik tucatjai szállták meg a kerületet. Végül a sokadik napon a tettes jelentkezett. A Váci úti Villamos-remíz melletti nyilvános fürkéből jött a hívás. A legközelebbi rendőrautó már indult is a helyszínre. A tettenérés tökéletesen sikerült. „Horváth úr”, akiről kiderült, hogy az Egyesült Izzóban teljesen más néven dolgozik, kigombolt nadrágban élvezkedett, s közben a telefonban hallgatta az egyik kislány sivalkodását. Épp a beteljesülés pillanatában ütöttek rajta. Jó, hogy le nem spriccelte a rendőröket!

A házkutatás során még számtalan spermafoltos alsógatyát találtak a legénylakáson. Furcsa, hogy még ki sem mosta őket. Kihallgatásán az indíték is kiderült. Egyszer tévedésből egy idős hölgyet hívott fel. A telefon valahogy mellékapcsolt. – Otthon van a férje? – kérdezte teljesen váratlanul. – Nincs – felelte a gyanútlan hölgy. – Nem is lehet, mert most ütötte el a villamos – mondta az ál Horváth. A néni ekkor sikoltozni kezdett, s a férfit hirtelen szexuális izgalom fogta el. Ezután találta ki a telefonos élvezkedést.

A bíróság bűnösnek találta és négy és fél évre elítélte. A váci börtönben várta a szabadulást. Az elfogását végző rendőrtiszt megígérte, hogy gondja lesz rá. Segíteni fogja a szabadulás utáni beilleszkedését. Erre mégsem kerülhetett sor. A rabot – mint mind-egyiket – hajnali 5-kor szabadították volna. Hősünk ezt nem bírta kivárni. Hajnali 4-kor, egy órával a szabadulása előtt szíve megszűnt dobogni. A nagy izgalom, a szabadság utáni vágy megerőltető volt számára. A kislányoknak tehát nem kell az esetleges visszaesésétől, bűnisméltéstől tartaniuk!

48. Sugárzó vő ufó-fegyverrel

A hivatásos bírának sokféle ügyben kell döntenie. Szerencsére nem csak a szakértők véleményére támaszkodhatnak, de a civil ülnökeik tapasztalatait is felhasználhatják. Az alábbi ügy megoldásában is egyikük polgári foglalkozása segített.

Nem mindennapi ügyben ült össze egy vidéki kisváros bírósága még az elmúlt évezredben. Egy becsületes, munkában megfáradt özvegy (kilétét fedje homály!) jelentette fel a vejét. A magánvád szerint a középkorú úr az ufóktól zsákmányolt csodafegyverrel a falon keresztül rendszeresen sugarazza őt. Ilyenkor a feje fáj, a füle zúg, reszket és hóhullámok gyötrik. A szegény asszony attól fél, hogy a vő az életére tör. Ő még nagyon fiatal, mindössze 82 éves, élni szeretne. Azt is hallotta, hogy a sugaraktól kihull az ember haja, s nem szeretné a maradék pár szálát is elveszíteni.

Először a rendőröket hívta házkutatásra, mindhiába. A zsaruk nem akarták a csodafegyvert megkeresni. A felügyelő valamilyen szakértői véleményről beszélt, de ez mintha fejének belső felére vonatkozott volna. Végső mentsvárként ekkor fordult a bírósághoz.

A büntetőtanács elnöke nehéz helyzetben volt, a fiatal bíró ilyen ügyet még nem tárgyalt. Szerencsére mellette ült népi ülnökként a helyi kórház pszichiátere. A neves főorvos rögvést megoldotta a problémát. Javasolta az idős hölgynek, hogy néhány hétre feküdjön be a városka kórházába, mert a zárt osztályra nem hatolnak be a lézersugarak. Mindjárt kiállította a beutalót is. Mivel az özvegy elfogadta a javaslatot, a bíró berekesztette a tárgyalást. Most már csak attól fél, nehogy egy későbbi beadványban az ufók követeljék vissza a vőtől az azóta is rejtegetett csodafegyvert. Azt ugyanis azóta sem sikerült megtalálni!

49. Laci mondta!

Idős asszony áll a bíróság előtt. Sorozatos lopásokkal vádolják, de mindent tagad. A bírói kérdésekre kirajzolódik egy szomorú élet. A néni régóta él egyedül. Volt egy nagy szerelme, de ottmaradt a fronton. Hivatalos értesítést sosem kapott, így az elvesztésébe soha nem törődött bele. Mindig várta, hogy egyszer visszatér. Később a volt katonatársak arról meséltek, hogy talán hadifogságba került. Mari néni ezt el is hitte.

Egyre inkább befészkelte magát az idősödő elmébe az a tudat, hogy Laci – mert így hívták nagy szerelmét – kiszabadult a hadifogolytáborból és külföldön él. Onnan viszont miért ne látogathatna időnként haza? Végül már el is hitte a dolgot. Gyakorta beszélt Lacihoz az üres szobában, s együtt jártak bevásárolni is. Csak az volt a baj, hogy pénzt sosem vett magához. Biztosan lesz Lacinál – mondta magában. Ebből lett a baj, amikor a lakása melletti boltba tért be pár hónappal ezelőtt.

Rakd be a cigarettát, rakd be az italt, rakd be az ételt a kosaradba! – hallotta Laci hangját, s ő máris cselekedett. Telepakolta a szatyrárt finomabbnál finomabb holmikkal, márkás cigarettákkal és italokkal, pedig sem nem ivott, sem nem dohányzott. Mindegyiket szerelmének választotta. A bolti személyzet közben felfigyelt a szemmel láthatóan kispénzű nyugdíjas asszonyra. Nem értették, mire ez a nagy bevásárlás?

Miután jól felpakolt, fizetés nélkül akart kisétálni az üzletből, de a főnök útját állta. De hiszen Laci mindent kifizetett – mondta meglepetten, ám a lélek betegségeihez mit sem értő boltos üvöltöni kezdett. – Nincs itt semmiféle Laci! – harsogta, s hirtelen tényleg eltűnt a férfi Mari néni képzetéből is. Bizonyára a kiabálástól ijedt meg – gondolta az idős asszony, és ezért ment el... Mindent kipakolt a kosarából, így tulajdonképp semmilyen kárt nem okozott.

A boltosok megelőzhetnék a bepakolást

A látomások ezután egyre gyakrabban megisméltődtek. Egyre többször hallotta Laci hangját, egyre gyakrabban indult el vele vásárolni. A menetrend mindig azonos volt. Bement a boltba, az alkalmazottak figyelő szeme előtt jó sok árut bepakolt. Miután fizetés nélkül távozni akart, elvették tőle. Jegyzőkönyvek sokaságát írták róla, feljelentés feljelentést követett. Közben rendszeresen járt a helyi Ideggondozóba. Ott is tudtak Laciról, s a szakember megállapította, hogy tudathasadásos elmezavarban szenved. Csak épp a boltban nem voltak hajlandók ezt tudomásul venni! A szakorvos tudott a sorozatos feljelentésekről, s megnyugtatta betegét, hogy úgysem büntethetik meg. Kárt egyébként sem okozott, semmit sem vitt ki az üzletből, mindent rendre elvettek tőle.

Egyszer a boltban megemlítette, hogy büntethetlenségi orvosi papírja van. (Ő nevezte ezt így.) No, ez csak olaj volt a tűzre. – Velünk ne szórakozzon egy vén hülye! – mondták az eladók. S mivel jogilag minden lopás megvalósult, a pénztár vonalának átlépése miatt a cselekmény befejezettnek minősült, a vádirat elkészülhetett. Mari néni rövidesen bíróság elé került. Ügyéhez hivatalból igazságügyi elmeszakértőt rendeltek ki.

A többoldalas vélemény elkészült. Lényege, hogy a beteg skizofrén ugyan, de a cselekmények elkövetésekor beszámítható volt. Igaz, hogy látta a nem létező – 50 éve halott – Lacit, hallotta is hangját, mégis büntethető. Kárt nem okozott ugyan senkinek, de lopott! Az pedig csúnya dolog...

A tárgyaláson több bolti dolgozót is kihallgatott a bíróság tanúként. Útszéli hangon üvöltöttek az idős asszonnyal, s a bíró alig tudta lecsillapítani őket. Még szerencse, hogy fel nem pofozták szegényt. S mivel a bűncselekmény bizonyítást nyert, s a szakvélemény is a néninek volt kedvezőtlen, el is lehetett ítélni. Bűnhődjön, ha már

a sors nem büntette eléggé! – döntött a büntető tanács, mert nem volt tagja az előző történetből megismert orvos-ülnök.

Majdnem egyhavi nyugdíjának megfelelő összegű pénzbüntetésre ítélték, de méltányosságból kapott rá öthavi részletfizetési kedvezményt. Ennek másfélszeresét kell kifizetnie perköltség gyanánt. Ezen összeg nagyobbik hányadát a számára kedvezőtlen szakvélemény díja teszi ki.

50. Intézkedett a felügyelet

Az elmúlt évezredben a közterület-felügyelők még nem igazoltathatták az embereket. Elkérhették ugyan a személyi igazolványukat, de az intézkedés alá vont személy jóindulatától függött, hogy átadja-e azt. Ha nem adta át, a felügyelő leleményességén múlott a megoldás. Hívhatott rendőrt, de erőszakkal akkor sem tarthatott vissza senkit. Alábbi történetünk – amelynek valóságtartalmát nem ellenőrizhettük – épp egy ilyen esetet mutat be.

Hatalmasat fékezett a közterület-felügyelet kocsija a külvárosi építkezés előtt. Egy útmentén fekvő konténer készítette megállásra őket egy nehezen belátható kanyar után. Ha már itt vagyunk, megnézzük, van-e közterület-foglalási engedélyük – határozta el a járőrparancsnok.

Az építésvezető csak nem akart előkerülni. – Fenn van az épülő villa II. emeletén – mondták a munkások –, de nem ér rá lejönni. Ha gondolják, menjenek fel, bár nem tudjuk, hogy joguk van-e hozzá?

Joguk volt, hát felmentek a szürke-ruhások. Feladatukhoz tartozott többek között az építkezések környékének köztisztasági ellenőrzése a közterületen, valamint a közterületek rendeltetésszerű használatának kikényszerítése. Ehhez beléphetek a hivatalos helyiségekbe, valamint beletekinthettek az okiratokba.

– Semmiféle engedélyem nincs a konténerre – fogadta őket az építésvezető –, s az elkövetkező hat hétre – ameddig előreláthatólag tartani fog az építkezés – nem is fogom beszerezni! Helyszíni bírságot sem fizetek. Ha nem tetszik, jelentsen fel! Személyi igazolvány nincs nálam, adataimat nem árulom el, maguk viszont nem tehetnek ellenem semmit. Felszólítom önöket, hogy távozzanak, vagy feljelentést tesztek magánlaksértésért!

A fenyegetés visszaszáll a fenyegetőre

A felügyelő rádiójáért nyúlt, diszpécserét hívta. – Betörőket találunk az építkezésen – jelentette, s azonnali rendőri segítséget kért. Elmondta, hogy sok idegent talált a többemeletes épülő házban, akik nem hajlandók igazolni magukat. Megemlítette továbbá, hogy a munkaügyi központ emberei is tiszteletüket tehetnék itt a rendőrökkel együtt, hátha mégsem betörőkkel, hanem illegális munkavállalókkal állnak szemben. A rézbőrű munkavállalókat ugyanis előszeretettel alkalmazzák a külvárosban feketemunkára.

Az építésvezető most már könyörgőre fogta a dolgot, de nem volt mese. A munkások is megpróbálták menteni az irhájukat, de a felügyelők még az épületbe lépés előtt elkészítették róluk az utcáról a bizonyíték erejű fényképfelvételeket. A rendőrök is hamar odaértek, s szerencsére a munkaügyi központ embereit is fel tudták venni útközben. Megkezdődött az elszámoltatás, s a 15-20 illegális munkavállaló között néhány illegális bevándorló is akadt. Olyanok, akik hiába is folyamodtak volna munkavállalási engedélyért. S mindezt a váratlan lebukást egy engedély nélkül tárolt konténer, s az építésvezető kivagyiság magatartása idézte elő. Ha kifizette volna a kétezzer forintos helyszíni bírságot, a felügyelők dolguk végzetten távoznak, s ő építhette volna a társasházat feketemunkában tovább.

Azóta már a közterület-felügyelők is igazoltathatnak és erőszakkal is visszatartathják az embereket, de mégsem foglalkoznak az illegális munkavállalókkal. Nekik elég a köztisztasági szabálysértésekre figyelni a kisebb építkezéseken, pedig helyzetükből adódóan a munkaügyi központoknak is értékes jelzéseket adhatnának. Állandó együttműködéssel számos adócsalót, rengeteg fekete-vállalkozást leplezhetnének le. Vajon meddig kell még várni, hogy a két szervezet közötti napi munkakapcsolat létrejöjjön? Eszébe juthatna már ez is végre valakinek!

51. Elaludtak az öregek

Újabb történetünk is puszta kitaláció. Ha valaki mégis magára ismerne – amit nem hiszek! –, az csak a véletlen műve lehet. Valamikor az „átkosban” új család költözött az egyik nevesincs rabgazdaságba. A férfi korábban egy fegyház őre volt, az asszony a közeli kocsmában felszolgáló. Örök és szabadult rabok egyaránt tartoztak a vendégkörhöz. A férfi áthelyezésében ez is közre játszott. Új kollégáik ezt nem tudták a családról, s ők sem beszéltek a múltról. Egy kétemeletes ház középső szintjére költöztek. A szállítókocsiról szebbnél szebb bútorokat vittek fel. A telep lakói irigykedve nézték, milyen jól mehet nekik. Mindenki kereste a barátságukat. Hiába, a pénz már akkor is nagy úr volt!

A felső szinten szegényebb család lakott. A mama otthon volt gyesen a két kisgyerekekkel. Bútoraik is silányabbak voltak, így a becsületük is kevesebb volt, mint a gazdag szomszédnak. A két asszony mégis hamar összebarátkozott. Az egyszerűség kedvéért a gazdag legyen Lujza, míg a gyesen lévő Mária. Lujza sem dolgozott, férje tartotta el. Neki már nagy lányai voltak, akik nem is költöztek le a telepre. Csak néha jöttek el látogatóba.

Sokat beszélgettek, s egyszer Lujza többet ivott a kelleténél. Gyere velünk, összehozlak idős férfiakkal! – mondta Máriának. – A lányaimmal rendszeresen ismerkedünk velük. Azok már csak simogatni tudnak. Megbecsülnek, és jól megfizetnek, s még az uradat sem kell megcsalnod. Örülni is fog az így szerzett pénznek! – győzködte a gyesen lévő asszonyt, de az csak nem állt kötélnek.

A börtönorvos írta fel a nyugtatókat

Később az orvosi rendelőben is összetalálkoztak. Mária gyese betegségét kezelte, míg Lujza erős nyugtatókat íratott. Ezek nélkül nem tudok aludni – mondta a börtönorvosnak, aki gondolkodás nélkül

írta fel a narkotikumokat. Az orvos nagyon pontos adminisztrációt vezetett. A raboknak csak hetente egyszer rendelt, s erre már előző este fel kellett iratkozni. Enélkül a haldoklót sem fogadta, csak a következő héten. Tanuljon rendet a zsvány! Egy elítélt írnok eltörte a szemüvegét, de nem írt fel újat a munkájához. Egy belső rendeletre hivatkozott, mely szerint a szabadságvesztés utolsó évében már nem lehet felírni gyógyászati segédeszközt senkinek. A középkorú férfi az utolsó hónapjait ezért a tehenészetben töltötte, mert a marhákat felismerte szemüveg nélkül is.

Kézi gyógyszertárából a börtönparancsnoknak is pénzért adta a Kalmopyrint. Igaz, a titkárnőtől kérette el a pénzt az ápolóval. Annál gyávább volt, hogy a parancsnoknak szóljon. Büszkén mesélte, hogy egy korábbi főnökét elvitette elvonóra. Igaz, az említett börtönparancsnok akkor már elítéltként ült valahol, így a doktor úrnak már nem kellett nagy bátorság ahhoz, hogy rosszakat mondjon róla.

Amikor szabadságra ment, az őt helyettesítő sorhonvéd-orvost bélyegző nélkül hagyta. Csak néhány lebélyegzett receptet hagyott nála, hátha kitart két hétig. A hozzád fordulóknak jó szót adj, ez a legfontosabb! – igazította el helyettesét, s még a kézi gyógyszertárt is elzárta előle. Azt akarta, hadd érezze mindenki, hogy ő milyen pótolhatatlan! S ez a „remek ember” írta fel számolatlanul Lujzának a narkotikumot!

Az asszony későn bánta meg a dolgot

Lujza később nagyon inni kezdett. Látszott rajta, hogy fél valamitől. A lakása elé, a folyosóra és az ablakokra tükröket szereltetett. Mindig figyelte, ki jár arra. Az egyik öreg nem ébredt fel – mondta Máriának, de már meg is bánta, hogy kiszaladt a száján. A fiatalasszony semmit sem értett. Eszébe sem jutott, hogy beismerő vallomásnak volt fültanúja.

Legközelebb Lujza férje is vadul nézett Máriára. Magának is eljárhat a szája, maga is bajt hozhat ránk! – mondta Lipót vérben

forgó szemekkel, s Mária még mindig nem sejtette, miről van szó valójában. Férjének sem említette Lujza korábbi ajánlatát, mert nem akart neki felesleges izgalmakat okozni. Mihály úgysis eléggé féltékeny természet, nem kell lovat adni alája!

Mihály és neje egyre rosszabbul érezte magát a tanyán. A gyerekeiket városban akarták felnevelni, így rövidesen odébb álltak. Mihály a felmondásába azt is beírta, hogy Lipóték ellopták a kacsáit, dézsmálják a tojásait. Lett is ezért nemulass! Még örülhetett is, hogy a személyzeti vezető nem jelentette fel hivatalos személy rágalmozásáért. Hogy jön ahhoz egy polgári alkalmazott, hogy ilyet állítson egy testületi tagról?!

Néhány év telt el, s ismerős neveket és arcokat pillantottak meg az egyik hetilapban. Lujzát és két lányát ábrázolták. Gyilkossággal vádolták őket. Módszerük az volt, hogy szexuális ajánlatot tettek idős embereknek, felmentek a lakásukra, majd a magukkal vitt erős altatókkal elkábították és kirabolták őket. Az egyik öreg dupla adagot kapott, s örökre elszenderült. A tárgyaláson beismerték bűnösségüket. Mindannyian súlyos börtönbüntetést kaptak.

Mária most értette meg Lujza akkori félelmét, s férjének is csak most mert beszélni róla. Most talált magyarázatot a csodás bútorokra is. A rabolt pénzből könnyű volt szépen berendezkedni. Igaz, az újságok nem írtak a smasszer férjről, a rabgazdaságról, s az sem derült ki a tudósításokból, hogy a méreg beszerzésében – igaz akaratlanul – a börtönorvos is segédkezett.

52. Portásnak se kellett

Sosem hitte volna a 42 éves üzletvezető, hogy egy év múlva pszichológushoz kell mennie. Egy kereskedelmi vállalatnál dolgozott közel húsz éven át, ahol fokozatosan haladt előre a ranglétrán. Valaha kereskedelmi iskolát végzett, a beszerzés és az értékesítés lebonyolítása töltötte ki életét. Egy éve aztán történt valami. A vállalatot átszervezték, privatizálták.

Az új tulajdonos megkezdte a létszámleépítést. Előbb az idősebb szakembereket küldte el, majd sorra került a negyvenesek korosztálya is. Arra is gondoltak a főnökei, hogy minél kevesebb dolgozónak mondjanak fel. Inkább olyan helyzetet teremtettek, hogy a munkavállalók elmenjenek, így nem kell részükre végkielégítést fizetni. Ferencsel is ezt tették. Átszervezés címén alacsonyabb munkakört, s jóval kevesebb fizetést ajánlottak neki. Abban bíztak, ezt úgyse fogadja el.

Ferenc gondolkodóba esett. Ha vállalja a kevesebb fizetést, főnökei később is felmondhatnak neki. Akkor viszont jóval kevesebb végkielégítést, s munkanélküliként sokkal kisebb járadékot kapna. A munkanélküli-járadék nagysága ugyanis a felmondáskor folyósított átlagkeresettől függ. Ha ő mond fel, három hónapig nem jogosult a járadékra, utána viszont az üzletvezetői fizetése után járó összeget kaphatja. Hosszas töprengés után ezt a megoldást választotta. Főnökei fellélegezhetnek. Sikerült tőle végkielégítés nélkül megszabadulniuk.

Ferenc először élvezte a semmittevést, de néhány hét múlva elegett az egészből. Különbféle alkalmi munkákat keresett, de ott csak kihasználták. Szerencsére 3 hónap múlva regisztrálták a munkaügyi központban, de újabb heteknek kellett eltelniük, míg pénzt is kapott. Elkezdett hát munkahelyet keresni. Szeretett volna megint tartozni valahová. Hiányzott, hogy reggel nem mehet be a mun-

katársak közé, nem lehet tagja egy alkotó közösségnek. Húszévi rendszeres munkavégzés után ez érhető.

Először a szakmában próbálkozott. Nézte az újsághirdetéseket, böngészte az állásajánlatokat. Előbb telefonon érdeklődött, később személyesen tárgyalt a hirdetőkkal. Mindenütt falakba ütközött. A 40 éven felüli férfi után senki sem kapkodott. Mindenki fiatalabbat akart, kevesebb bérért. Később már az sem érdekelt, milyen munkát kaphat. Mindegy volt már neki, csak dolgozhasson. Ekkor akadt meg a szeme egy portási állást kínáló hirdetésen. Bekopogott hát a meghirdetett címre.

– Nem magát vártuk – mondta az előadó –, ide mást akarunk felvenni. Ne vegye el előle a helyet! – kérte. Ferenc a rendszeres elutasítások hatására ingerült lett. – Biztosan a rokonát várta – kiáltotta –, de majd én megmutatom! Feljelentem a munkaügyi hivatalnál és a bíróságon is! Vegyen fel, mert van üres állás! Azért hirdettek!

Az ügyintéző megdöbbsent. Félt a bírósági hercehurcától. Vigye el más a balhét – gondolta. Eszébe jutott, hogy a cégnek pszichológiai laboratóriuma is van. Ők vizsgálják a jelentkezők némelyikét. Nem mindenkit, csak a kulcspozícióban foglalkoztatandókat. A portásokat ugyan nem kéne vizsgálniuk, csak a fegyveres őröket, de Ferencnek ezt nem kell tudnia. Elküldte hát őt is vizsgálatra, s közölte, hogy csak utána veheti fel. A férfi távozása után felvette a telefont. Elmondta a pszichológusnak, hogy Ferenc nehéz eset, akivel vigyázni kell!

A laborban már várták a férfit. A vizsgálatvezető különleges feladatsort állított össze számára. Ferenc besétált a csapdába, mert érkezésekor őszintén feltárta az előzményeket. Azt is elmondta, hogy alkalmatlansága esetén ő bizony megfellebbezi a döntést. Beszélt a korábbi elutasításokról, munkaviszonya megszüntetéséről, s arról is, hogy ez a portási állás biztosan egy rokonnak lehet fenntartva a cégnél. Bízott a szakember, a lélek ismerője megértésében.

A teszteken, a műszeres vizsgálatokon kiválót produkált, mégsem örülhetett a sikernek. A pszichológus nem merte alkalmasnak minősíteni. Agresszivitása volt a felvételét kizáró ok. Egyik holló sem vájja ki a másik szemét, tartja a közmondás, de itt többről volt szó. Nemcsak azért minősült alkalmatlannak, hogy az őt vizsgálatra küldő vezetővel szemben ne neki legyen igaza, hanem másért is. Attól félt, hogy ha portásként a férfi esetleg durva lesz egy vitakozó, erőszakos ügyféllel, erősebben tartja vissza a betolakodót, akkor a laborvizsgálat eredményét, a labor létjogosultságát valaki még megkérdőjelezhetné, s akkor ő is mehetne munkát keresni. Egy munkanélküli miatt ezt senki sem akarja kockáztatni. Egyszerűbb olyan véleményt írni, hogy ne lehessen felvenni a férfit.

Ferenc most tovább próbálkozik. Másodfokú vizsgálatot kért, keresi az igazát. A munkaügyi központ semmit sem tehet. Nem kötelezheti a vállalatot Ferenc felvételére, hiszen a munkakör betöltésére a vizsgálat alapján alkalmatlan. Erről most már papírjuk is van. Jobban jár, ha olyan helyet keres, ahol nincs pszichológiai labor. S hogy nem csak neki van problémája a felvétellel, az a záró történetünkben is kiderül.

53. Zárszó az ítélkezőkről

Könyvünket ülnökökkel kezdtük, fejezzük is be azzal! Az egyik kerületi bíróság elnökhelyettesét épp a telefonnál találtam a '90-es évek elején. Egy kisszövetkezet elnökét igyekezett meggyőzni, hogy fizesse ki egyik beosztottjának szeptemberi munkabérét. Az illető úr ugyanis egy hónapig a bíróságon ülnökölt. Munkája állampolgári kötelessége, a fenti időre munkahelyén átlagbér jár, amit viszont a bíróság az egyéb járulékkal együtt átutal a munkáltatónak. A meggyőzés, ha nehezen is, de sikerült.

Az elnök-helyettes asszony szerint a munkaadók így is nehezen engedik el évente egy hónapra beosztottjukat. Volt, akinek emiatt fel is mondtak. Helyét azóta sem töltötték be. Furcsa, hogy csak akkor hiányzott, amikor a bíróságon ülnökölt, most mégis tudják nélkülözni! Az aktív dolgozók lemorzsolódása ezért is nagy. Helyüket az állástalanok és a nyugdíjasok foglalják el az ülnöki székben, mert nekik a nyugdíj vagy munkanélküli-segély mellé ez a kis pénz is jól jön.

Kíváncsi voltam, hogyan fogadnák a munkaadók a felvételre jelentkező ülnököket, ezért találomra néhány cégnél telefonon munkát kerestem akkoriban. Az első hely egy fővárosi közművállalat volt. Velük már az első percben közöltem, hogy ülnök vagyok. Fegyveres biztonsági őrköt kerestek, erkölcsi bizonyítvánnyal. – Nekem, mint ülnöknek ez természetesen megvan! – dicsekedtem a biztonsági igazgatónak. – Máshol hogyan viszonyultak ehhez? – kérdezte. – Ez csak azokat zavarná, akik rendszeresen jogsértéseket követnek el, de Önök nyilván nem ilyenek! – feleltem. Azóta is várom a visszahívását, pedig több mint két évtized is eltelt azóta.

Egy külföldi tulajdonban lévő üzletláncnak sem kellettem eladónak, s egy magán egészségügyi szolgáltatónál sem volt szerencsém. Mindkét főnökkel hosszasan elbeszélgettem, s csak a személyes

találkozás időpontjára mondtam, hogy épp akkor ülnökölök majd a bíróságon. Gyorsan le is tették a telefont mondván, hogy hívjam őket másnap újabb időpontért. A következő nap azután közölték, hogy a helyet már rég betöltötték. Lehet, hogy voltak náluk munkaügyi visszaélések? Lehet, hogy zsebbe akartak fizetni, vagy jogtalanul túlóráztatni? Ezt már sosem fogom megtudni. Maradok jóhiszemű, s elhiszem, hogy csak a gyakori távollétemtől féltek. Anyagi káruk nem származott volna belőlem, s erkölcsi sem, ha becsületesek. Remélem, hogy mindannyian azok, s nem attól féltek, hogy őket akarom majd feljelenteni!

Az aktív korú ülnökök megsegítésére a Reform Hírmagazin tudósítójaként írtam meg a '90-es években, hogy részükre kft.-t kellene létrehozni. Ide léphetnének be azok is, akiket munkahelyük bírósági munkájuk miatt „kiutál”. Egységes munkabért kapnának, mondjuk tanácsadói tevékenységért, de a négyéves ülnöki ciklus alatt folyamatosan a bíróságon dolgoznának. A kft.-nél lenne leadva munkakönyvük, tehát aktív dolgozónak számítanának, megállapított bérüket és a járulékat pedig a bíróság utalná át a korlátolt felelősségű társaságnak. Gyakorlatilag így a dolgozók a bírósági munkájukért lennének megfizetve. Ilyen kft.-k alakulhatnának Budapesten és minden megyeszékhelyen, s a munkaadó az ülnökök érdekvédelmét is ellátná. Kár, hogy felvetésem süket fülekre talált, s az ötlet sosem valósult meg! Lehet, hogy nekem kellett volna megalapítani? Talán még nem késtem el vele!

Tartalomjegyzék

01. Bírók mellett ítélezünk	3
02. Magánmentés a munkanélküliek bőrére	7
03. Újraélesztés vagy beetetés?	11
04. Ülnök voltam Koronáéknál	13
05. Egészségvédelem a rács mögött	16
06. A jókat gyakran hazaengedik	19
07. Megfigyelik az ifjú rabokat	21
08. Harc a Makk Hetesért	23
09. Ne fagyizz, ha cserbenhagysz!	27
10. Pásztoróra cserbenhagyással	30
11. A taxist is átvágták	32
12. A taxisok sem ártatlanok	34
13. Bagoly mondja verébnek	36
14. Elaludt az igazgató	38
15. Kaland a villamoson	40
16. Egy bérház vasárnapja	42
17. Kitérte az asszony nyakát	44
18. Édesszájú orgazda	47
19. Bonyodalmak a temetésen	49
20. Fagyasztott hús és biztosítás	53
21. Becsapta a tolvajokat	55
22. Polgárörök Ferencvárosban	57
23. Csak egy napig örülhettek	61
24. 17 évesen gyilkolt?	64
25. Önmagát is feljelentette	67
26. A hajléktalan sem földönfutó	69
27. Ferencvárosi mókuserék	71
28. Szilveszter a járőrökcsiban	74
29. Megúsza a betörést	76

30. Sírva fakadt a zsebes	79
31. Dadogott az áriporter	81
32. Nem raboltak, segítettek	83
33. Hány méter egy kilométer?	85
34. Lebuktatták a nővérkét	87
35. Forintos úr szerencséje	90
36. Huszonöt év rács mögött	92
37. Meddig tartson az életfogytig?	95
38. Az évszázad magyar bankrablása	99
39. Kiiktatták a kiiktatókat	106
40. Kiszabadultak a vádlottak	111
41. Ha kiutasítják, meghal!	113
42. Álorvosnőből álszerkesztő	115
43. Márta újra támad	119
44. Nagy dohány a Dohány utcából	121
45. Gyűjtogató újra rács mögött	125
46. Akit nem nevelt meg a börtön	127
47. Telefonon élvezkedett	129
48. Sugárzó vő ufó-fegyverrel	131
49. Laci mondta!	132
50. Intézkedett a felügyelet	135
51. Elaludtak az öregek	137
52. Portásnak se kellett	140
53. Zárszó az ítélkezőkről	143

„A népi ülnököknek az illetkezésben a hivatalos bírókkal azonos jogok és kötelezettségek vannak...”

(1972. évi IV. törvény 12. §)

ZMESKÁL ZOLTÁN TAMÁS - Bp. IX. Üllői ut lakost
 Ferencvárosi Önkormányzat, Képviselőtestülete, közgyűlése 1991. március 26. napján megtartott ülésén az 1972. évi IV. törvény 74. §-a alapján a
 Pesti Központi Kerületi bírósághoz népi ülnöknek megválasztotta.
 B u d a p e s t, 1991. évi április hó 02. napján.

/dr. Gegesy Ferenc/

polgármester, főpolgármester
 közgyűlés elnöke

Fátia Nyomda

„Az ülnökök az illetkezésben a hivatalos bíróval azonos jogok és kötelezettségek vannak.”
 [1997. évi LXVI. törvény 15. § (1) bek.]

Zmeskál Zoltán Tamás Budapest IX., Üllői út lakost
 Budapest Főváros képviselőtestülete, közgyűlése 2011. április 27. napján
 megtartott ülésén az 1997. évi LXVII. törvény 124. § (1) bekezdése alapján a
 Fővárosi Munkaügyi bírósághoz ülnöknek megválasztotta.
 Budapest 2011. évi május hó napján

 polgármester, főpolgármester
 közgyűlés elnöke

Zmeskál Zoltán Tamás

Mentősregény

2014. június 27.

Születésnapomra, június 27-re jelent meg *Mentősregény* című riportkötetünk. Már abban jeleztük, hogy készülünk a folytatásra. Mivel az a kiadvány a rabszállítással ért véget, ezért a mostani – melyet feleségem születésnapjára, augusztus 9-re időzítettünk – a börtönök világába, s az odavezető útra kalauzolja el az olvasót. Mivel így is maradtak még kiadatlan történeteink, trilógiánk novemberben *Kézfénnel vagy anélkül* folytatódik.

Zmeskál Zoltán Tamás szerkesztő

A RIPORTKÖTET SZERZŐJE 1991. május 2-án kezdte meg ülnöki munkáját a PKKB-n. Már a második héten kezdték tárgyalni a Szent Korona-pert, ahol vádlotti oldalról regáti román származással és elfogultsággal vádolták teljesen alaptalanul. Azt a pert emiatt felfüggesztették, majd másik büntetőtanácsnak adták át, szerzőnk ülnöki munkáját azonban ez nem befolyásolta. Azóta is Budapest különböző bíróságain ül – jelenleg a Fővárosi Munkaügyi és Közigazgatási Bíróságon –, s közben a szakzsargont is alaposan megtanulta. Az elmúlt több mint két évtizedben bűnügyi, polgári és munkaügyi perekben egyaránt döntenie kellett. Bűnügyi tudósítóként börtönlátogatásokon, rendőrségi sajtótájékoztatókon, polgárőrként több közös akcióban is részt vett. Történeteinket a tárgyalótermekben, bírósági folyosókon, rendőrök, börtönőrök és polgárőrök között ismerhette meg.

ISBN 978-963-12-0024-9

9 789631 200249